

Danish University Colleges

Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen evalueringsrapport

Schulz, Anette; Pedersen, Ulla

Publication date:
2015

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Schulz, A., & Pedersen, U. (2015). *Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen: evalueringsrapport*. Haderslev: UC SYD.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

KVALITETUDVIKLING OG -SIKRING AF SEKSUALUNDERVISNING
I GRUNDSKOLEN

Evalueringsrapport

 Sundhedsstyrelsen

Haderslev den 26. oktober 2015
For Sundhedsstyrelsen af:
Anette Schulz og Ulla Pedersen
Videncenter for Sundhedsfremme
University College Syddanmark

Indhold

1. BAGGRUND	3
2. EVALUERINGENS MÅL OG METODE.....	3
2.1. DATAGENERERING	4
2.2. OPERATIONALISERING AF EVALUERINGENS MÅL	5
2.3. OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER.....	6
2.4. RAPPORTENS OPBYGNING	9
3. HOLSTEBROMODELLENS ANVENDELSE I PROJEKTPERIODEN	10
3.1. NØGLEPERSONENS KARAKTERISTIKA	10
3.1.1. Nøgletærere	10
3.1.2. Nøglesundhedsplejersker.....	18
3.2. KOMPETENCEUDVIKLING AF NØGLEPERSONER	19
3.3. NØGLEPERSONERNES ANVENDELSE PÅ SKOLEN	21
3.4. TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE	27
3.5. ANVENDELSE AF DEN NATIONALE LÆSEPLAN.....	32
3.5.1. Anvendelse af den nationale læseplan i indskolingen.....	37
3.5.2. Anvendelse af den nationale læseplan på mellemtrinnet.....	38
3.5.3. Anvendelse af den nationale læseplan i udskolingen.....	40
3.5.4. Anvendelse af den nationale læseplan generelt på skolen	42
3.6. UDVIKLING/ANVENDELSE AF EN KOMMUNAL LÆSEPLAN	44
3.7. SEKSUALUNDERVISNING PÅ SKOLEN	52
3.7.1. Særligt anvendte elementer/værktøjer	63
3.8. DELKONKLUSION	66
4. HOLSTEBROMODELLENS BIDRAG TIL KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING AF SEKSUALUNDERVISNING.....	69
4.5. KOMPETENCEUDVIKLINGENS BETYDNING	69
4.6. TVÆRFAGLIGHEDENS BETYDNING	75
4.7. LÆSEPLANENS BETYDNING.....	77
4.8. HOLSTEBROMODELLENS SAMLEDE BETYDNING.....	80
4.9. DELKONKLUSION	82
5. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER I RELATION TIL ARBEJDET MED HOLSTEBROMODELLEN	84
5.5. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR NØGLEPERSONENS ROLLE/FUNKTION	84
5.6. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE	90
5.7. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR SEKSUALUNDERVISNINGEN	95
5.8. DELKONKLUSION	104
6. CENTRALE KVALIFICERINGSFAKTORER.....	106
6.5. KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING AF SEKSUALUNDERVISNING I SKOLEN – CENTRALE FAKTORER.	106
6.6. SKOLERNES FREMADRETTEDE KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING	110
6.7. DELKONKLUSION	119
7. KONKLUSION.....	121

1. BAGGRUND

Som led i satspuljeaftalerne på sundhedsområdet afsatte Sundhedsstyrelsen i perioden 2013-2015 midler til fire kommuner – Odder, Odsherred, Silkeborg og Københavns Kommune – hvor disse kommuner havde til opgave at afprøve en allerede udviklet model (Holstebromodellen) for kvalitetsudvikling og kvalitetssikring af seksualundervisningen i grundskolen.

Formålet med indsatsen var at indhøste erfaringer med modellen i forskellige settings, med henblik på at undersøge om og i hvilket omfang modellen bidrager til en bedre seksualundervisning.

Holstebromodellen indeholder følgende tre overordnede elementer:

- Etablering af tæt tværfagligt samarbejde mellem lærere og sundhedspleje.
- Kompetenceudvikling af nøglepersoner på skolerne.
- Udvikling af fælles kommunal læseplan eller vejledning for seksualundervisningen.

Nærværende evaluering formidler resultatet af indsatsen.

2. EVALUERINGENS MÅL OG METODE

Evalueringen er gennemført som en kombineret præstations- og virkningsevaluering, hvor formålet er dels at belyse Holstebromodellens anvendelse som kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsredskab, dels at belyse centrale faktorer, der fremadrettet kan understøtte en kvalificering af seksualundervisning i grundskolen. På baggrund heraf er evalueringens mål følgende:

- At undersøge på hvilken måde kommunerne og skolerne på baggrund af Holstebromodellen har arbejdet med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen.
- At undersøge på hvilken måde arbejdet med Holstebromodellen har bidraget til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen.
- At undersøge fremmende og hæmmende faktorer i relation til arbejdet med Holstebromodellen.
- At identificere centrale faktorer, der understøtter en kvalificering af seksualundervisningen i grundskolen.

Med afsæt i projektbeskrivelsen ser projektets programteori ud som illustreret nedenfor:

Indsats	Proces	Præstation	Virkninger på kort sigt	Virkninger på mellemlang og lang sigt
Kurser for lærere og sundhedsplejersker	Kompetenceudvikling af lærere og sundhedsplejersker	Kursusdeltagerne tilegner sig de fornødne kompetencer	Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen	Udvikling af elevernes handlekompetence
Kompetencepersoner i skolen	Prioritering af seksualundervisningen	Kvalitetsudvikling af seksualundervisningen	Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen	Udvikling af elevernes handlekompetence
Tværfagligt samarbejde	Anvendelse af forskellige faglige ressourcer	Kvalitetsudvikling af seksualundervisningen	Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen	Udvikling af elevernes handlekompetence
Udarbejdelse af lokal læseplan	Tværfagligt samarbejde	Kvalitetsstyring af seksualundervisningen	Kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen	Udvikling af elevernes handlekompetence

Evalueringen fokuserer på virkninger på kort sigt.

2.1. DATAGENERERING

Data er genereret kvantitativt via spørgeskemaer, hvor respondenterne i spørgeskemaerne havde mulighed for at supplere med prosa.

Der er i projektperioden udsendt to spørgeskemaer til henholdsvis 'nøglelærere', 'nøglesundhedsplejersker' og skoleledere, hvor første spørgeskema blev udsendt ved projektets start og dermed gav data til projektets baseline, og andet spørgeskema blev udsendt ved projektets afslutning.

Spørgeskemaerne er distribueret og besvaret elektronisk.

Spørgeskemaet til nøglepersonerne fokuserede dels på personernes erfaringspraksis vedrørende seksualundervisning og det tværfaglige samarbejde, dels på personernes vurdering af effekter vedrørende såvel output som outcome.

Spørgeskemaet til skolelederne fokuserede dels på skolernes seksualundervisning og nøglepersonernes opgaver, roller og funktioner, dels på ledernes vurdering af effekter vedrørende såvel output som outcome.

Da evalueringen *både* har til formål at undersøge Holstebromodellens anvendelse som kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsredskab og at opsamle erfaringer med henblik på identifikation af centrale faktorer, der kan understøtte en fremadrettet kvalificering af seksualundervisning i grundskolen, er der indlagt tillægsspørgsmål i den afsluttende spørgeskemaundersøgelse i 2015, hvor disse spørgsmål er af både retrospektiv og prospektiv karakter.

Ovenstående danner grundlag for analysens deskriptive og eksplorative formål, hvor det deskriptive formål er at beskrive, på hvilken måde projektets målsætninger er opfyldt, samt hvilke effekter projektet har haft, og det eksplorative formål er at kunne verificere, falsificere og nuancere projektets programteori.

Det er vigtigt at understrege, at resultaterne er baseret på både anden- og tredjeordensiaagttagelser, hvorfor bias ikke kan udelukkes.

2.2. OPERATIONALISERING AF EVALUERINGENS MÅL

Med afsæt i evalueringens mål er følgende operationalisering foretaget:

Mål 1: At undersøge på hvilken måde kommunerne og skolerne på baggrund af Holstebromodellen har arbejdet med kvalitetssikring af seksualundervisning i grundskolen.

- Hvor stor en del af skoleklasserne har i projektperioden modtaget seksualundervisning?
- Hvordan er nøglepersonerne blevet anvendt på skolerne?
- Hvilke elementer fra kompetenceudviklingskurserne har især været taget i anvendelse i seksualundervisningen på skolerne?
- Hvordan har det tværfaglige samarbejde udfoldet sig på skolerne?
- Hvordan har læseplanen været taget i anvendelse på skolerne?

Mål 2: At undersøge på hvilken måde arbejdet med Holstebromodellen har bidraget til kvalitetssikring af seksualundervisning i grundskolen.

- Hvilken betydning har kompetenceudviklingskurserne haft for kvaliteten af skolernes seksualundervisning?
- Hvilken betydning har det tværfaglige samarbejde haft for kvaliteten af skolernes seksualundervisning?
- Hvilken betydning har den kommunale læseplan haft for kvaliteten af skolernes seksualundervisning?

Mål 3: At undersøge fremmende og hæmmende faktorer i relation til arbejdet med Holstebromodellen.

- Hvilke faktorer har virket hæmmende for seksualundervisningen og kompetencepersonernes rolle?
- Hvilke faktorer har virket fremmende for seksualundervisningen og kompetencepersonernes rolle?
- Hvilke faktorer har været fremmende for det tværfaglige samarbejde?
- Hvilke faktorer har været hæmmende for det tværfaglige samarbejde?

Mål 4: At identificere centrale faktorer, der kan understøtte en kvalificering af seksualundervisning i grundskolen.

- Hvilke faktorer anses som særligt centrale i forbindelse med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen?
- Hvordan planlægger skolerne fremadrettet at kvalitetsudvikle og -sikre seksualundervisningen?

2.3. OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Der har i løbet af projektperioden på nogle skoler og i nogle sundhedsplejeafdelinger fundet udskiftning af både nøglepersoner og skoleledere sted, hvilket betyder, at sammenligningsgrundlaget mellem baselinedata og afsluttende data er usikkert. Derudover ses et væsentligt frafald i svarprocent i relation til det afsluttende spørgeskema, hvilket svækker konklusionernes udsigelseskraft yderligere.

Spørgeskema 1 (baseline) er udsendt til 75 nøglelærere. 73 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 55 respondenter; 4 procent har afgivet nogle svar, svarende til 3 respondenter, og 23 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 17 respondenter.

Spørgeskema 2 er udsendt til 74 nøglelærere. 39 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 29 respondenter; 3 procent har afgivet nogle svar, svarende til 2 respondenter, og 54 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 40 respondenter. Grundet forkert oplyst mailadresse eller forkert oplyst funktion er 4 procent frafaldet undersøgelsen, svarende til 3 respondenter.

Kommunalt fordeler respondenterne (nøglerørere) sig således i spørgeskema 2:

Odder Kommune: 5 respondenter.

Odsherred Kommune: 9 respondenter.

Silkeborg Kommune: 13 respondenter.

Københavns Kommune: 4 respondenter

Spørgeskema 1 (baseline) er udsendt til 48 nøglesundhedsplejersker. 79 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 38 respondenter; 6 procent har afgivet nogle svar, svarende til 3 respondenter, og 15 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 17 respondenter.

Spørgeskema 2 er udsendt til 47 nøglesundhedsplejersker. 43 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 20 respondenter; 9 procent har afgivet nogle svar, svarende til 4 respondenter, og 43 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 20 respondenter. Grundet forkert oplyst mailadresse eller forkert oplyst funktion er 6 procent frafaldet undersøgelsen, svarende til 3 respondenter.

Kommunalt fordeler respondenterne (nøglesundhedsplejersker) sig således i spørgeskema 2:

Odder Kommune: 6 respondenter.

Odsherred Kommune: 7 respondenter.

Silkeborg Kommune 9: respondenter.

Københavns Kommune: 4 respondenter.

Spørgeskema 1 (baseline) er udsendt til 47 skoleledere. 79 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 37 respondenter; 9 procent har afgivet nogle svar, svarende til 4 respondenter, og 13 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 6 respondenter.

Spørgeskema 2 er udsendt til 54 skoleledere. 46 procent har besvaret spørgeskemaet fyldestgørende, svarende til 25 respondenter; 4 procent har afgivet nogle svar, svarende til 2 respondenter, og 44 procent har ikke besvaret spørgeskemaet, svarende til 24 respondenter. Grundet forkert oplyst mailadresse eller forkert oplyst funktion er 6 procent frafaldet undersøgelsen, svarende til 3 respondenter.

Kommunalt fordeler respondenterne (skoleledere) sig således i spørgeskema 2:

Odder Kommune: 5 respondenter.

Odsherred Kommune: 7 respondenter.

Silkeborg Kommune 10: respondenter.

Københavns Kommune: 5 respondenter

Det skal for god ordens skyld nævnes, at der i forbindelse med spørgeskema 1 (baseline) er udsendt 1 påmindelsesskrivelse, og at der i forbindelse med spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema) er udsendt 2 påmindelsesskrivelser til respondenterne.

Et af Holstebromodellens overordnede elementer vedrører udvikling af fælles kommunal læseplan/vejledning for seksualundervisningen. Der er således i spørgeskema 1 (baseline) bl.a. stillet følgende spørgsmål: *"Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning for seksualundervisning i grundskolen?"*

I spørgeskema 2 er ordlyden "læseplan/vejledning" ændret til "læseplan/vejledning/handleplan" efter anmodning fra Sex og Samfund, idet nogle kommuner/skoler i projektperioden har udviklet netop en handleplan. Der fremgår ikke, hvad en handleplan indebærer til forskel fra en læseplan/vejledning. Om og i hvilket omfang ændringen påvirker sammenligningsgrundlaget, er et åbent empirisk spørgsmål.

Arbejdet med seksualundervisning i skolen vedrører det obligatoriske emne i grundskolen 'Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab', hvorfor både spørgeskema 1 og 2 indeholder spørgsmål relateret hertil.

I løbet af projektperioden har Undervisningsministeriet udviklet "Forenklede fælles mål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i grundskolen". Det betyder, at hvor der i spørgeskema 1 (baseline) er spurgt ind til skolernes anvendelse af "Faghæfte 21" – Faghæftet for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab – har det i spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema) ikke været muligt at stille et identisk spørgsmål, idet der ikke længere eksisterer et faghæfte 21, men derimod tre forskellige dokumenter, som består af henholdsvis "Fælles mål for emnet Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab", "Læseplan for emnet Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab" og "Vejledning for emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab". Således er ordlyden *"Faghæfte 21 – Faghæftet for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab"* i spørgeskema 2 ændret til *"UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab"*.

Om og i hvilket omfang ændringen påvirker sammenligningsgrundlaget, er et åbent empirisk spørgsmål.

2.4. RAPPORTENS OPBYGNING

Rapporten er bygget op omkring evalueringens mål. Således vises først, på hvilken måde kommunerne og skolerne på baggrund af Holstebromodellen har arbejdet med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen (kapitel 3). Herefter vises, på hvilken måde arbejdet med Holstebromodellen formodes at have bidraget til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i grundskolen (kapitel 4) samt hvilke fremmende og hæmmende faktorer, der har været tale om i forbindelse med arbejdet med Holstebromodellen (kapitel 5). Endelig udpeges centrale faktorer, der kan understøtte en kvalificering af seksualundervisning i grundskolen (kapitel 6), inden en samlet konklusion præsenteres (kapitel 7).

Efter hvert kapitel følger en delkonklusion, hvor indholdet tager afsæt i evalueringsspørgsmålene.

Hvor det samme spørgsmål har været stillet i begge spørgeskemaundersøgelser, og hvor respondenternes svar i spørgeskema 1 (baseline) ikke adskiller sig nævneværdigt fra respondenternes svar i spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema), er data fra spørgeskema 1 anvendt med henblik på at sikre størst mulig validitet, idet svarprocenten i spørgeskema 1 er størst.

For at sikre læsevenlighed fremgår det i parentes indledningsvist af spørgsmålsteksten, hvilken faggruppe (lærere/pædagoger, sundhedsplejersker og skoleledere) samt hvilket spørgeskema (1: Baseline, 2: Afsluttende spørgeskema) data stammer fra. Ex. betyder teksten 'Lærere/pædagoger:2', at data stammer fra nøglepersoner ansat i skolen (lærere eller pædagoger), samt at data stammer fra spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema).

Citater fra spørgeskemaerne fremgår med kursiv.

3. HOLSTEBROMODELLENS ANVENDELSE I PROJEKTPERIODEN

Nedenfor udfoldes nøglepersonernes karakteristika, kompetenceudvikling af nøglepersoner, nøglepersonernes anvendelse på skolen, det tværfaglige samarbejde i projektperioden, anvendelse af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, udvikling og implementering af en kommunal læseplan samt graden og kvaliteten af seksualundervisning på skolen, hvor også særligt anvendte metoder/værktøjer præsenteres. Kapitlet afsluttes med en delkonklusion.

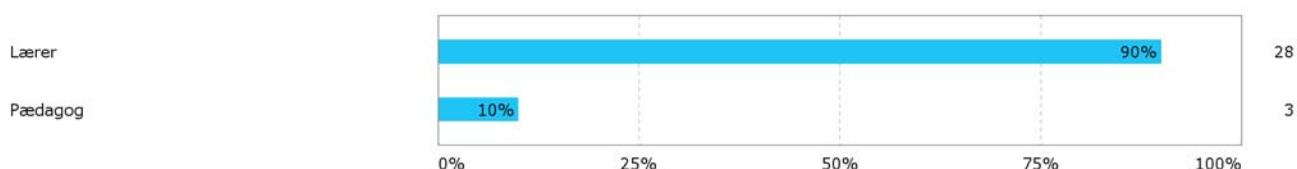
3.1. NØGLEPERSONENS KARAKTERISTIKA

3.1.1. Nøglelærere

Data viser, at nøglepersoner ansat i skolen har været både lærere og pædagoger; dog flest lærere¹. Således ses, at 90 procent af nøglepersonerne i skolen har været lærere, og 10 procent har været pædagoger:

(Lærere/pædagoger:2)

Er du lærer eller pædagog?

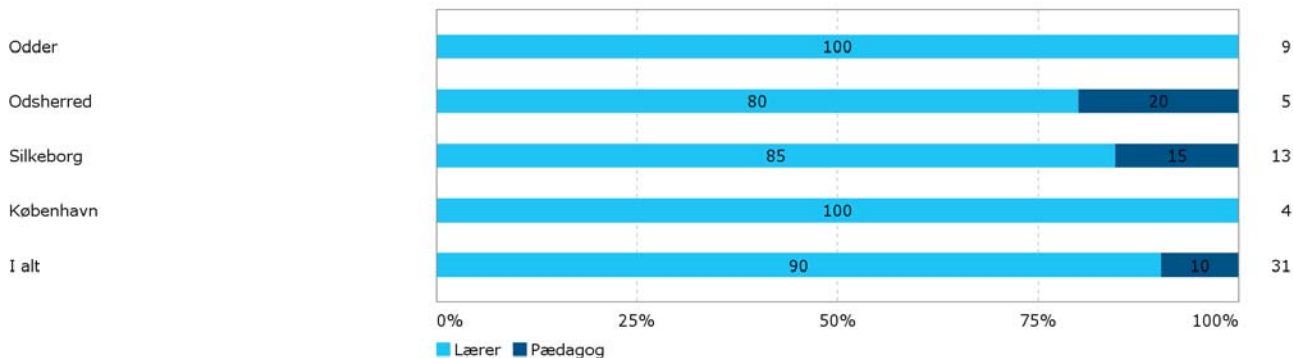
Endvidere ses, at det kun er Odsherred og Silkeborg Kommune, som har pædagoger som nøglepersoner:

¹ Spørgeskema 2 er her anvendt, idet der i spørgeskema 1 ikke er spurgt ind til, om nøglepersonen ansat på skolen var lærer eller pædagog.

(Lærere/pædagoger:2)

Er du lærer eller pædagog?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

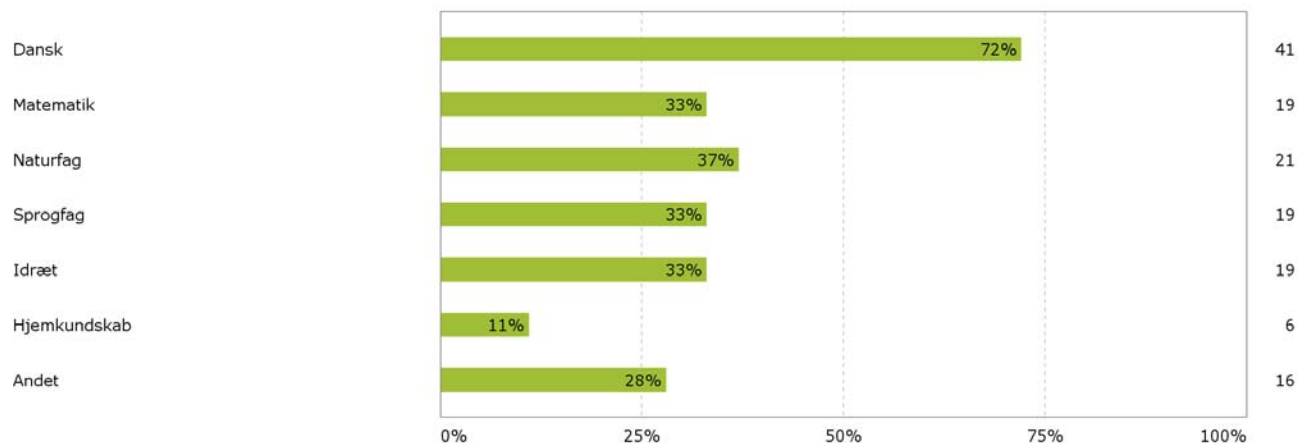

Årsagen til den kommunale fordeling er et åbent empirisk spørgsmål.

Nøglelærerens primære undervisningsfag på skolen er dansk, hvor 72 procent af respondenterne oplyser, at de underviser i dansk:

(Lærere/pædagoger:1)

Hvilke fag er dine primære undervisningsfag på skolen? (sæt gerne flere krydser)

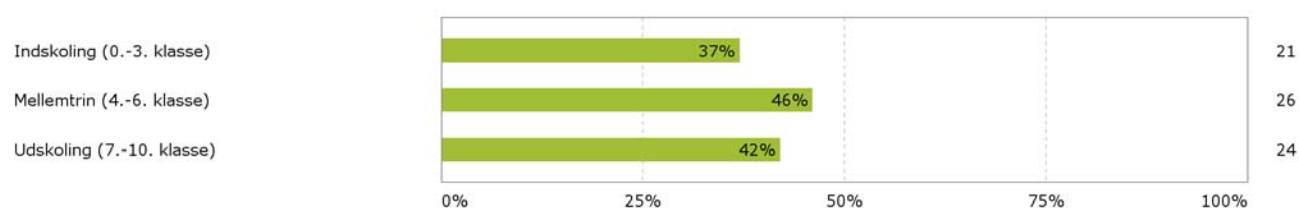
Herefter følger matematik, naturfag, sprogfag og idræt, hvor mellem 33 og 37 procent oplyser, at de underviser i disse fag. 11 procent underviser i hjemkundskab, 28 procent underviser i andre fag. Det drejer sig bl.a. om musik, historie, kristendom, billedkunst og projektundervisning.

Der ses ikke nogen nævneværdig forskel kommunerne imellem i relation til primære undervisningsfag, ej heller en nævneværdig ændring i nøglelærerens primære undervisningsfag fra projektets start til projektets afslutning.

Nøglelærerens primære undervisning fordeler sig jævnt på skoleårgange, hvor 37 procent underviser i indskoling, 46 procent på mellemtrinnet og 42 i udskoling:

(Lærere/pædagoger:1)

På hvilke(n) årgang(e) underviser du primært? (sæt gerne flere krydser)

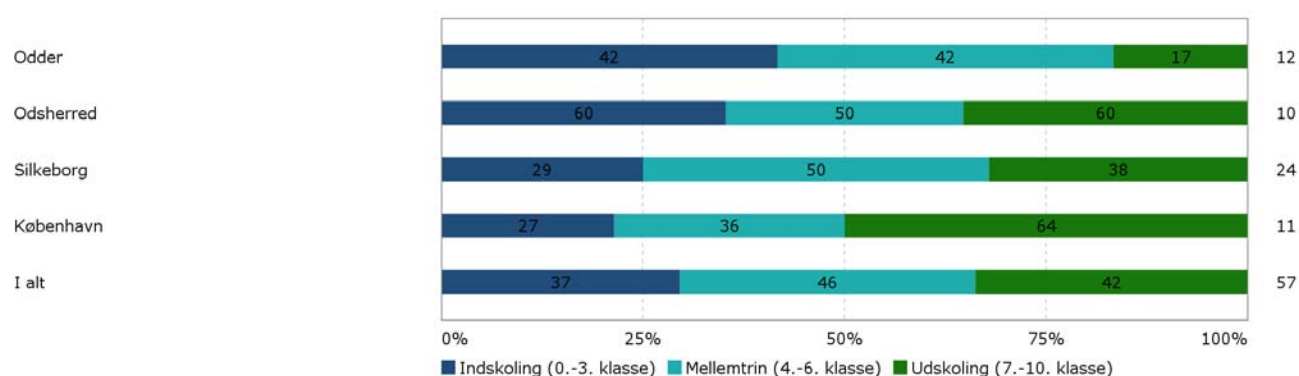

Af baselineundersøgelsen ses en forskel kommunerne imellem i relation til, på hvilke klassetrin nøglepersonerne primært underviser, hvor flest nøglelærere i Københavns Kommune underviser i udskoling (64 procent), og færrest lærere i Odder Kommune underviser i udskoling (17 procent):

(Lærere/pædagoger:1)

På hvilke(n) årgang(e) underviser du primært? (sæt gerne flere krydser)

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

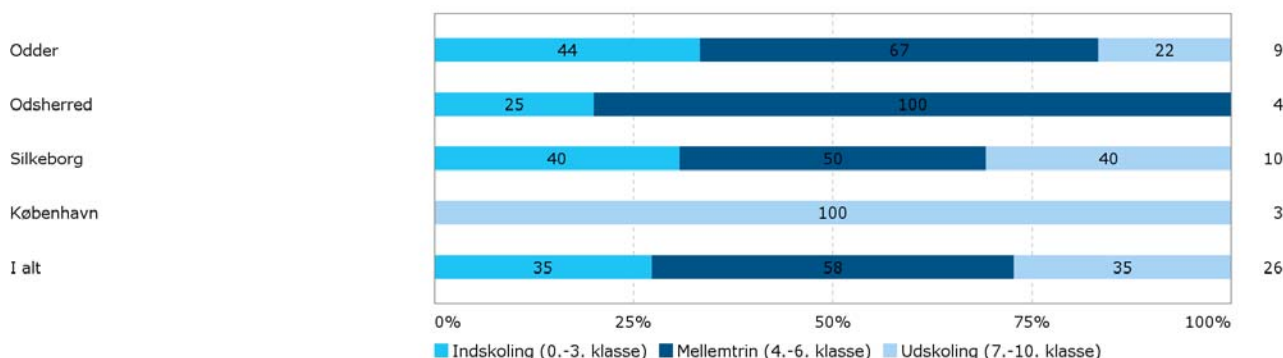
Af det afsluttende spørgeskema ses, at der i løbet af projektperioden er sket ændringer i nøglelærerens primære undervisning på specifikke klassetrin. Den største ændring synes at være sket i Københavns Kommune, idet nøglelærerne her nu primært underviser i

udskolingen. Endvidere ses, at hvor der i Odsherred Kommune var 60 procent af nøglelærerne, der ved projektstart primært underviste i udskolingen, er der ved projektets afslutning ingen nøglelærere, der primært underviser her:

(Lærere/pædagoger:2)

På hvilke(n) årgang(e) underviser du primært? (sæt gerne flere krydser)

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

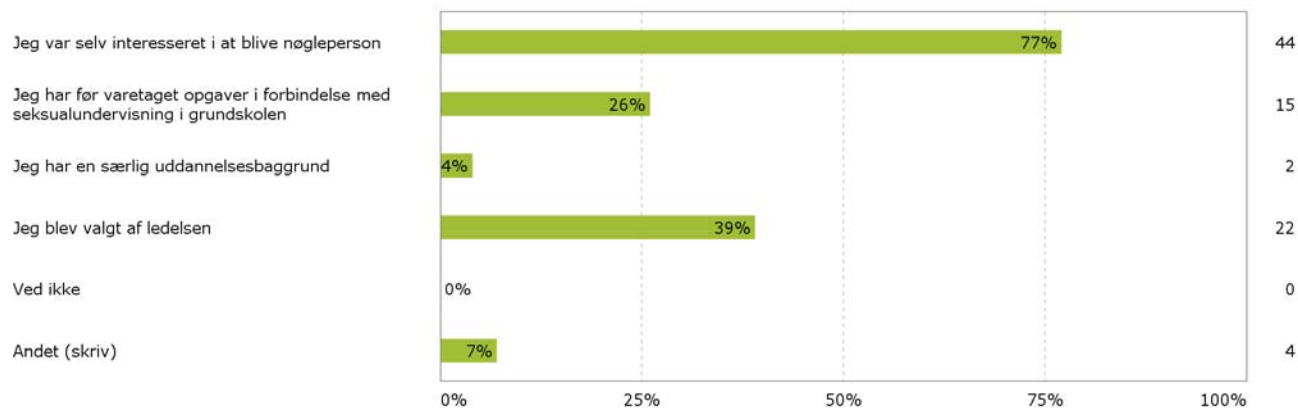

Årsagen til ændringen vedrørende på hvilke klassetrin, nøglelæreren primært underviser, er et åbent empirisk spørgsmål. Det kan evt. skyldes udskiftning af nøglepersoner, ligesom det kan skyldes, at den pågældende nøglelærer i løbet af projektperioden har fået nye undervisningsopgaver. Forskellen kan også skyldes det lave antal respondenter, der har besvaret spørgeskema 2.

Langt de fleste nøglelærere har selv været interesseret i at varetage opgaven, idet dette gør sig gældende for 77 procent. 39 procent er blevet valgt af ledelsen, hvilket som udgangspunkt burde være statistisk umuligt, idet 77 procent selv har ønsket at varetage opgaven. Imidlertid har det været muligt at afgive flere svar, og nogle respondenter har således øjensynligt ikke skelnet mellem eget valg og ledelsens valg:

(Lærere/pædagoger:1)

Hvorfor blev du valgt som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

Det ses endvidere, at 26 procent af nøglelærerne tidligere har varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning på skolen, og at 4 procent har en særlig uddannelsesbaggrund. 7 procent af nøglelærerne angiver andre årsager, hvor følgende bl.a. fremgår af spørgeskemaet:

"Fandt det logisk at koble det til naturvejledning".

"Synes at der skal gøres en indsats".

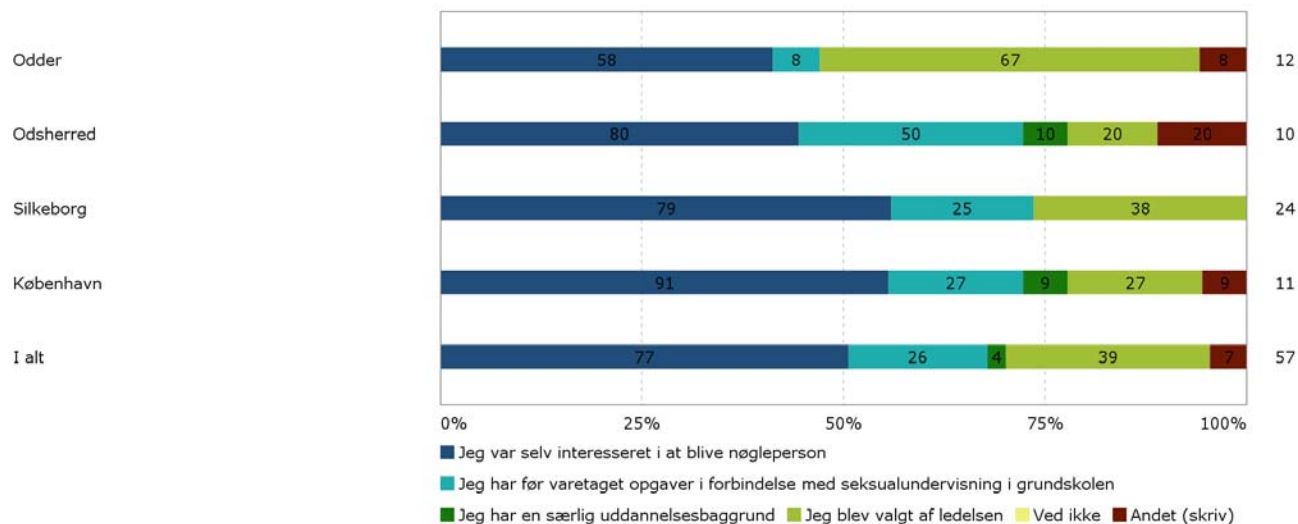
"Der var ikke andre interesserede".

Sammenlignes valg af nøglelærere på tværs af kommuner ses, at flest nøglelærere i Odsherred Kommune blev valgt af ledelsen, idet dette gør sig gældende for 67 procent:

(Lærere/pædagoger:1)

Hvorfor blev du valgt som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Om ledelsens valg af nøgleperson/-personer skriver skolelederne bl.a.:

"Der var ingen der viste interesse".

"En dygtig lærer, der efterfølgende kan fungere som vidensspreder".

"Faglige kompetencer".

"Personen havde en egnet profil".

"En fra indskoling, en fra mellemtrin".

Således ses, at begrundelsen for valg af nøgleperson/-personer fra ledelsens side – ud over, at der på nogle skoler ingen interesserede lærere/pædagoger var – vedrørte henholdsvis nøglepersonens eksisterende kompetencer og det forhold, at der ønskedes en spredning af nøglepersoner på årgangene.

44 procent af skolerne har udpeget 1 nøglelærer.

41 procent skolerne har udpeget 2 nøglelærere.

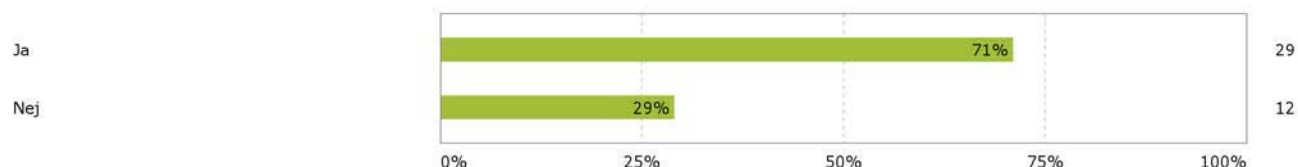
10 procent af skolerne har udpeget 3 nøglelærere.

5 procent af skolerne har udpeget 4 nøglelærere.

71 procent af skolerne har ved projektstart afsat timer til nøglelærernes funktion:

(Skoleledere:1)

Er der afsat timer til nøglepersonens/nøglepersonernes funktion i projektet?

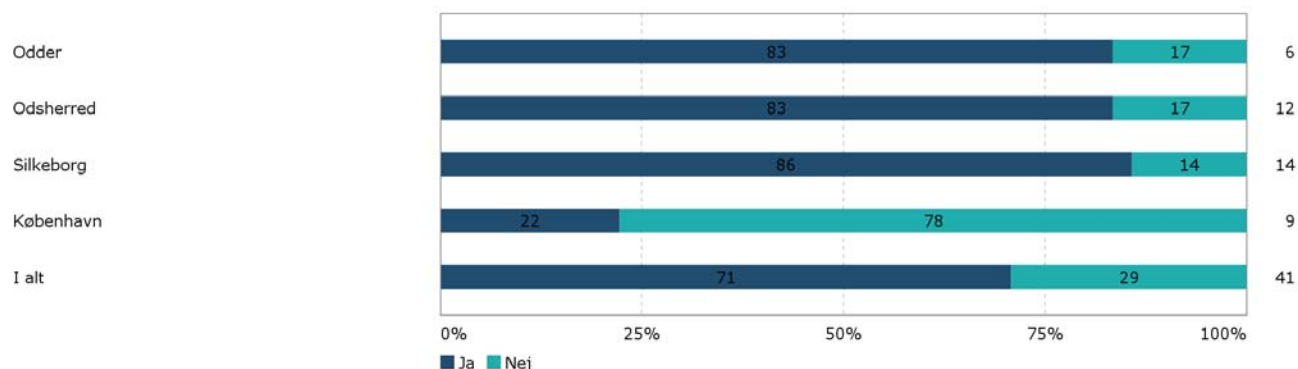

Sammenlignes timer til nøglelærers funktion på tværs af kommuner ses, at Københavns Kommune adskiller sig ved for 78 procent af skolernes vedkommende ved projektstart ikke at have afsat timer til nøglelærernes funktion:

(Skoleledere:1)

Er der afsat timer til nøglepersonens/nøglepersonernes funktion i projektet?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Af spørgeskema 1 (baseline) fremgår følgende timetal til nøglelærers funktion:

31 procent af skolerne har bevilget 1-10 timer pr. nøglelærer pr. skoleår.

21 procent af skolerne har bevilget 11-20 timer pr. nøglelærer pr. skoleår.

24 procent af skolerne har bevilget 21-30 timer pr. nøglelærer pr. skoleår.

10 procent af skolerne har bevilget 31-40 timer pr. nøglelærer pr. skoleår.

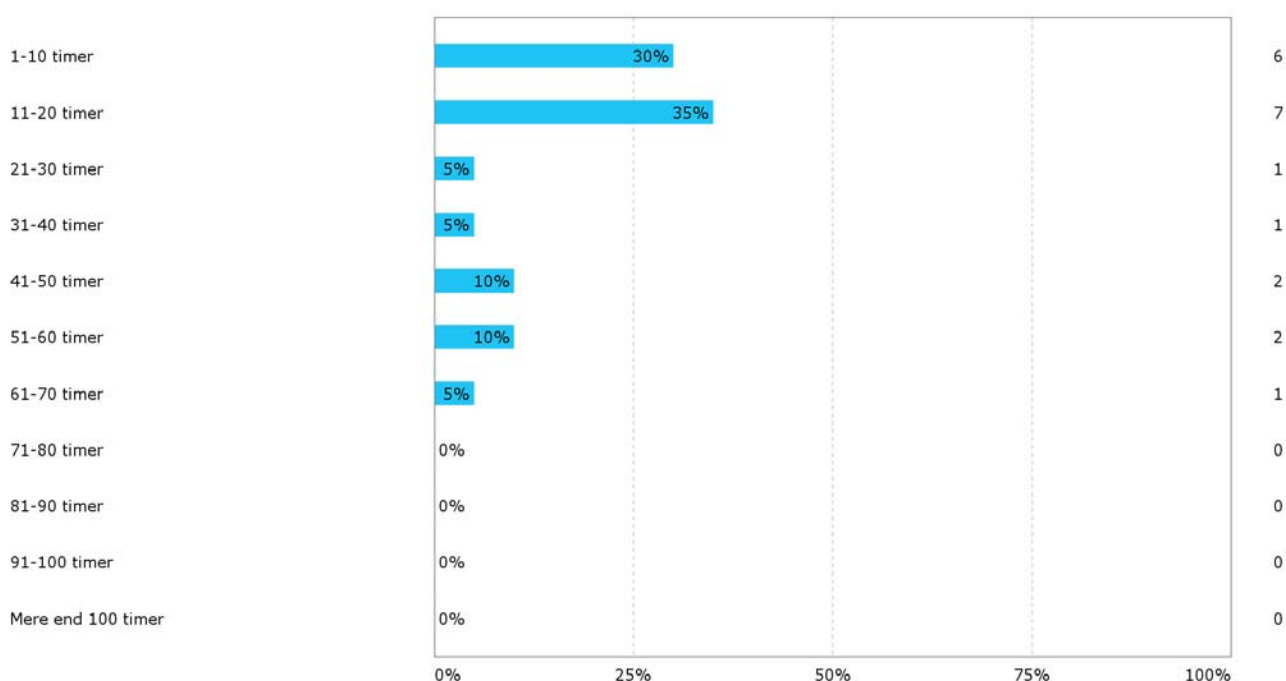
7 procent af skolerne har bevilget 41-50 timer pr. nøglelærer pr. skoleår.

7 procent af skolerne ved det ikke.

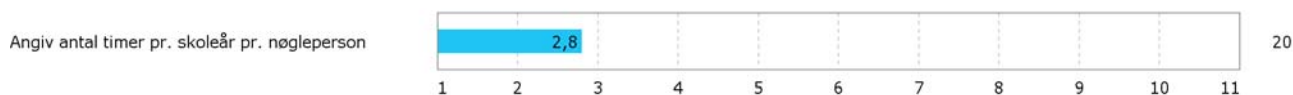
Spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema) viser, at der ikke er sket en nævneværdig ændring i forhold til det procentvise antal skoler, der har afsat timer til nøglelærerens funktion i projektet. Imidlertid har nogle skoler i løbet af projektperioden øget timetallet til nøglelærerens funktion, idet 10 procent af skolerne ved projektets afslutning har en bevilling på 51-60 timer pr. nøglelærer pr. skoleår, og 5 procent af skolerne har en bevilling på 61-70 timer pr. nøglelærer pr. skoleår:

(Skoleledere:2)

Angiv antal timer pr. skoleår pr. nøgleperson

Det gennemsnitlige antal timer pr. skoleår pr. nøgleperson er ifølge spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema) 28 timer²:

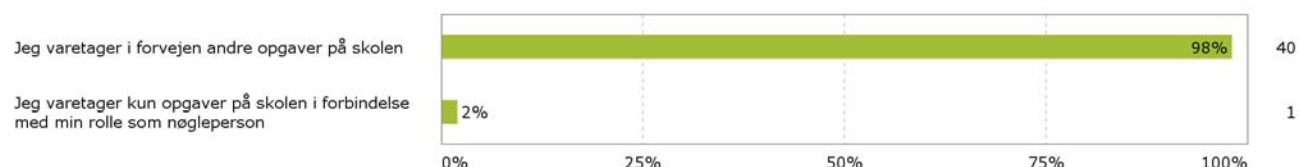
² Da der er tale om intervaller på 10 timer, ganges 2,8 med 10.

3.1.2. Nøglesundhedsplejersker

Af baselineundersøgelsen fremgår det, at langt de fleste nøglesundhedsplejersker i forvejen varetager opgaver på skolen, idet dette gør sig gældende for 98 procent:

(Sundhedsplejersker:1)

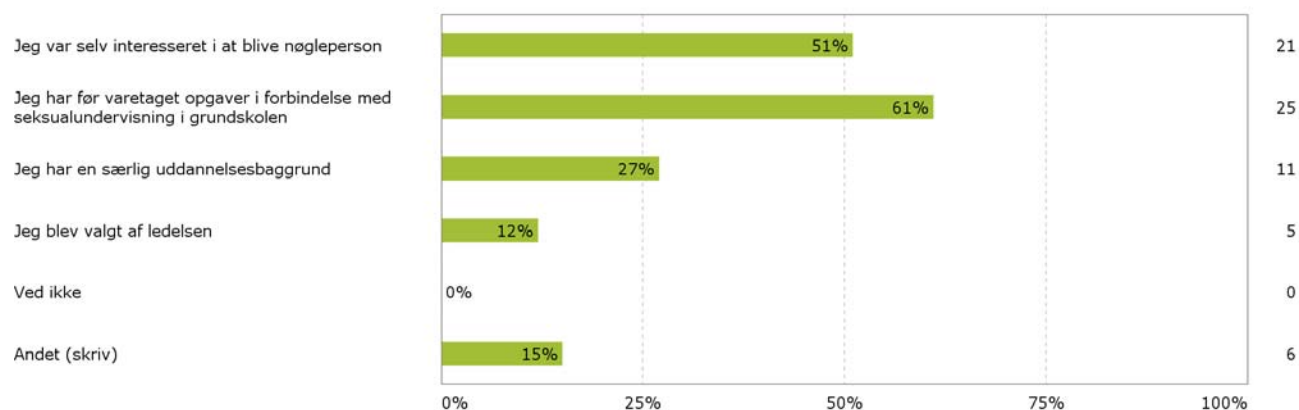
Hvilken tilknytning har du til skolen?

51 procent af sundhedsplejerskerne var selv interesserede i at varetage opgaven som nøglesundhedsplejerske. 61 procent har tidligere varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning i grundskolen, og 27 procent har en særlig uddannelsesbaggrund. 7 procent af nøglesundhedsplejerskerne blev valgt af ledelsen:

(Sundhedsplejersker:1)

Hvorfor blev du valgt som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

15 procent af nøglesundhedsplejerskerne angiver andre årsager til, at de blev valgt som nøgleperson, hvor langt de fleste angiver, at skolen tilmeldte sig projektet, hvorfor de i kraft af deres tilknytning til skolen automatisk blev nøgleperson.

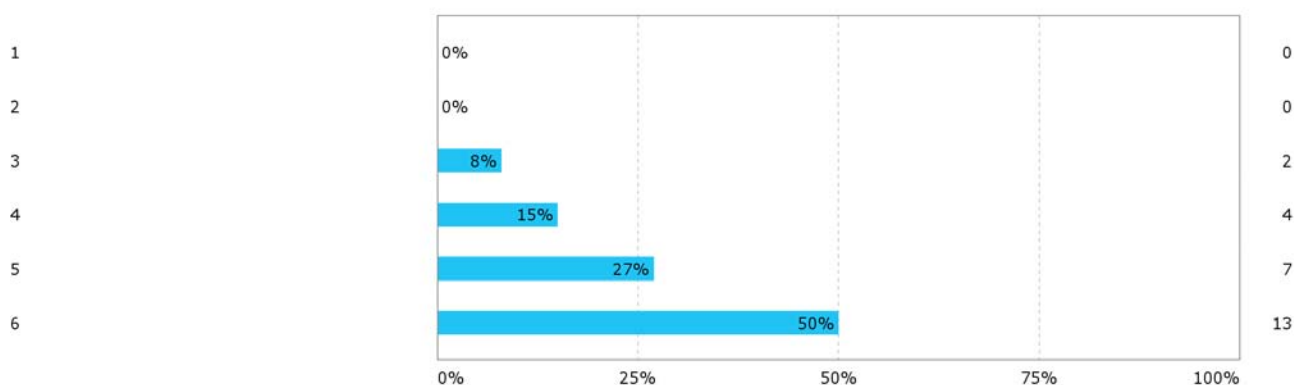
3.2. KOMPETENCEUDVIKLING AF NØGLEPERSONER

90 procent af nøglelærerne og 95 procent af nøglesundhedsplejerskerne har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund.

Uddannelsesforløbet havde en varighed af seks dage, og halvdelen af alle nøglelærere har deltaget alle seks dage:

(Lærere/pædagoger:2)

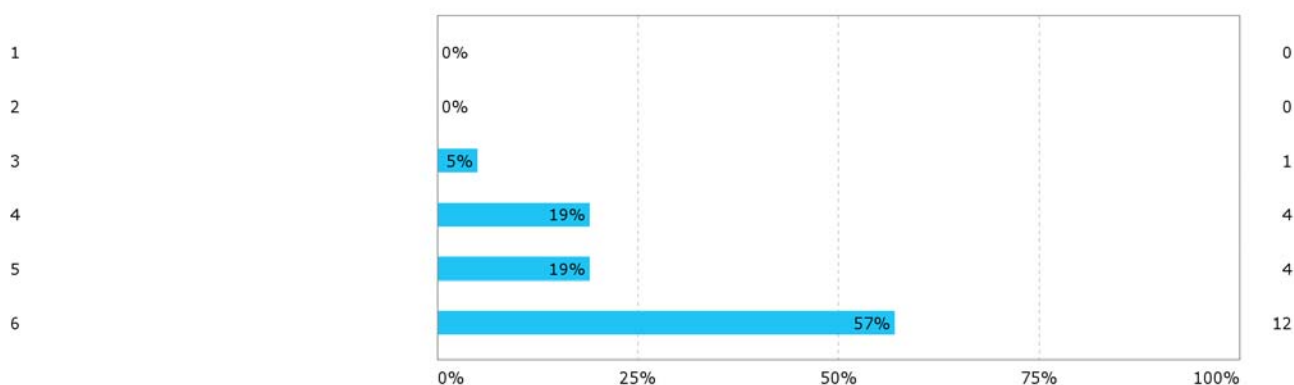
Hvor mange kursusgange har du deltaget i?

57 procent af nøglesundhedsplejerskerne har deltaget alle seks dage:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvor mange kursusgange har du deltaget i?

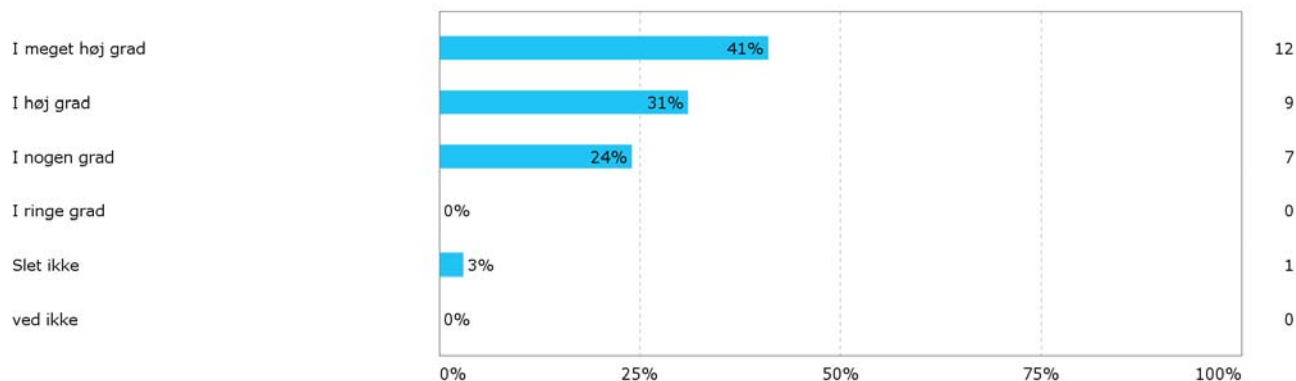

I relation til skoleledelsens prioritering af kompetenceudviklingsforløbet finder 72 procent af nøglelærerne, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret uddannelsen. 24 procent finder, at uddannelsen i nogen grad er blevet prioriteret, og 3 procent finder, at uddannelsen slet ikke er blevet prioriteret af skolens ledelse:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Uddannelse af nøgleperson(er)

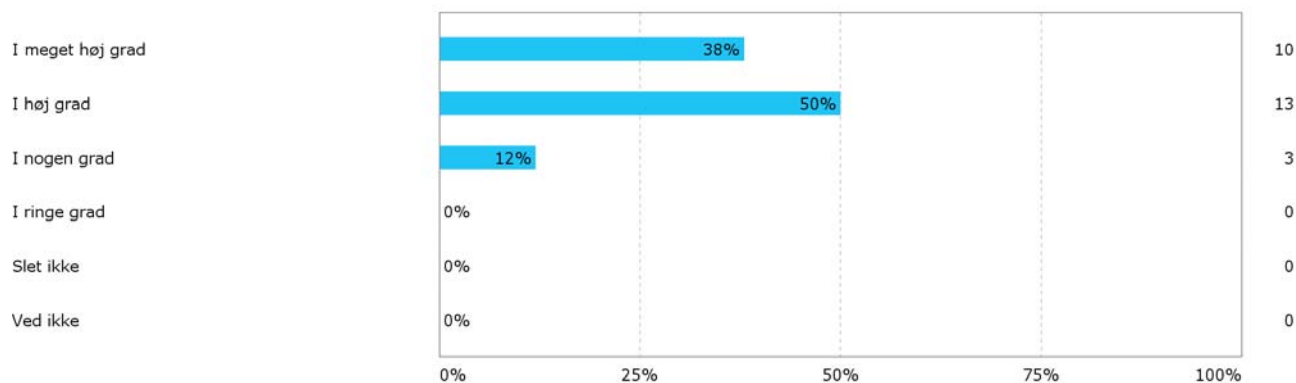

Flere skoleledere end nøglelærere finder, at uddannelse af nøglepersoner er blevet prioriteret, idet 88 procent af skolelederne vurderer, at uddannelsen i meget høj grad eller i høj grad er blevet prioriteret. 12 procent finder, at uddannelsen i nogen grad er blevet prioriteret:

(Skoleledere:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Uddannelse af nøgleperson(er)

Krydses ledelsens prioritering af nøglelærernes uddannelse med det antal kursusdage, den enkelte nøglelærer har deltaget, ses en sammenhæng, hvor nøglelærernes deltagelse stiger i takt med ledelsens prioritering. Således ses, at 50 procent af de nøglepersoner, der har deltaget på uddannelsen i 3 eller 4 dage, vurderer, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret uddannelsen. 72 procent af de af de nøglepersoner, der har deltaget på uddannelsen i 5 dage, vurderer, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret

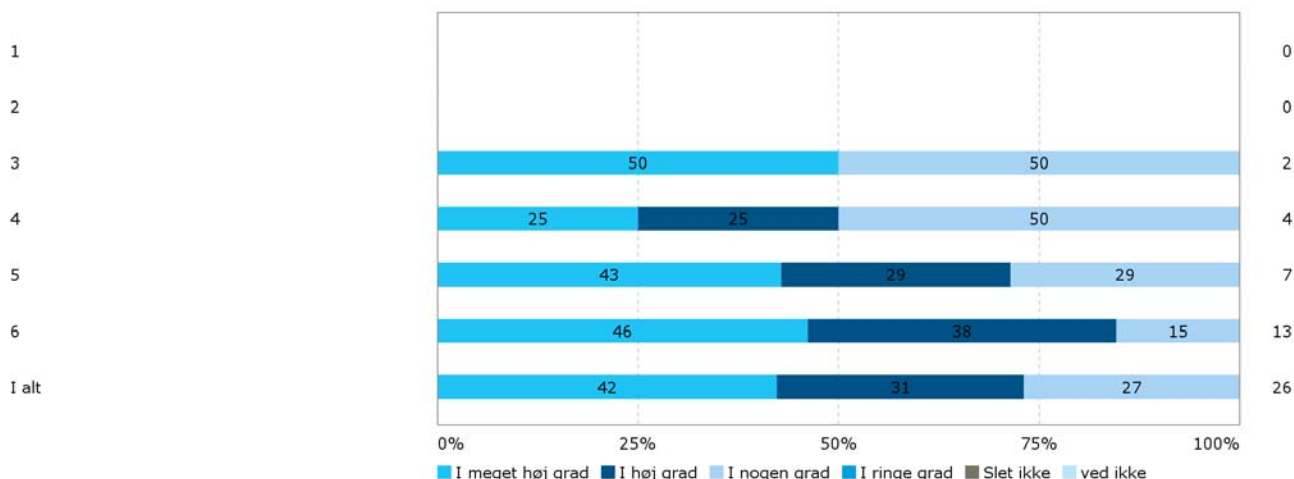
uddannelsen, og 85 procent af de af de nøglepersoner, der har deltaget på uddannelsen i 6 dage, vurderer, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret uddannelsen:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Uddannelse af nøgleperson(er)

Krydset med: Hvor mange kursusgange har du deltaget i?

3.3. NØGLEPERSONERNES ANVENDELSE PÅ SKOLEN

Af det afsluttende spørgeskema ses, at 63 procent af nøglelærerne i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad er blevet anvendt i forbindelse med planlægning af seksualundervisning på skolen. 62 procent er i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad blevet anvendt i forbindelse med gennemførsel af seksualundervisning, og 41 procent er i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad er blevet anvendt i forbindelse med evaluering af seksualundervisning på skolen³:

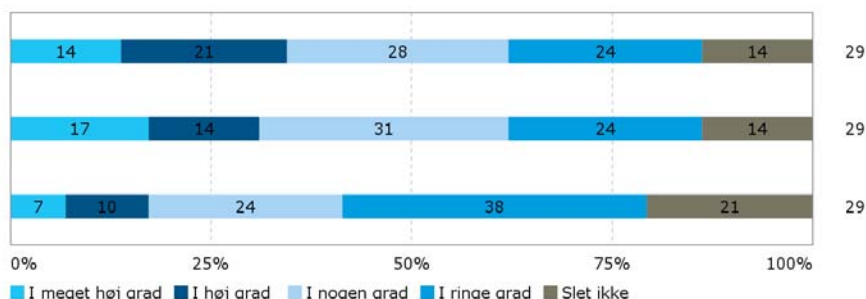
³ Grundet tekstlængden ses hele spørgsmålet ikke af diagrammet. Første søjle vedrører planlægning, anden søjle vedrører gennemførsel, og tredje søjle vedrører evaluering.

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er du som nøgleperson blevet anvendt i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

I hvor høj grad er du som nøgleperson blevet anvendt i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

I hvor høj grad er du som nøgleperson blevet anvendt i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

Nøglelærerne er således i overvejende grad blevet anvendt i forbindelse med planlægning og gennemførelse af seksualundervisning og i mindre grad i forbindelse med evaluering af seksualundervisning på skolen.

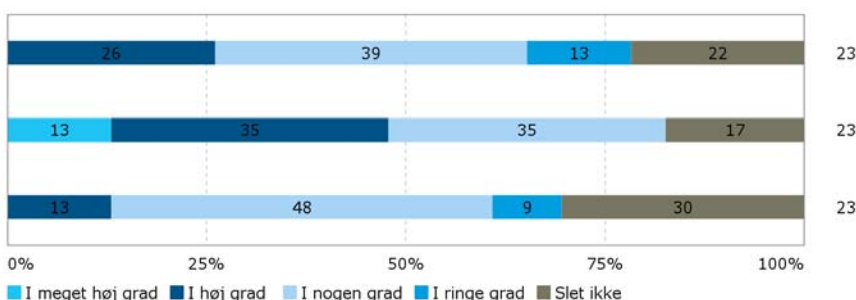
I relation til nøglesundhedsplejerskernes anvendelse er 65 procent af dem i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad blevet anvendt i forbindelse med planlægning af seksualundervisning på skolen. 83 procent er i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad blevet anvendt i forbindelse med gennemførelse af seksualundervisning, og 61 procent er i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad er blevet anvendt i forbindelse med evaluering af seksualundervisning på skolen⁴:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad er du blevet anvendt som nøgleperson i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

I hvor høj grad er du blevet anvendt som nøgleperson i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

I hvor høj grad er du blevet anvendt som nøgleperson i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning på skol...

Således ses, at sundhedsplejerskerne i overvejende grad er blevet anvendt i forbindelse med gennemførelse af seksualundervisning og i mindre grad i forbindelse med planlægning og evaluering af seksualundervisning på skolen.

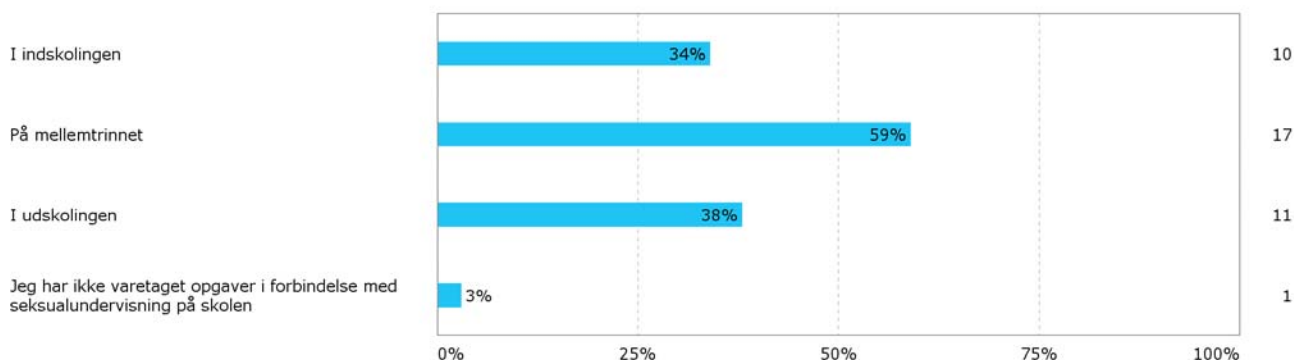
⁴ Grundet tekstlængden ses hele spørgsmålet ikke af diagrammet. Første søjle vedrører planlægning, anden søjle vedrører gennemførelse, og tredje søjle vedrører evaluering.

34 procent af nøglelærerne har især varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning i indskolingen. 59 procent har især varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning på mellemtrinnet, og 38 procent har især varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning i udskolingen:

(Lærere/pædagoger:2)

På hvilke trin har du især varetaget opgaver i forbindelse med seksualundervisning på skolen?

(du kan sætte flere krydser)

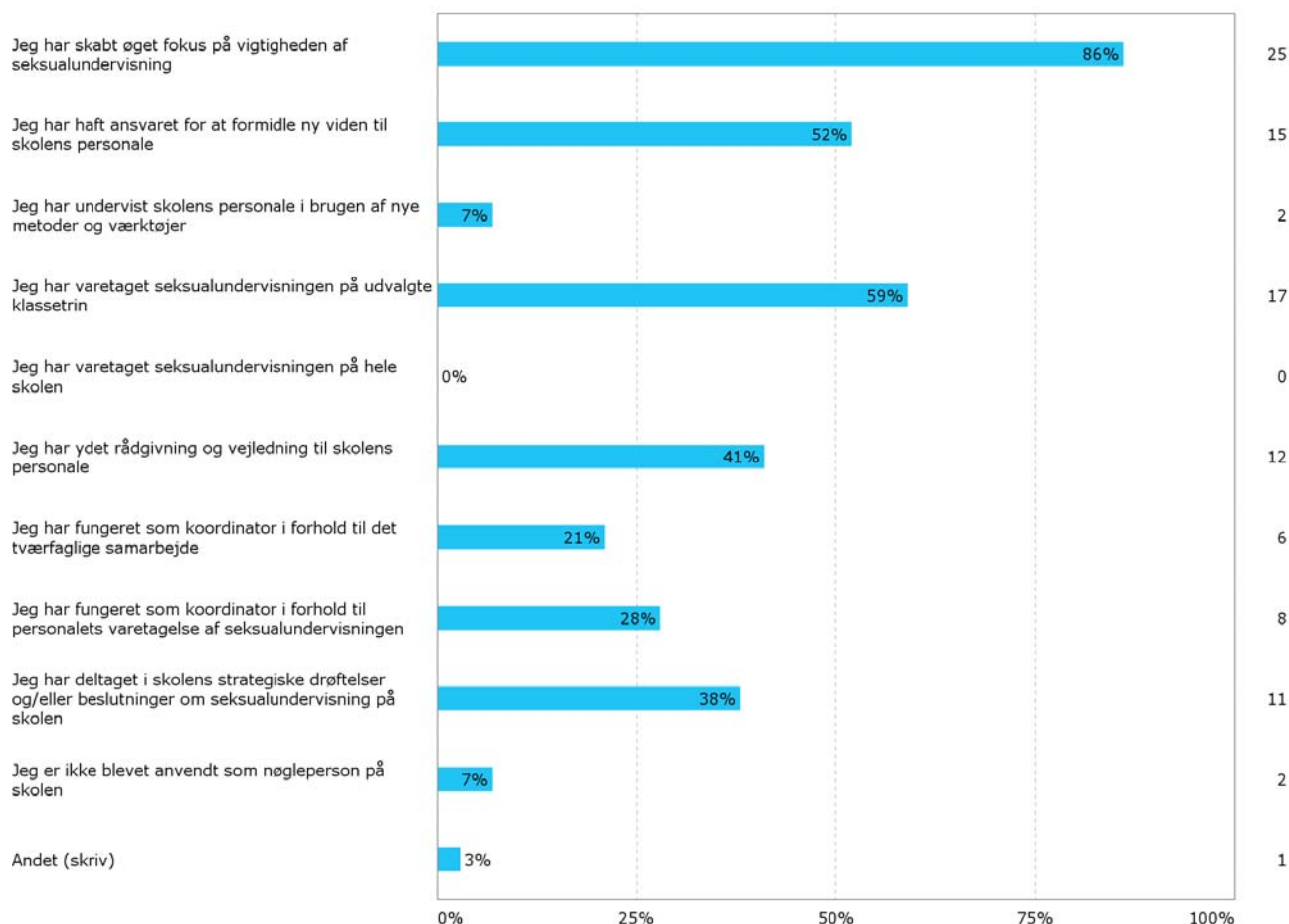

Således har flest nøglelærere varetaget seksualundervisningsopgaver på mellemtrinnet.

Flest nøglelærere er blevet anvendt til at skabe øget fokus på vigtigheden af seksualundervisning, idet dette gør sig gældende for 86 procent. 59 procent af nøglelærerne har varetaget seksualundervisning på udvalgte klassetrin. 52 procent har haft ansvaret for at formidle ny viden til skolens personale. 41 procent har ydet rådgivning og vejledning til skolens personale. 38 procent har deltaget i skolens strategiske drøftelser og/eller beslutninger om seksualundervisning på skolen. 28 procent har fungeret som koordinører i forhold til personalets varetagelse af seksualundervisningen, og 21 procent har fungeret som koordinører i forhold til det tværfaglige samarbejde. 7 procent har undervist skolens personale i brugen af nye metoder og værktøjer, og 7 procent er ikke blevet anvendt som nøglepersoner:

(Lærere/pædagoger:2)

Hvordan er du blevet anvendt som nøgleperson på skolen? (sæt gerne flere krydser)

3 procent af nøglelærerne, svarende til 1 person, angiver "Andet" i forbindelse med anvendelse som nøgleperson, hvor vedkommende skriver, at:

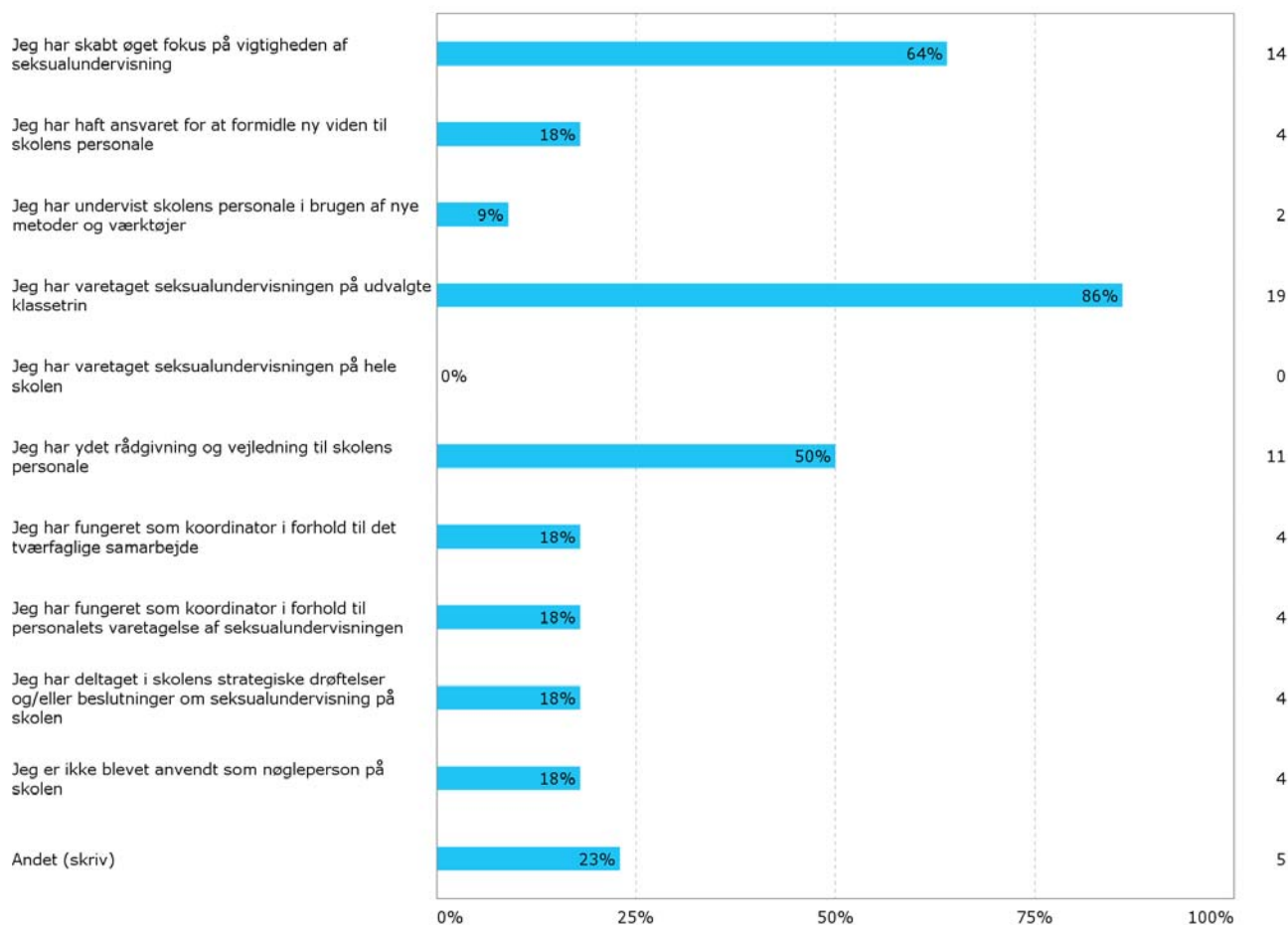
"Nogle af målene skrives ind i skolens trivselspolitik".

Flest nøglesundhedsplejersker er blevet anvendt til at varetage seksualundervisning på udvalgte klassetrin, idet dette gør sig gældende for 86 procent. 64 procent af nøglesundhedsplejerskerne har skabt øget fokus på vigtigheden af seksualundervisning. 50 procent har ydet rådgivning og vejledning til skolens personale. 18 procent har henholdsvis haft ansvaret for at formidle ny viden til skolens personale, har fungeret som koordinatore i forhold til det tværfaglige samarbejde, har fungeret som koordinatore i forhold til personalets varetagelse af seksualundervisningen og har deltaget i skolens strategiske drøftelser og/eller beslutninger om seksualundervisning på skolen. 9 procent har undervist skolens personale i

brugen af nye metoder og værktøjer, og 18 procent er ikke blevet anvendt som nøglepersoner:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvordan er du blevet anvendt som nøgleperson på skolen? (sæt gerne flere krydser)

En nøglesundhedsplejerske skriver om årsagen til, at hun ikke er blevet anvendt som nøgleperson på skolen:

"Skolen har ikke formået at finde en ny nøgleperson efter at den første fik et nyt job".

En anden skriver:

"Jeg var desværre kun nøgleperson i den første halvdel af projektperioden".

Og en tredje skriver:

"Er ny på skolen".

23 procent af nøglesundhedsplejerskerne angiver "Andet" i forhold til deres anvendelse som nøgleperson. Her skriver to sundhedsplejersker, at de har deltaget i "Uge Sex":

"I samarbejdet med skolernes nøglepersoner har vi planlagt undervisning især i uge sex".

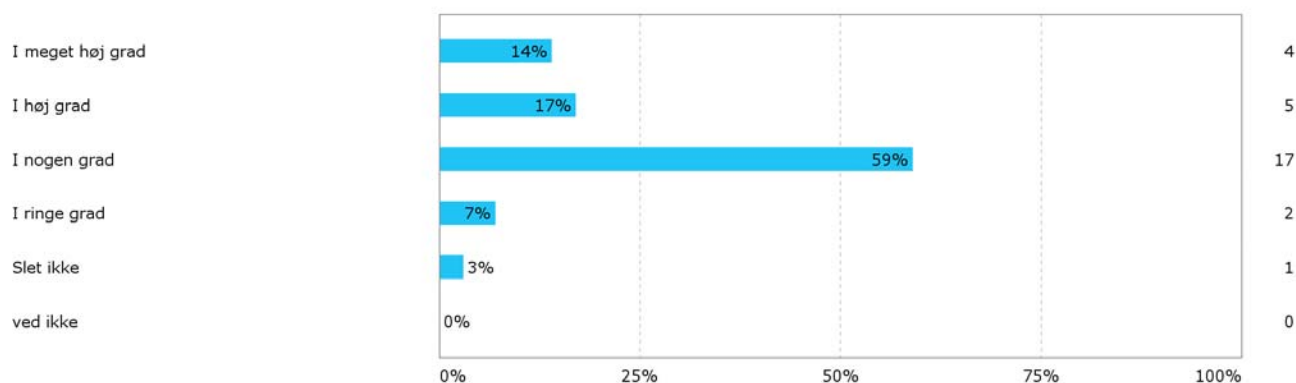
"Været med i uge 6".

31 procent af nøglelærerne mener, at skolens brug af nøglepersoner i meget høj grad eller i høj grad er blevet prioriteret af skolens ledelse. 59 procent mener, at brugen af nøglepersoner nogen grad er blevet prioriteret, og 7 procent mener, at brugen af nøglepersoner i ringe grad er blevet prioriteret. 3 procent mener slet ikke, at brugen af nøglepersoner er blevet prioriteret af skolens ledelse:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Brug af nøglepersoner

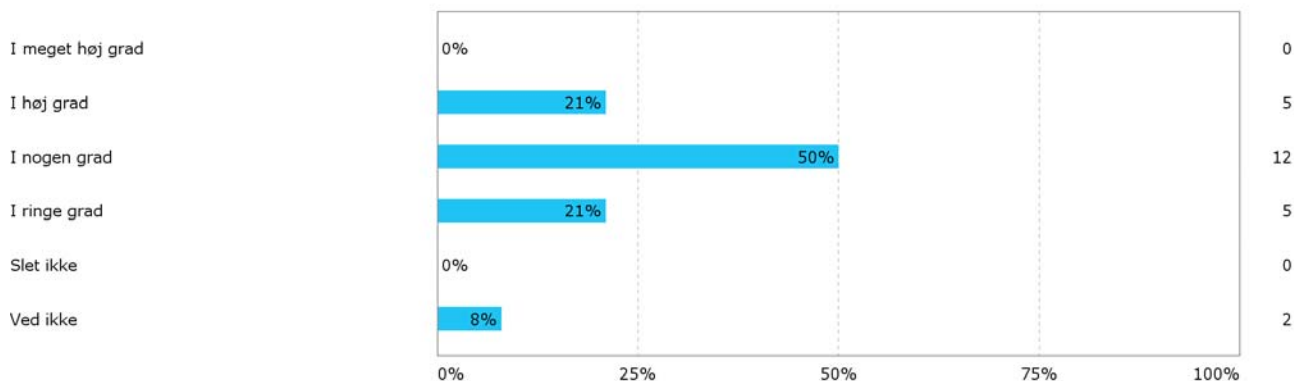

21 procent af nøglesundhedsplejersker mener, at skolens brug af nøglepersoner i meget høj grad eller i høj grad er blevet prioriteret af skolens ledelse. 50 procent mener, at brugen i nogen grad er blevet prioriteret, og 21 procent mener, at skolens brug af nøglepersoner i ringe grad er blevet prioriteret. 8 procent ved det ikke:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Brug af nøglepersoner

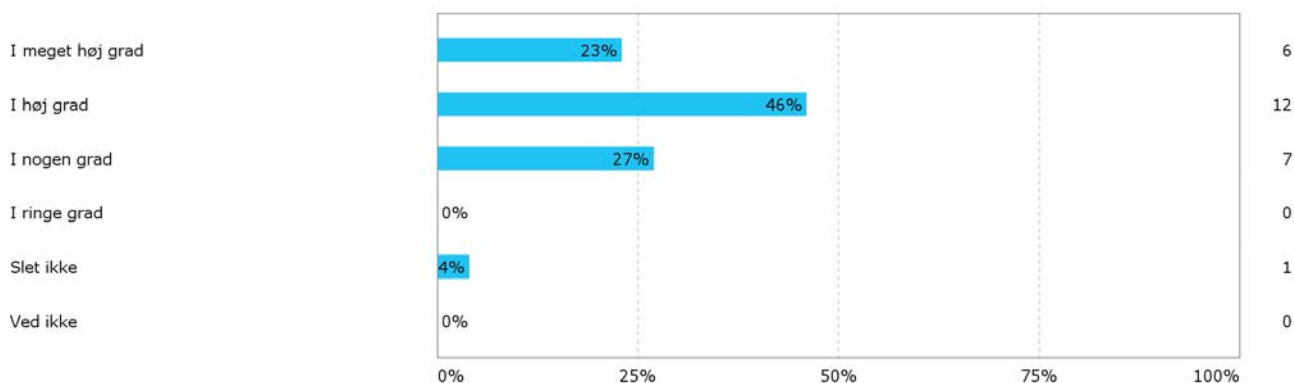

Flere skoleledere end nøglepersoner mener, at de har prioriteret skolens brug af nøglepersoner, idet 69 procent mener, at de i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret brugen, og 27 procent mener, at de i nogen grad har prioriteret brugen af nøglepersoner:

(Skoleledere:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Brug af nøglepersoner

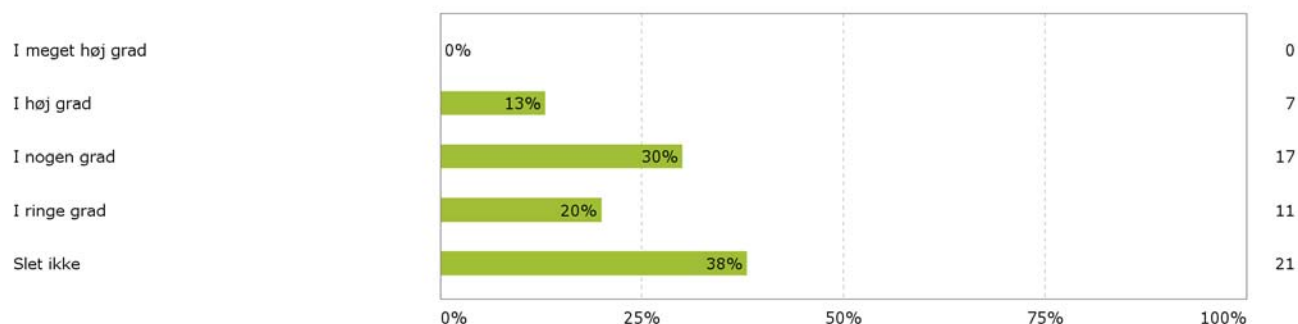

3.4. TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

Ved projektets start angav 13 procent af lærerne/pædagogerne, at de i meget høj grad eller i høj grad samarbejdede med sundhedsplejersken. 30 procent angav, at de i nogen grad samarbejdede, og 20 procent angav, at de i ringe grad samarbejdede. 38 procent samarbejdede slet ikke med sundhedsplejersken:

(Lærere/pædagoger:1)

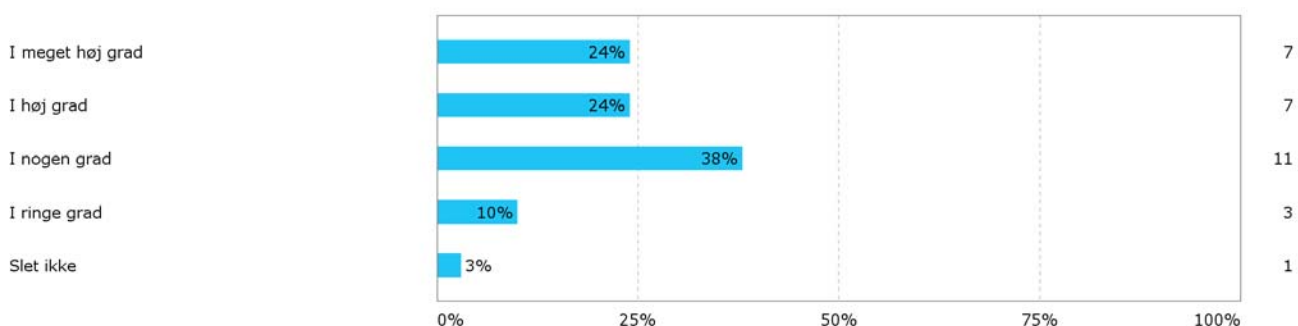
I hvor høj grad samarbejder du med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen?

Ved projektets afslutning angav 48 procent at lærerne/pædagogerne, at de i meget høj grad eller i høj grad i projektperioden har samarbejdet med sundhedsplejersken. 38 procent angav, at de i nogen grad har samarbejdet, og 10 procent angav, at de i ringe grad har samarbejdet. 3 procent har i projektperioden slet samarbejdet med sundhedsplejersken:

(Lærere(pædagoger:2)

I hvor høj grad har du i projektperioden samarbejdet med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen?

Således ses en væsentlig øgning af samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske i projektperioden, hvilket også fremgår at sundhedsplejerskernes svar på samme spørgsmål.

I relation til kvaliteten af samarbejdet ses samme billede som ovenfor, hvor kvaliteten af det tværfaglige samarbejde af både lærere/pædagoger og sundhedsplejersker vurderes som væsentlig mere kvalificeret efter projektperiodens ophør, end før projektet gik i gang.

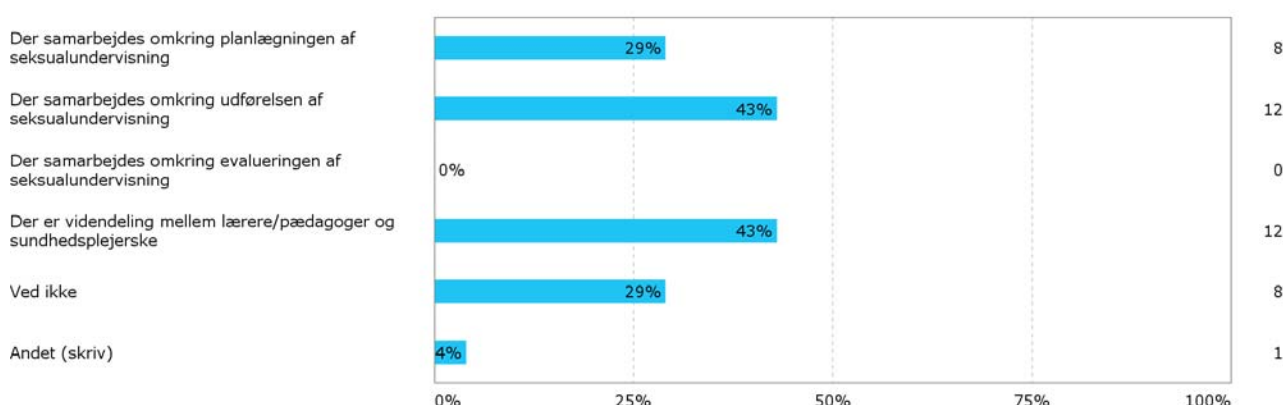
Inden projektets start samarbejdede 13 procent af lærerne med sundhedsplejersken om planlægning af seksualundervisning i skolen. 23 procent samarbejdede om gennemførelse af seksualundervisning i skolen. 4 procent samarbejdede om evaluering af seksualundervisning i skolen. 25 procent delte viden med sundhedsplejersken.

Ved projektperiodens ophør var samarbejdet inden for tre af de fire samarbejdsområder øget. Således har 29 procent af lærerne i projektperioden samarbejdet med sundhedsplejersken om planlægning af seksualundervisning i skolen. 43 procent har samarbejdet om gennemførelse af seksualundervisning i skolen, og 43 procent har delt viden med sundhedsplejersken.

I relation til evaluering af seksualundervisning i skolen er sket et fald, idet ingen lærere/pædagoger angiver dette som genstandsfelt for samarbejdet:

(Lærere/pædagoger: 2)

Hvordan har samarbejdet med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen udfoldet sig i projektperioden? (sæt gerne flere krydser)

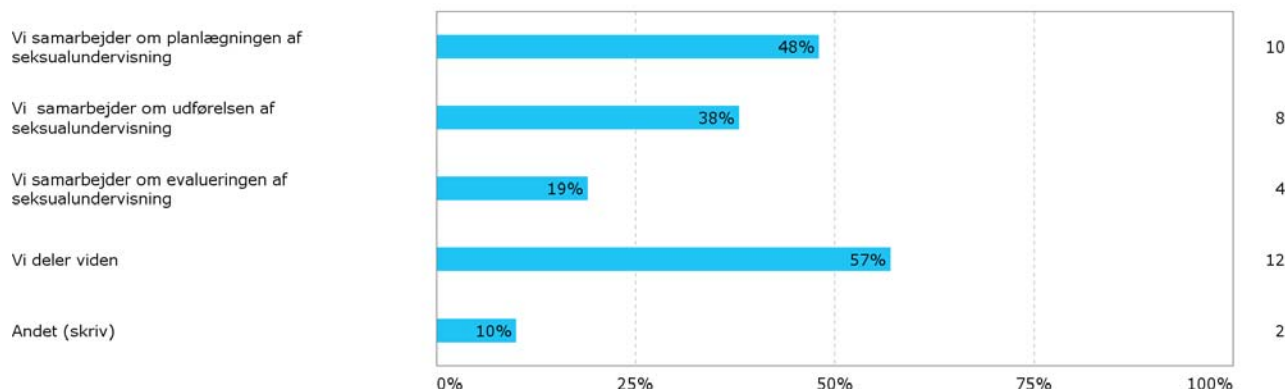

Årsagen til faldet i relation til samarbejdet om evaluering af seksualundervisning i skolen er et åbent empirisk spørgsmål. Den lave svarprocent i den afsluttende spørgeskemaundersøgelse kan være en årsag til, at evaluering ikke fremgår som genstandsfelt for samarbejdet, idet der i forvejen var få lærere/pædagoger, der samarbejdede med sundhedsplejersken om evaluering af seksualundervisning i skolen.

Således ses også et andet billede, når sundhedsplejersken identificerer genstandsfelter for samarbejdet, hvor 19 procent af sundhedsplejerskerne angiver, at de har samarbejdet med skolens nøgleperson/-personer om evaluering af seksualundervisning i skolen:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvordan har samarbejdet med skolens nøgleperson(er) om seksualundervisning på skolen udfoldet sig i projektperioden? (sæt gerne flere krydser)

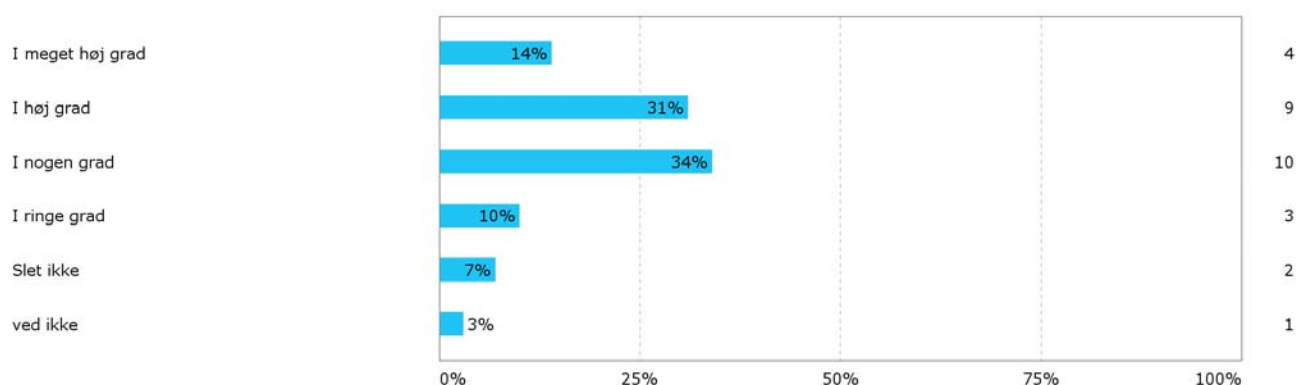

I relation til skoleledelsens prioritering af samarbejdet mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske i projektperioden mener 45 procent af nøglelærerne, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret dette. 34 procent mener, at ledelsen i nogen grad har prioriteret samarbejdet, 10 mener, at ledelsen har prioriteret samarbejde i ringe grad, og 7 procent mener slet ikke, at ledelsen har prioriteret samarbejdet mellem nøglelærere og sundhedsplejerske. 3 procent ved det ikke:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Det tværfaglige samarbejde mellem skolens nøgleperson og sundhedsplejersken

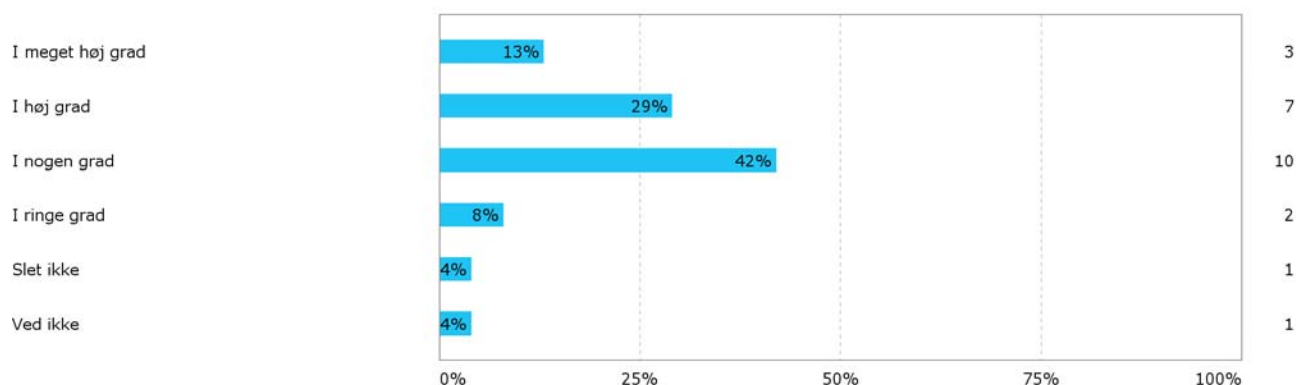
42 procent af nøglesundhedsplejerskerne mener, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret samarbejdet mellem nøglelærere og sundhedsplejerske. 42 procent mener, at ledelsen i nogen grad har prioriteret samarbejdet, 8 procent mener, at ledelsen i ringe grad

har prioriteret samarbejdet, og 4 procent mener slet ikke, at ledelsen har prioriteret samarbejdet mellem nøglelærer og sundhedsplejerske. 4 procent ved det ikke:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad mener du, at projektets delelementer er blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Det tværfaglige samarbejde mellem skolens nøgleperson og sundhedsplejersken

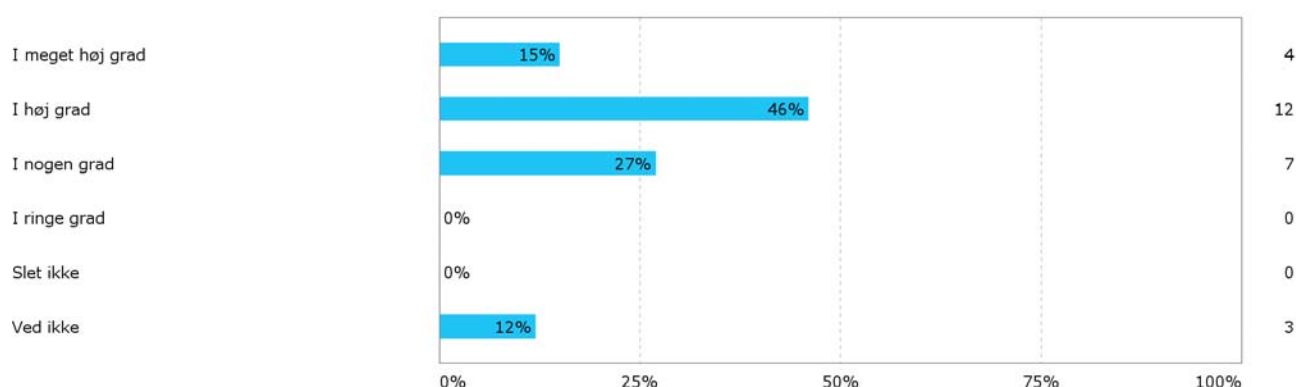

Skoledernes svar ligner nøglelærernes og nøglesundhedsplejerskernes, blot med den forskel at ingen ledere finder, at de i ringe grad eller slet ikke har prioriteret samarbejdet mellem skolens nøgleperson(er) og sundhedsplejersken:

(Skoleledere:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Det tværfaglige samarbejde mellem skolens nøgleperson og sundhedsplejersken

Der ses en tydelig sammenhæng mellem ledelsens prioritering af det tværfaglige samarbejde og graden af samarbejde mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske. Således ses, at på de skoler, hvor ledelsen i meget høj grad har prioriteret det tværfaglige samarbejde, vurderer

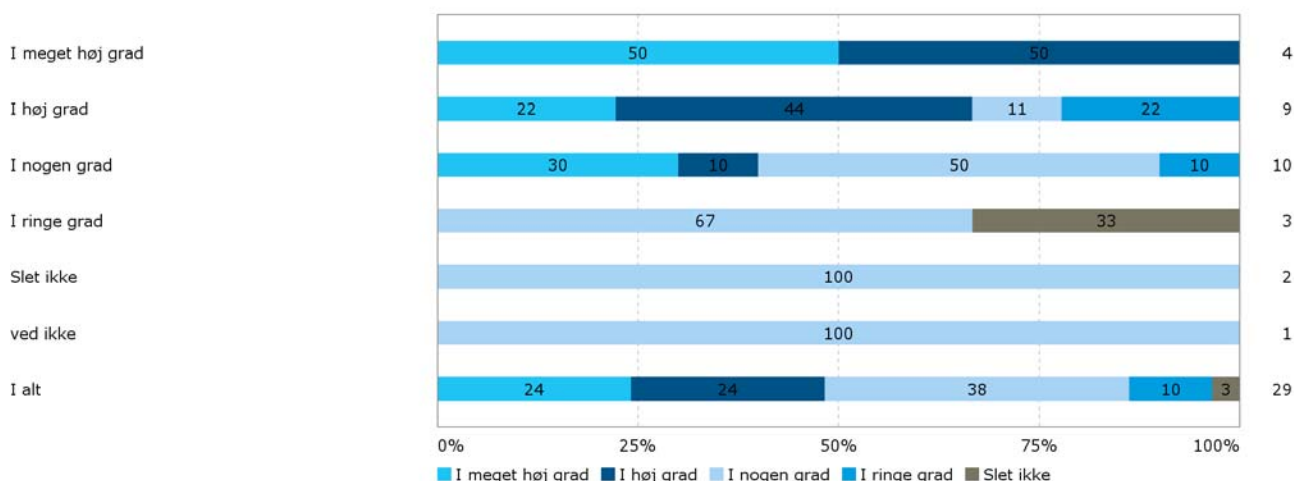
samtligte nøglelærere, at de i meget høj grad eller i høj grad har samarbejdet med sundhedsplejersken. På de skoler, hvor ledelsen i høj grad har prioriteret det tværfaglige samarbejde, vurderer 66 procent af nøglelærerne, at de i meget høj grad eller i høj grad samarbejder med sundhedsplejersken. På de skoler, hvor ledelsen i nogen grad har prioriteret det tværfaglige samarbejde, vurderer 40 procent af nøglelærerne, at de i meget høj grad eller i høj grad samarbejder med nøglesundhedsplejersken, og på de skoler, hvor ledelsen i ringe grad eller slet ikke har prioriteret det tværfaglige samarbejde, vurderer ingen nøglelærere, at de i meget høj grad eller i høj grad samarbejder med nøglesundhedsplejersken:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad har du i projektperioden samarbejdet med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen?

Krydset med: I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Det tværfaglige samarbejde mellem skolens nøgleperson og sundhedsplejersken

3.5. ANVENDELSE AF DEN NATIONALE LÆSEPLAN

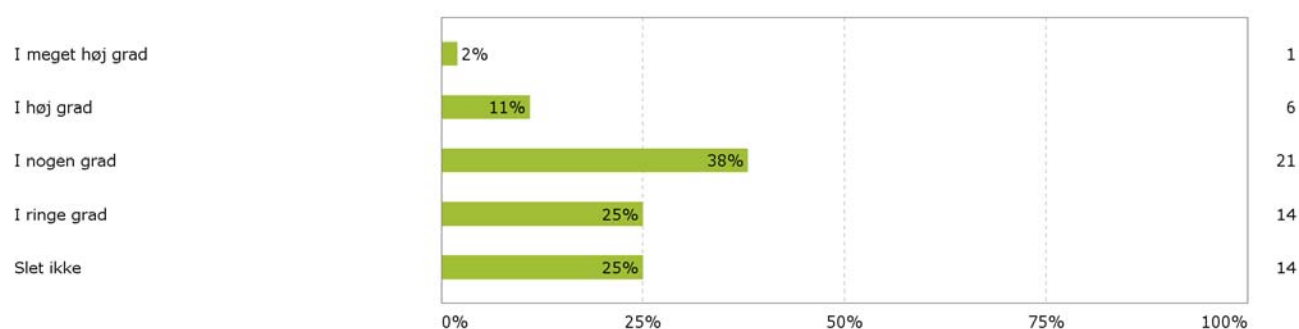
Både i spørgeskema 1 (baseline) og i spørgeskema 2 (afsluttende) er der stillet spørgsmål i relation til læseplanens anvendelse – både den nationale læseplan og en eventuel kommunal læseplan.

Dette afsnit vedrører den nationale læseplans anvendelse; i spørgeskema 1 benævnt som 'Faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab', og i spørgeskema 2 benævnt som 'UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab'.

Ved projektstart vurderede 2 procent af nøglelærerne, at faghæftet for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad lå til grund for deres seksualundervisning. 11 procent vurderede, at faghæftet i høj grad lå til grund for deres seksualundervisning, 38 procent vurderede, at faghæftet i nogen grad lå til grund for deres seksualundervisning, og 25 procent vurderede, at faghæftet i ringe grad lå til grund for deres seksualundervisning. 25 procent af nøglelærerne vidste det ikke:

(Lærere/pædagoger:1)

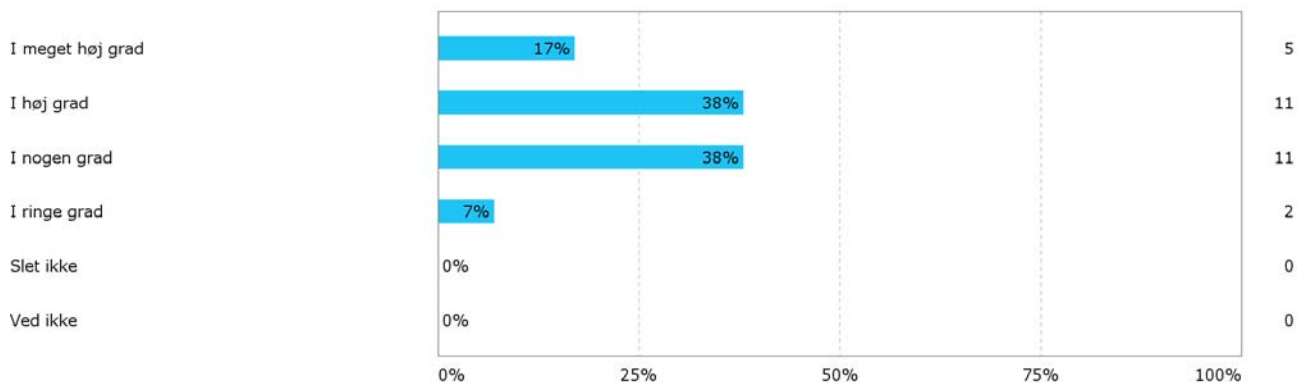
I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for din seksualundervisning på skolen?

Ved projektets afslutning ses, at der har fundet en stigning af nøglelærernes anvendelse af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning sted. Således vurderer 17 procent af nøglelærerne nu, at Undervisningsministeriets læringsmål i meget høj grad ligger til grund for deres seksualundervisning. 38 procent vurderer, at læringsmålene i høj grad ligger til grund for deres seksualundervisning, 38 procent vurderer, at læringsmålene i nogen grad ligger til grund for deres seksualundervisning, og kun 7 procent vurderer, at læringsmålene for sundheds- og seksualundervisning i ringe grad ligger til grund for deres seksualundervisning:

(Lærere/pædagoger:1)

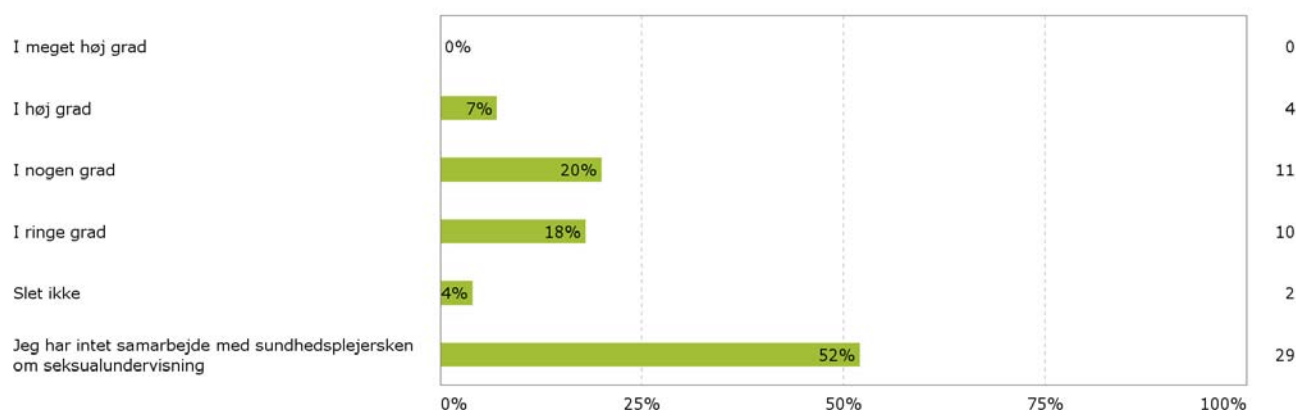
I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning ligger til grund for din seksualundervisning på skolen?

Nøglepersonerne er ved projektets start og afslutning blevet bedt om at vurdere, i hvilket omfang de mener, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab/UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning ligger til grund for samarbejdet mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske. Her vurderer 27 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad ligger til grund for samarbejdet om seksualundervisning på skolen:

(Nøglelærere:1)

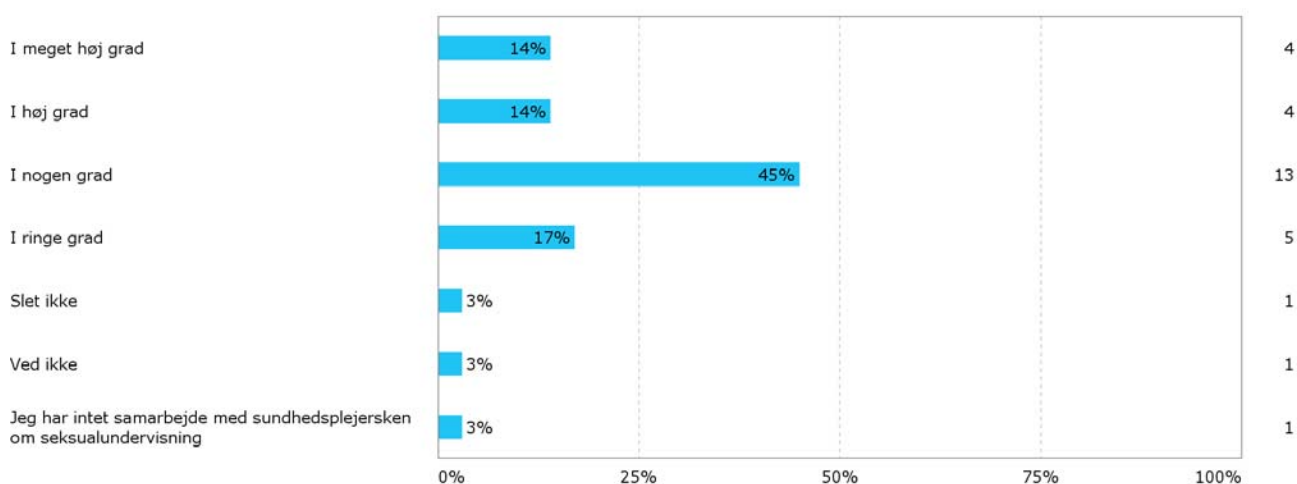
I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for dit samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen?

Ved projektets afslutning vurderer 73 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad ligger til grund for samarbejdet om seksualundervisning på skolen:

(Nøglelærere:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for dit samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen?

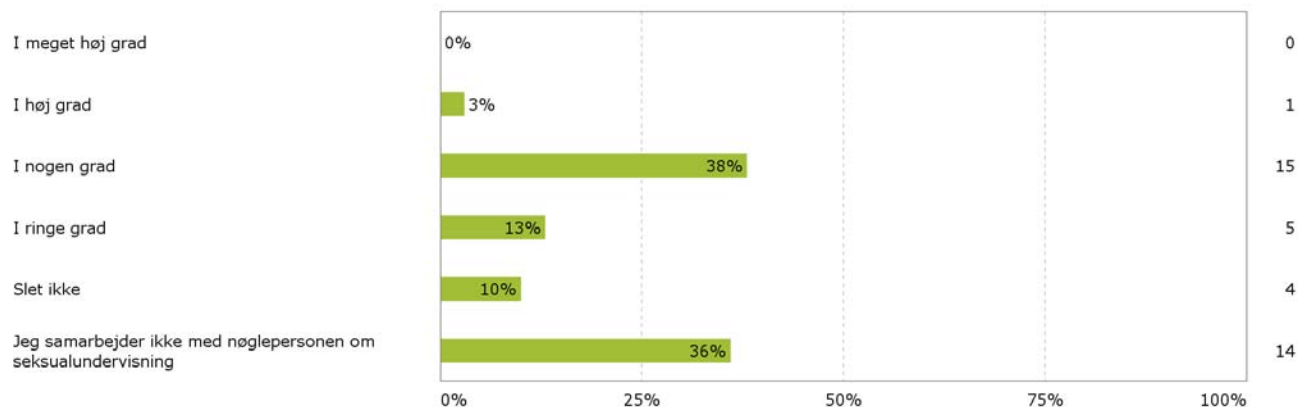

Der er således ifølge nøglelærerne sket en stigning i anvendelse af UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab som grundlag for samarbejdet med nøglesundhedsplejersken.

Denne stigning – dog ikke så markant – bekræfter nøglesundhedsplejerskerne, hvor 41 procent af nøglesundhedsplejerskerne ved projektstart vurderer, at faghæftet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad ligger til grund for samarbejdet om seksualundervisning på skolen:

(Sundhedsplejersker:1)

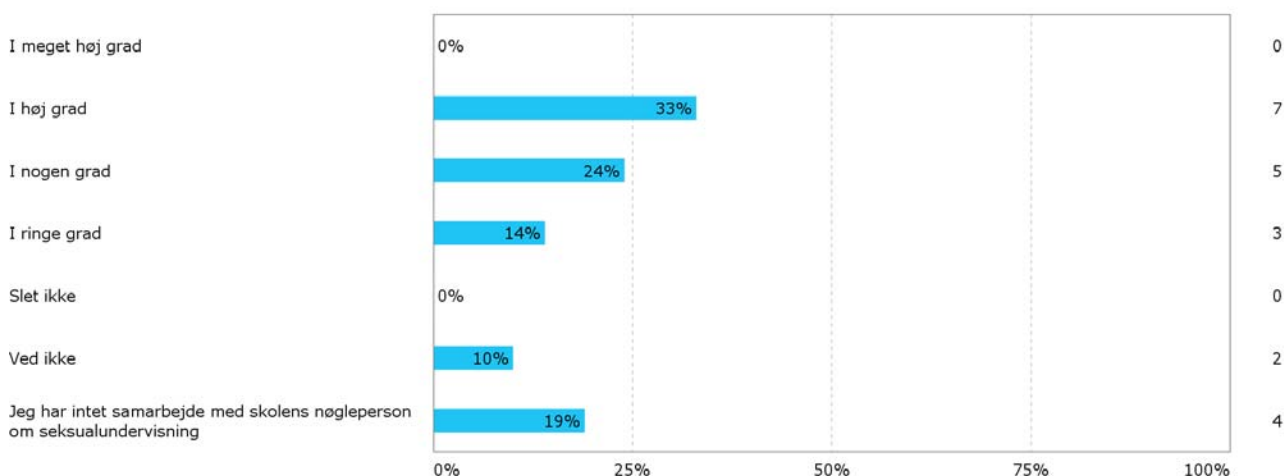
I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for dit samarbejde med nøglepersonen om seksualundervisning på skolen?

Ved projektets afslutning vurderer 57 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad ligger til grund for samarbejdet om seksualundervisning på skolen:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for dit samarbejde med nøglepersonen om seksualundervisning på skolen?

Nøglelærerne er ved projektets start og afslutning blevet bedt om at vurdere, i hvilket omfang de mener, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab/UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning ligger til grund for kollegaers

seksualundervisning i henholdsvis indskolingen, på mellemtrinnet og i udskolingen. Data viser, at der ifølge nøglelærerne er sket en stigning i anvendelsesgraden både i indskolingen og på mellemtrinnet.

Nedenfor illustreres stigningen i de fire deltagende kommuner.

3.5.1. Anvendelse af den nationale læseplan i indskolingen

I Odder Kommune vurderer ingen nøglelærere ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

I Odsherred Kommune vurderer 10 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

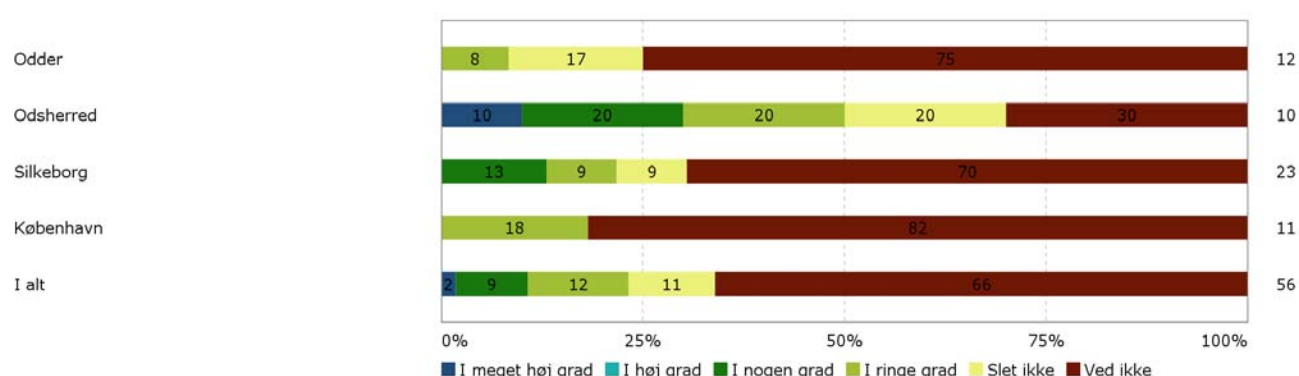
I Silkeborg Kommune vurderer ingen nøglelærere ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

I Københavns Kommune vurderer ingen nøglelærere ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen:

(Lærere/pædagoger:1)

I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - I indskolingen

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Ved projektets afslutning vurderer 33 procent af nøglelærerne i Odder Kommune, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

I Odsherred Kommune vurderer 40 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

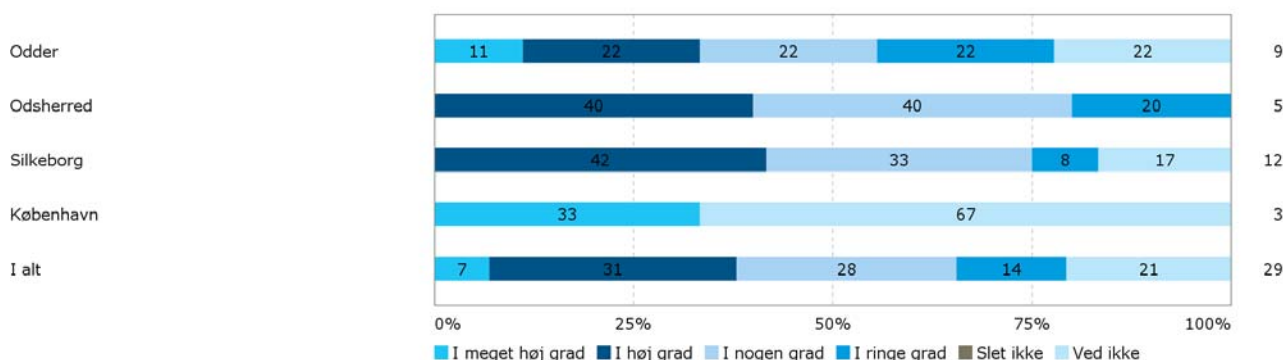
I Silkeborg Kommune vurderer 42 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen.

I Københavns Kommune vurderer 33 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i indskolingen:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - I indskolingen

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

3.5.2. Anvendelse af den nationale læseplan på mellemtrinnet

I Odsherred Kommune vurderer 8 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

I Odsherred Kommune vurderer 10 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

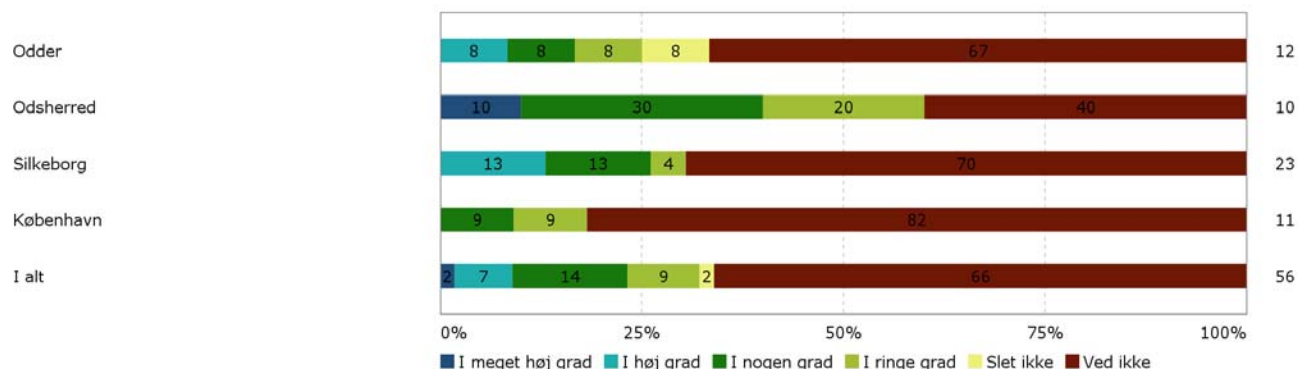
I Silkeborg Kommune vurderer 13 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

I Københavns Kommune vurderer ingen nøglelærere ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet:

(Lærere/pædagoger:1)

I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - På mellemtrinnet

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Ved projektets afslutning vurderer 33 procent af nøglelærerne i Odder Kommune, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

I Odsherred Kommune vurderer 60 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

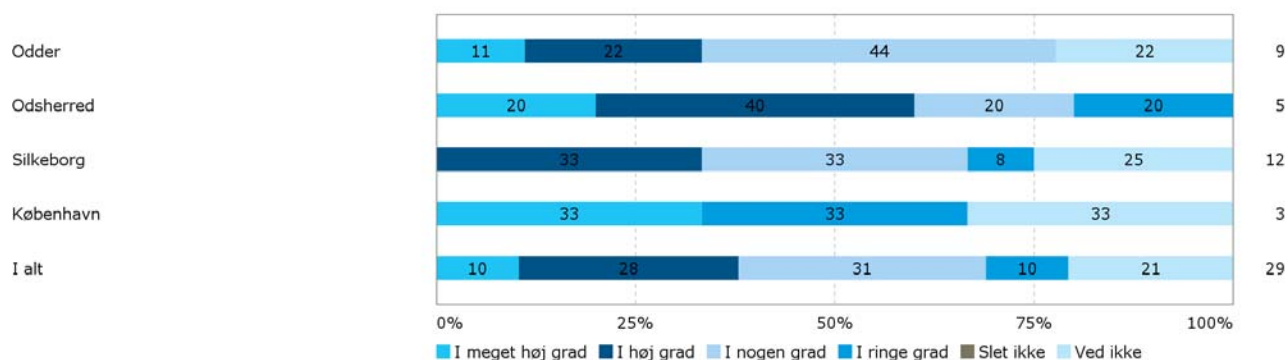
I Silkeborg Kommune vurderer 33 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet.

I Københavns Kommune vurderer 38 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på mellemtrinnet:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - På mellemtrinet

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

3.5.3. Anvendelse af den nationale læseplan i udskolingen

I Odder Kommune vurderer ingen nøglelærere ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

I Odsherred Kommune vurderer 30 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

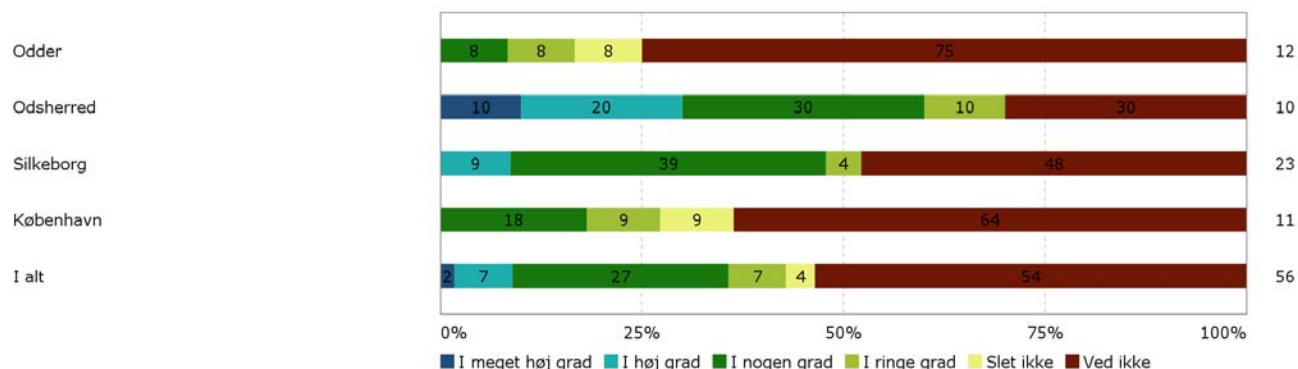
I Silkeborg Kommune vurderer 9 procent af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

I Københavns Kommune vurderer ingen af nøglelærerne ved projektstart, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen:

(Lærere/pædagoger:1)

I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - I udskolingen

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Ved projektets afslutning vurderer ingen nøglelærere i Odder Kommune, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

I Odsherred Kommune vurderer 20 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

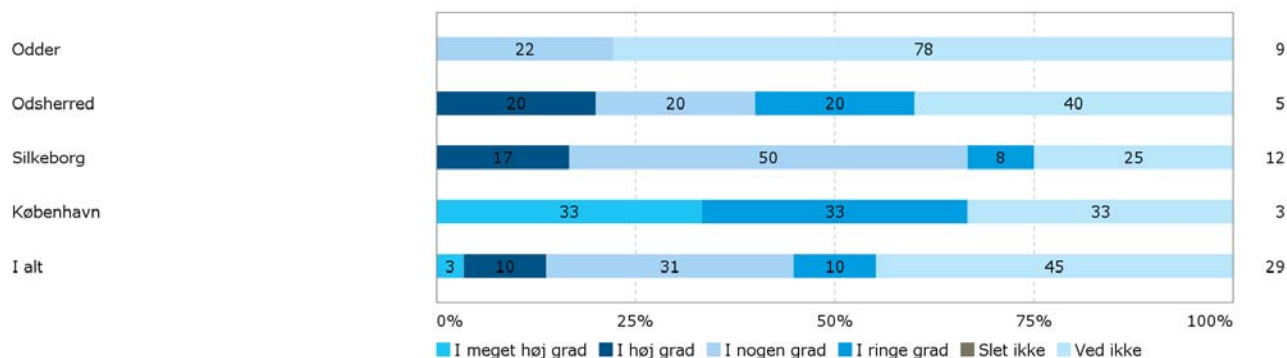
I Silkeborg Kommune vurderer 17 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen.

I Københavns Kommune vurderer 33 procent af nøglelærerne, at UVM's læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for kollegaers seksualundervisning i udskolingen:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for kollegaers seksualundervisning på skolen? - I udskolingen

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

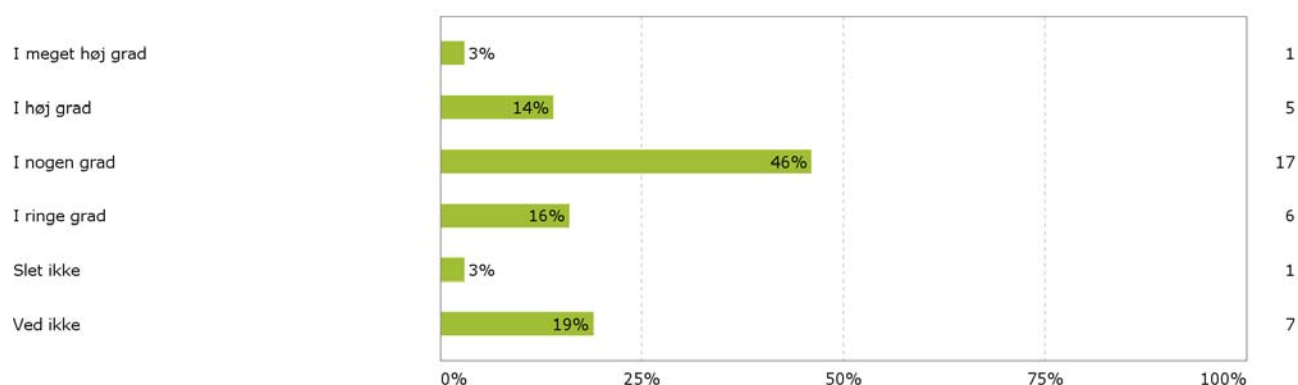

3.5.4. Anvendelse af den nationale læseplan generelt på skolen

Skoleledelsen bekræfter den i projektperioden generelle stigning i anvendelsen af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Således ses, at 17 procent af skolelederne ved projektets start vurderede, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad lå til grund for skolens seksualundervisning:

(Skoleledere:1)

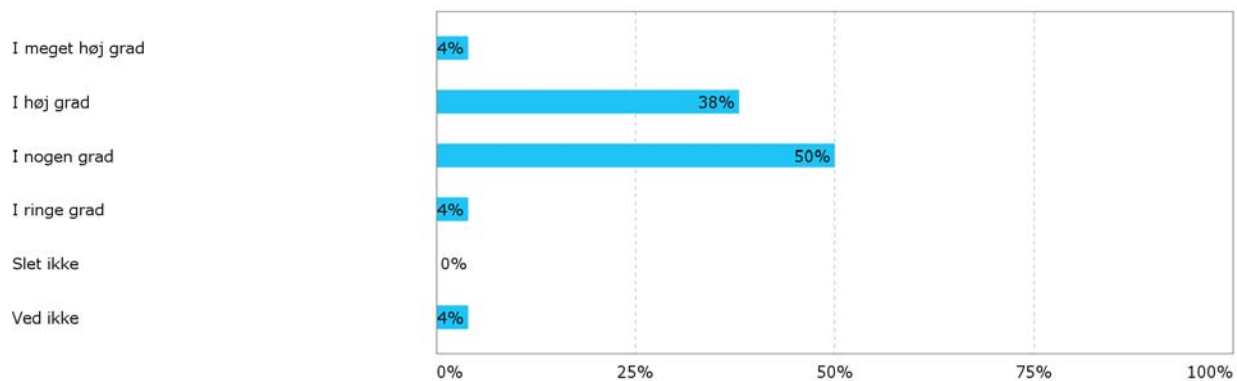
I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for skolens seksualundervisning?

Ved projektets afslutning vurderer 42 procent af skolelederne, at UVM's mål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad lå til grund for skolens seksualundervisning:

(Skoleledere:2)

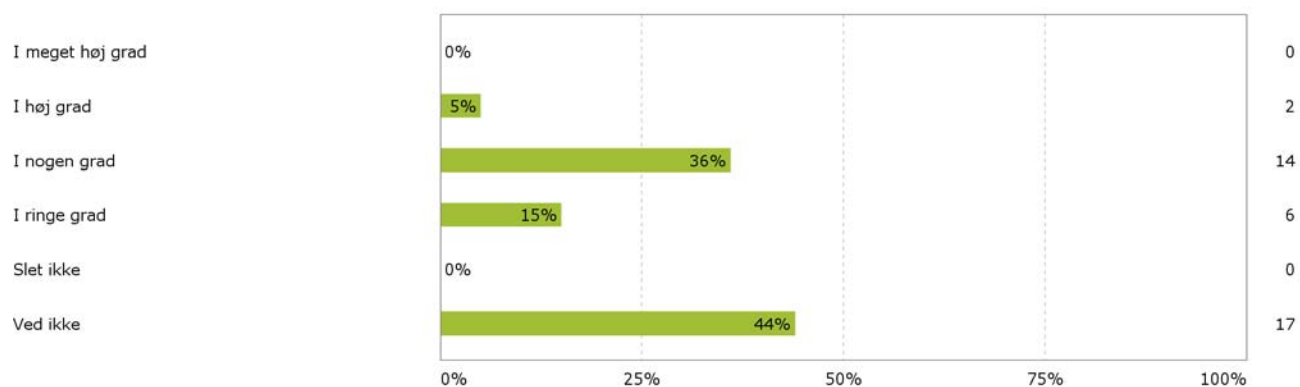
I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for skolens seksualundervisning?

Også nøglesundhedsplejerskerne bekræfter den i projektperioden generelle stigning i anvendelsen af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Her ses, at 5 procent af nøglesundhedsplejerskerne ved projektets start vurderede, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad lå til grund for seksualundervisningen på skolen:

(Sundhedsplejersker:1)

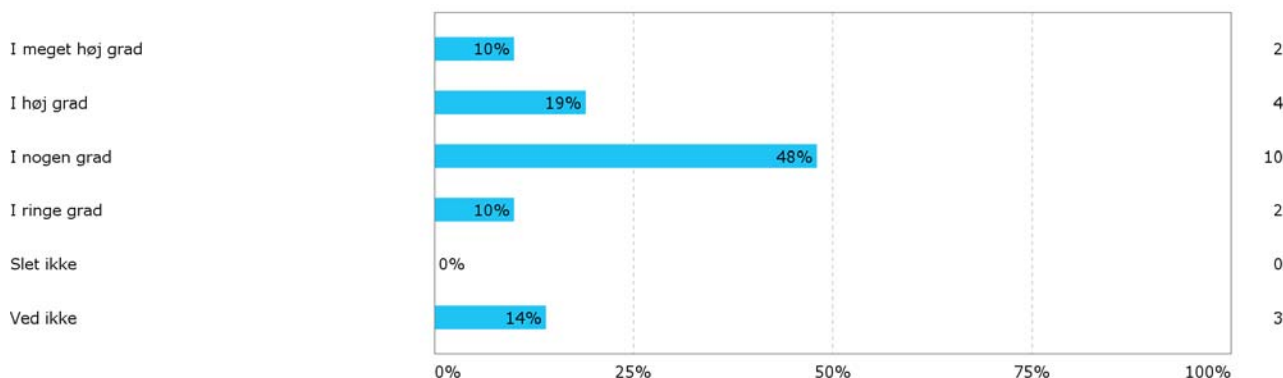
I hvor høj grad vurderer du, at faghæftet for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for seksualundervisningen på skolen?

Ved projektets afslutning vurderer 41 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i meget høj grad eller i høj grad ligger til grund for seksualundervisningen på skolen:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad vurderer du, at UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab ligger til grund for seksualundervisningen på skolen?

3.6. UDVIKLING/ANVENDELSE AF EN KOMMUNAL LÆSEPLAN

Et af Holstebromodellens elementer er udvikling af en kommunal læseplan.

Ved projektets start fremgår det, at ingen nøglelærere i Odder Kommune ved, om der eksisterer en kommunal læseplan.

I Odeherred eksisterer som udgangspunkt ved projektstart ikke en kommunal læseplan, idet 20 procent af nøglelærerne her svarer nej til spørgsmålet. De resterende 80 procent ved det ikke.

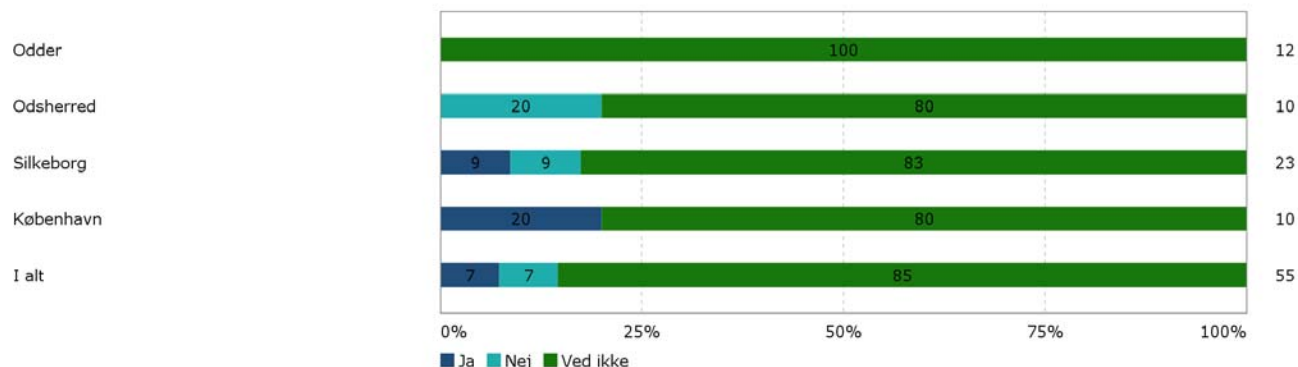
I Silkeborg er det uklart, om der ved projektets start eksisterer en kommunal læseplan, idet 9 procent af nøglelærerne her svarer ja, og 9 procent svarer nej. De resterende 83 procent ved det ikke.

Ifølge nøglelærerne i Københavns Kommune eksisterer ved projektstart en kommunal læseplan, idet 20 procent af nøglelærerne her svarer ja til spørgsmålet, hvor de resterende 80 procent ikke ved det:

(Nøglerærere:1)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Betragtes nøglesundhedsplejerskernes svar på spørgsmålet, om der ved projektstart eksisterer en kommunal læseplan, ses, at samtlige nøglesundhedsplejersker i Odder Kommune svarer nej.

I Odsherred Kommune mener 29 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at der ved projektstart eksisterer en kommunal læseplan. 14 procent mener ikke, der eksisterer en kommunal læseplan, og 57 procent ved det ikke.

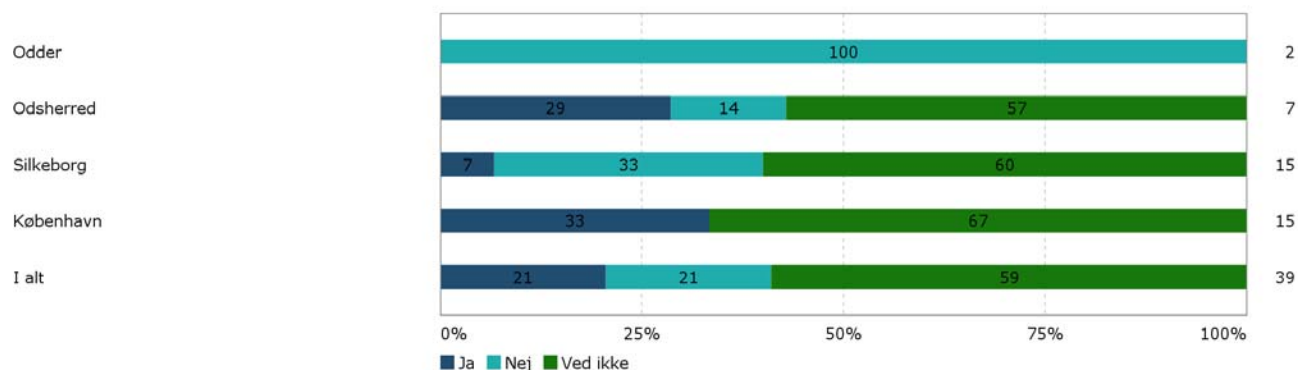
I Silkeborg Kommune mener 7 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at der ved projektstart eksisterer en kommunal læseplan. 33 procent mener ikke, der eksisterer en kommunal læseplan, og 60 procent ved det ikke.

I Københavns Kommune mener 33 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at der ved projektstart eksisterer en kommunal læseplan. 67 procent ved det ikke:

(Sundhedsplejersker:1)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Skolelederne i de respektive kommuner er blevet stillet samme spørgsmål. Her mener 83 procent af skolelederne i Odder Kommune, at der ikke eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart. 17 procent ved det ikke.

I Odsherred Kommune mener 45 af skolelederne, at der ikke eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart. 55 procent ved det ikke.

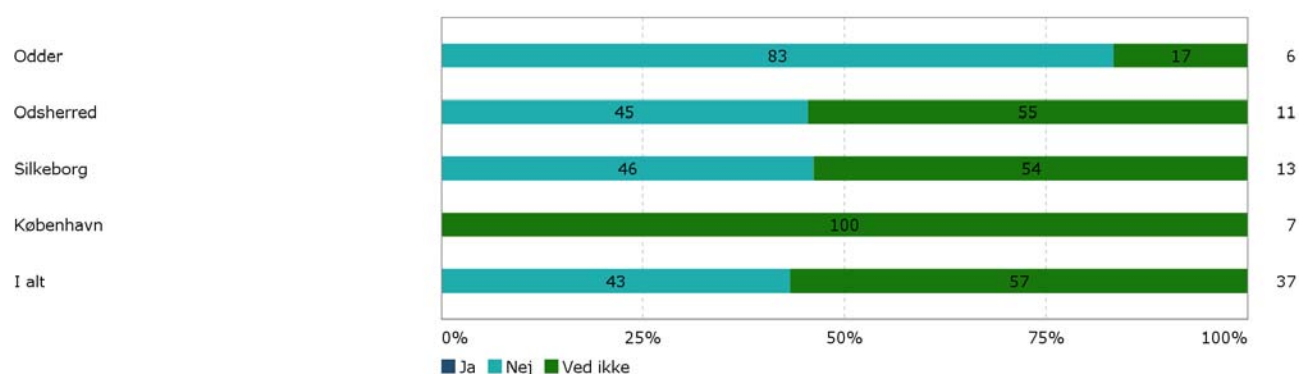
I Silkeborg Kommune mener 46 af skolelederne, at der ikke eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart. 54 procent ved det ikke.

I Københavns Kommune ved ingen skoleledere, om der eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart:

(Skoleledere:1)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Samlet set er det uklart om der i Odder, Odsherred og Silkeborg Kommune eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart, mens en kommunal læseplan synes at eksistere i Københavns Kommune ved projektets start.

Såfremt en kommunal læseplan eksisterer ved projektstart i Odder, Odsherred og Silkeborg Kommune, synes det rimeligt at konkludere, at denne er ukendt for mange af respondenterne.

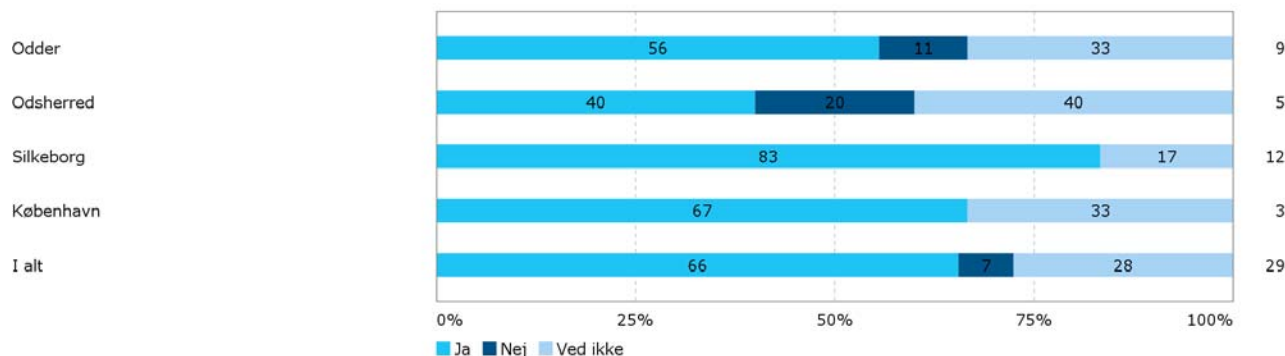
Ved projektets afslutning er der ifølge nøglelærerne muligvis udviklet en kommunal læseplan i Odder og Odsherred Kommune, idet 56 procent af nøglelærerne i Odder Kommune svarer ja til spørgsmålet, og 11 procent svarer nej. 33 procent ved det ikke. I Odsherred Kommune svarer 40 procent af nøglelærerne ja til spørgsmålet, og 20 procent svarer nej. 40 procent ved det ikke.

I Silkeborg Kommune synes der ifølge nøglelærerne at være udviklet en kommunal læseplan, idet 83 procent af nøglelærerne her svarer ja til spørgsmålet, og 17 procent ved det ikke:

(Nøglerærere:2)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning/handleplan for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

I relation til Københavns Kommune ses, at kendskabet til den eksisterende kommunale læseplan er steget væsentligt, idet 67 procent af nøglerærerne her svarer ja til spørgsmålet.

Ved projektets afslutning er der ifølge nøglesundhedsplejerskerne muligvis udviklet en kommunal læseplan i Odder Kommune, idet 20 procent af kommunens nøglesundhedsplejersker svarer ja til spørgsmålet. 40 procent svarer nej, og 40 procent ved det ikke.

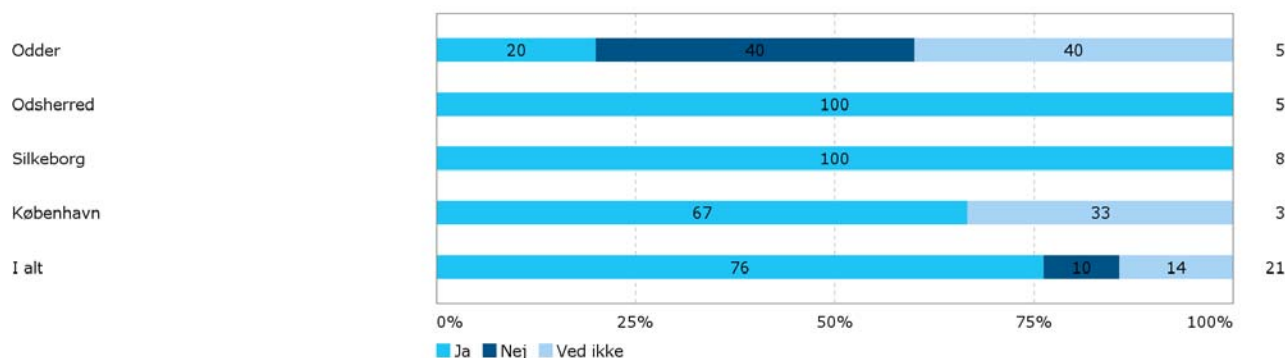
I Odsherred Kommune er der ifølge nøglesundhedsplejerskerne udviklet en kommunal læseplan, idet samtlige nøglesundhedsplejersker her svarer ja til spørgsmålet.

Også i Silkeborg Kommune er der ifølge nøglesundhedsplejerskerne udviklet en kommunal læseplan, idet samtlige nøglesundhedsplejersker her svarer ja til spørgsmålet:

(Sundhedsplejersker:2)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning/handleplan for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

I Odder Kommune mener 60 procent af skolelederne, at der ved projektets afslutning eksisterer kommunal læseplan. 40 procent mener ikke, at der eksisterer en kommunal læseplan.

I Odsherred Kommune mener 50 procent af skolelederne, at der ved projektets afslutning eksisterer kommunal læseplan. 50 procent mener ikke, at der eksisterer en kommunal læseplan.

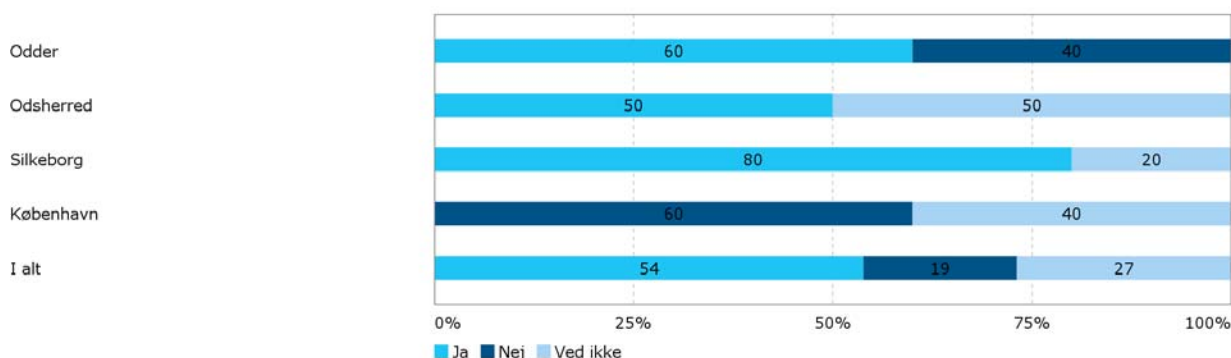
I Silkeborg Kommune mener 80 procent af skolelederne, at der ved projektets afslutning eksisterer kommunal læseplan. 20 procent ved det ikke.

I Københavns Kommune mener 60 procent af skolelederne, at der ved projektets afslutning eksisterer kommunal læseplan. 40 procent ved det ikke:

(Skoleledere:2)

Eksisterer der en kommunal læseplan/vejledning/handleplan for seksualundervisning i grundskolen?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Samlet ses synes det rimeligt at konkludere, at der i Silkeborg Kommune er udviklet en kommunal læseplan, samt at kendskabet til den ved projektstart eksisterende læreplan i Københavns Kommune er øget i løbet af projektperioden.

I Odder og Odsherred Kommune er billedet mere broget. Der er muligvis udviklet en kommunal læseplan, men i så fald er kendskabet til den begrænset.

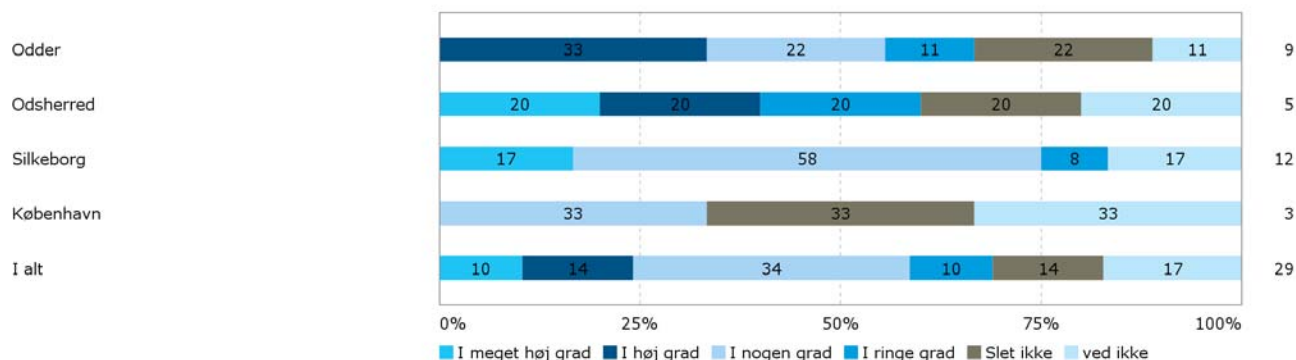
Krydses nøglelærers vurdering af skoleledelsens prioritering med udvikling af en kommunal læseplan, ses ingen sammenhæng mellem prioritering og udvikling; fx ses, at 33 procent af nøglelærerne i Odder Kommune mener, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret udvikling af en kommunal læseplan, hvor 40 procent i Odsherred Kommune mener det samme:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad er projektets delelementer blevet prioriteret af skolens ledelse?

- Udvikling af en kommunal læseplan / vejledning / handleplan

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

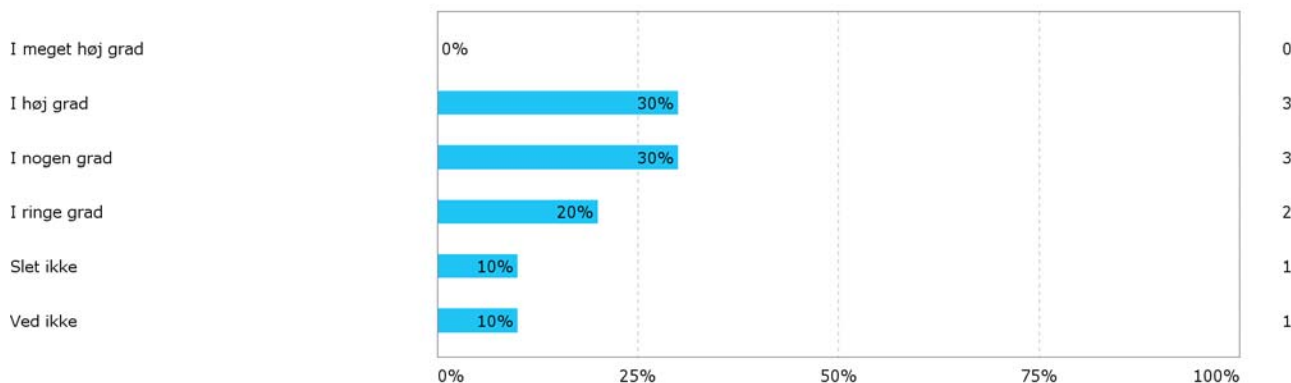
Kun 17 procent af nøglelærerne i Silkeborg Kommune finder, at ledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret udvikling af en kommunal læseplan, hvor data peger på, at der netop i Silkeborg Kommune er udviklet en kommunal læseplan.

Nedenfor illustreres i hvilket omfang nøglelærere i henholdsvis Silkeborg og Københavns Kommune anvender den kommunale læseplan i relation til seksualundervisning i skolen. Årsagen til, at der kun benyttes data fra Silkeborg og Københavns Kommune, er, at det kun kan sandsynliggøres, at en kommunal læseplan er udviklet i disse to kommuner. Ved at filtrere data søges herved at give et så reelt billede som muligt af læseplanens anvendelse.

I Silkeborg Kommune angiver 30 procent af nøglelærerne, at den kommunale læseplan i høj grad ligger til grund for deres seksualundervisning på skolen, og 30 procent angiver, at læseplanen i nogen grad ligger til grund for deres undervisning. 20 procent angiver, at den kommunale læseplan i ringe grad ligger til grund for deres seksualundervisning, 10 procent angiver, at læseplanen slet ikke ligger til grund for deres seksualundervisning, og 10 procent ved det ikke:

(Lærere/pædagoger:2/Silkeborg)

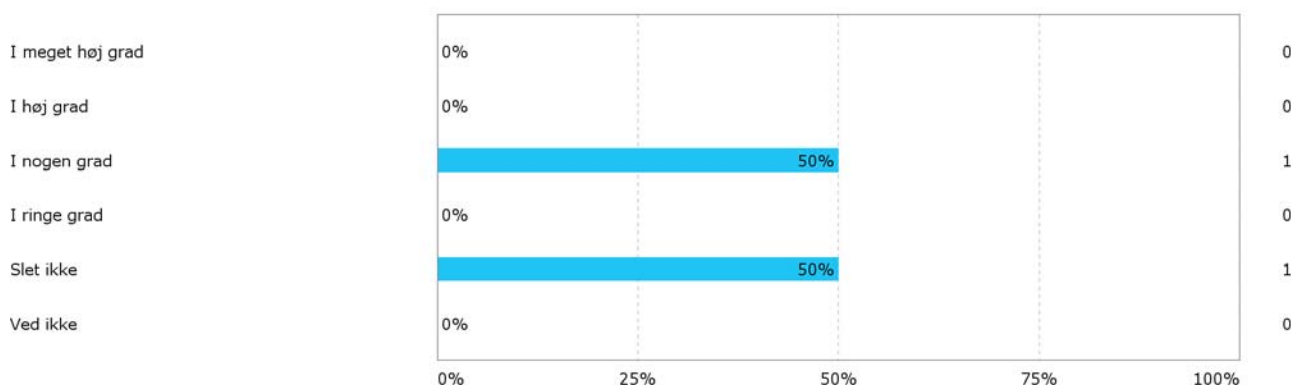
I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan / vejledning / handleplan for Seksualundervisning i grundskolen ligger til grund for din seksualundervisning på skolen?

I Københavns Kommune angiver 50 procent af nøglelærerne, svarende til 1 nøglelærer, at den kommunale læseplan i nogen grad ligger til grund for deres undervisning, og 50 procent, svarende til 1 nøglelærer, angiver, at læseplanen slet ikke ligger til grund for deres seksualundervisning:

(Lærere/pædagoger:2/København)

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan / vejledning / handleplan for Seksualundervisning i grundskolen ligger til grund for din seksualundervisning på skolen?

Sammenlignes nøglelærernes anvendelse af den kommunale læseplan i de to kommuner, ses, at læseplanen i højere grad anvendes i Silkeborg Kommune end i Københavns Kommune.

Hvorvidt den kommunale læseplan i Silkeborg og Københavns Kommune anvendes i tilfredsstillende grad af nøglepersonerne, er et åbent empirisk spørgsmål, idet der ikke er

opstillet succeskriterier herfor. Samtidig bygger resultatet i Københavns Kommune på data fra kun 2 respondenter, hvilket i høj grad svækker udsigelseskraften.

I relation til kollegaers anvendelse af den kommunale læseplan angiver 10 procent af nøglelærerne i Silkeborg Kommune, at læseplanen i høj grad anvendes i indskolingen. 40 procent angiver, at læseplanen i nogen grad anvendes i indskolingen, 10 procent angiver, at den i ringe grad anvendes i indskolingen, og 10 procent angiver, at læseplanen slet ikke anvendes i indskolingen. 30 procent ved det ikke.

10 procent af nøglelærerne i Silkeborg kommune angiver, at læseplanen i høj grad anvendes på mellemtrinnet. 50 procent angiver, at læseplanen i nogen grad anvendes på mellemtrinnet, 10 procent angiver, at den i ringe grad anvendes på mellemtrinnet, og 10 procent angiver, at læseplanen slet ikke anvendes på mellemtrinnet. 20 procent ved det ikke.

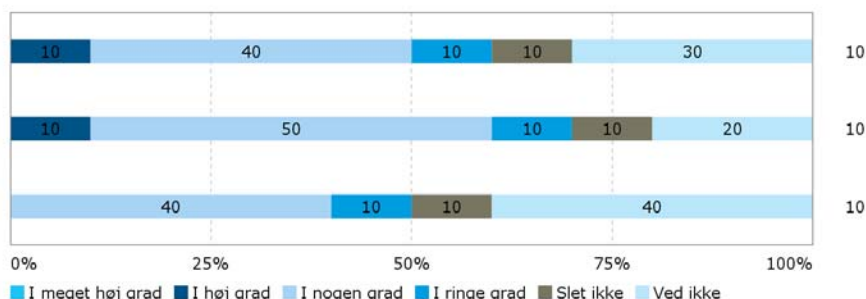
40 procent af nøglelærerne i Silkeborg kommune angiver, at læseplanen i nogen grad anvendes i udskolingen. 10 procent angiver, at læseplanen i ringe grad anvendes i udskolingen, og 10 procent angiver, at læseplanen slet ikke anvendes i udskolingen. 40 procent ved det ikke:

(Lærere/pædagoger: 2/Silkeborg)⁵

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan/vejledning/handleplan for Seksualundervisning i grundskolen ligger til gru...

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan/vejledning/handleplan for Seksualundervisning i grundskolen ligger til gru...

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan/vejledning/handleplan for Seksualundervisning i grundskolen ligger til gru...

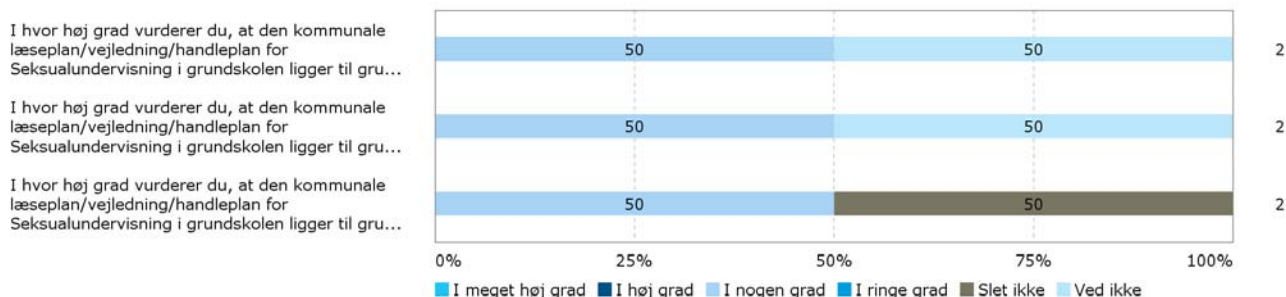
I relation til kollegaers anvendelse af den kommunale læseplan angiver 50 procent af nøglelærerne i Københavns Kommune, at læseplanen i nogen grad anvendes i indskolingen. 50 procent ved det ikke.

50 procent af nøglelærerne i Københavns kommune angiver, at læseplanen i nogen grad anvendes på mellemtrinnet. 50 procent ved det ikke.

50 procent af nøglelærerne i Silkeborg kommune angiver, at læseplanen i nogen grad anvendes i udskolingen. 50 procent angiver, at læseplanen slet ikke anvendes i udskolingen:

⁵ Grundet spørgsmålets længde gengives hele spørgsmålet ikke i forbindelse med grafen. Den første søjle vedrører indskolingen. Den anden søjle vedrører mellemtrinnet. Den sidste søjle vedrører udskolingen.

(Lærere/pædagoger:2/København)⁶

Sammenlignes nøglelærernes vurdering af kollegaers anvendelse af den kommunale læseplan i de to kommuner, ses, at læseplanen i højere grad anvendes i Silkeborg Kommune end i Københavns Kommune.

Hvorvidt den kommunale læseplan i Silkeborg og Københavns Kommune anvendes i tilfredsstillende grad af skolens undervisningspersonale, er et åbent empirisk spørgsmål, idet der ikke er opstillet succeskriterier herfor. Samtidig bygger resultatet i Københavns Kommune på data fra kun 2 respondenter, hvilket i høj grad svækker udsigelseskraften.

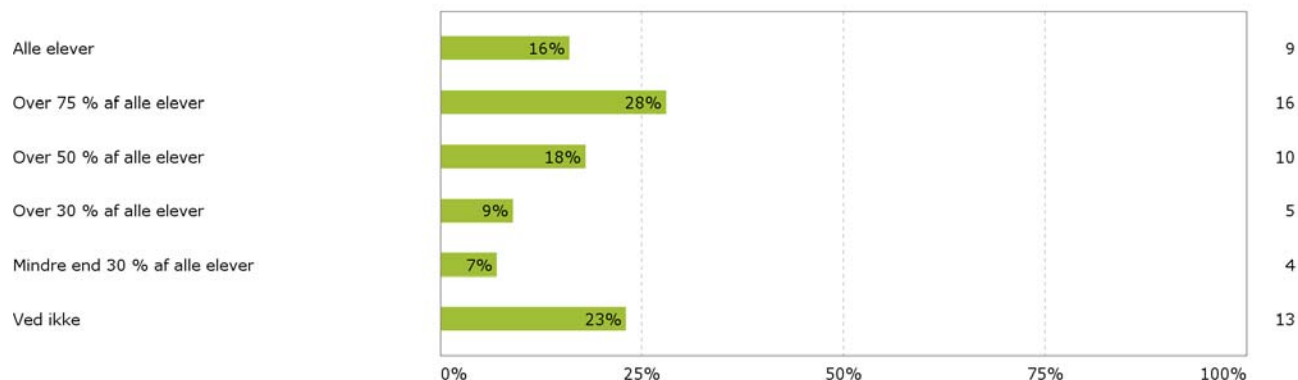
3.7. SEKSUALUNDERVISNING PÅ SKOLEN

Ved projektets opstart vurderer 16 procent af nøglelærerne, at alle elever i skolen modtager seksualundervisning. 28 procent vurderer, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning, og 18 procent vurderer, at mere end 50 procent modtager seksualundervisning. 9 procent vurderer, at mere end 30 procent modtager seksualundervisning, og 7 procent vurderer, at mindre end 30 procent modtager seksualundervisning. 23 procent at nøglelærerne ved det ikke:

⁶ Grundet spørgsmålets længde gengives hele spørgsmålet ikke i forbindelse med grafen. Den første søjle vedrører indskolingen. Den anden søjle vedrører mellemtrinnet. Den sidste søjle vedrører udskolingen.

(Lærere/pædagoger:1)

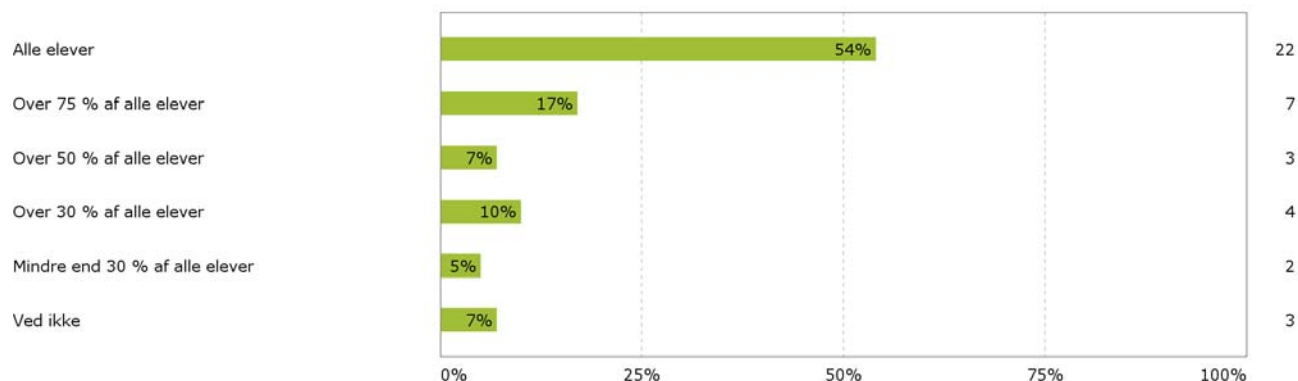
Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

Skoledernes vurderer graden af elevernes seksualundervisning ved projektstart højere end nøglelærerne, idet 54 procent af skolelederne vurderer, at alle elever i skolen modtager seksualundervisning. 17 procent vurderer, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning, og 7 procent vurderer, at mere end 50 procent modtager seksualundervisning. 10 procent vurderer, at mere end 30 procent modtager seksualundervisning, og 5 procent vurderer, at mindre end 30 procent modtager seksualundervisning. 7 procent at nøglelærerne ved det ikke:

(Skoleledere:1)

Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

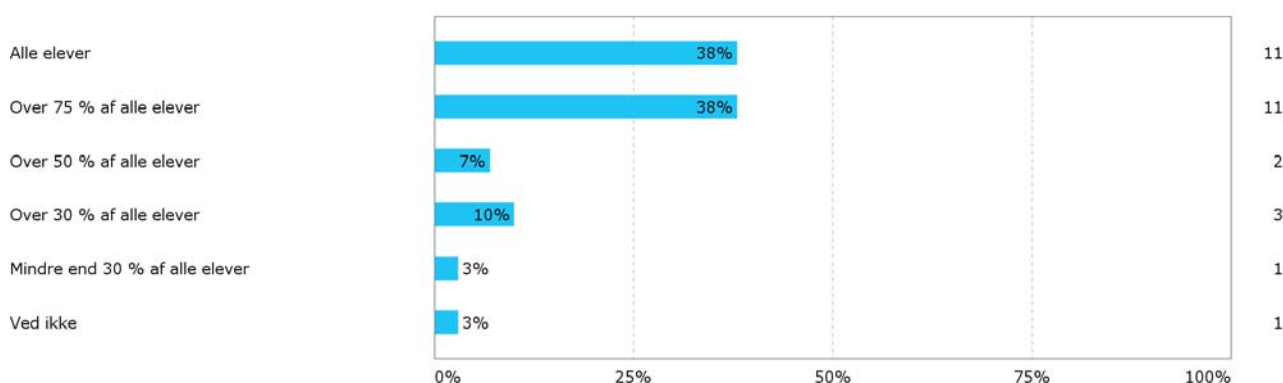

Årsagen til den forholdsvis markante forskel mellem nøglelærernes og skoleledernes vurdering er et åbent empirisk spørgsmål. Dog synes nøglelærerne at være mest kompetente til at vurdere graden af elevernes seksualundervisning, idet det må formodes, at de tager udgangspunkt i egen praksis.

Ved projektperiodens ophør er der sket en markant fremgang i vurderingen af graden af elevernes seksualundervisning. Nu vurderer 38 procent af nøglelærerne, at alle elever i skolen modtager seksualundervisning, og 88 procent vurderer, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning. 7 procent vurderer, at mere end 50 procent modtager seksualundervisning, 10 procent vurderer, at mere end 30 procent modtager seksualundervisning, og 3 procent vurderer, at mindre end 30 procent modtager seksualundervisning. 3 procent af nøglelærerne ved det ikke:

(Lærere/pædagoger:2)

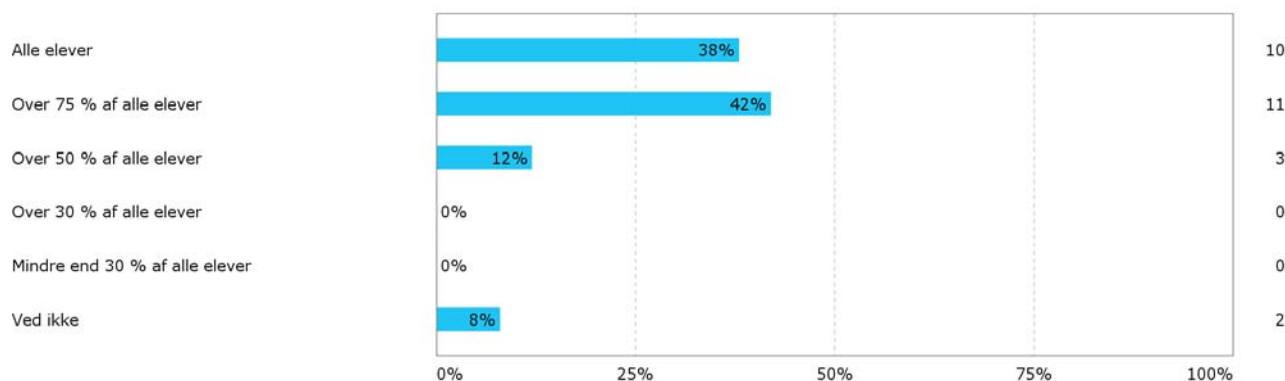
Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

For skoleledernes vedkommende ses ikke samme fremgang i vurderingen. Hvor 54 procent af skolelederne tidligere vurderede, at alle elever i skolen modtager seksualundervisning, gør dette sig nu kun gældende for 38 procent. Imidlertid vurderer 42 procent af skolelederne, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning, hvor kun 17 procent vurderede dette ved projektstart:

(Skoleledere:2)

Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

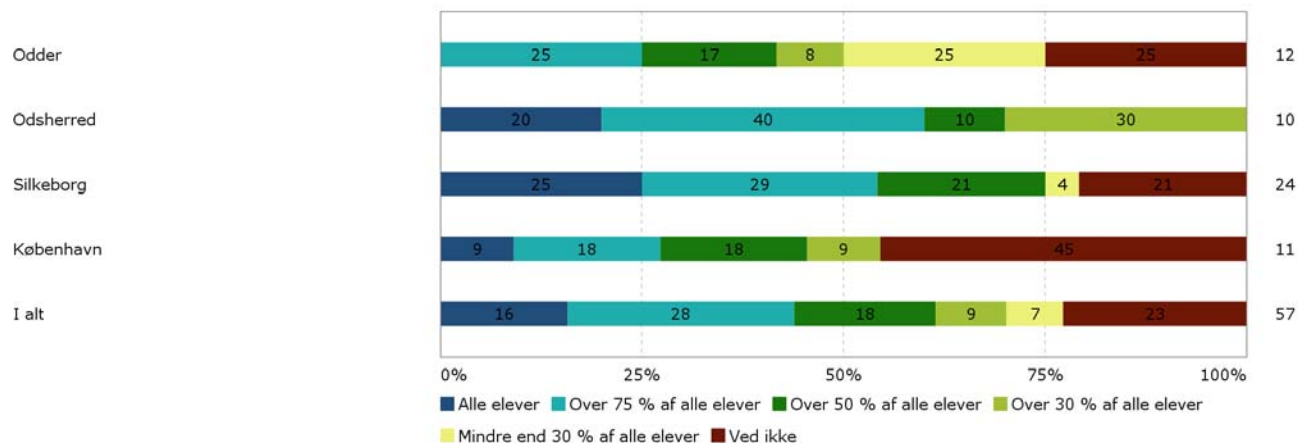
Antages et tilfredsstillende resultat at være, at mere end 75 procent af alle elever i skolen modtager seksualundervisning ses, at 43 procent af nøglelærerne og 71 procent af skolelederne (svar: "Alle elever" + "Over 75 procent af alle elever") ved projektstart vurderer dette. Ved projektperiodens ophør vurderer 76 procent af nøglelærerne og 80 procent af skolelederne, at mere end 75 procent af alle elever i skolen modtager seksualundervisning. Den ved projektstart markante forskel mellem nøglelærernes og skoleledernes vurdering til trods, er der tale om en fremgang i relation til graden af elevernes seksualundervisning.

Krydses respondenternes svar på tværs af kommuner ses følgende: Ved projektstart angiver 25 procent af nøglelærerne i Odder Kommune, 60 procent af nøglelærerne i Odsherred Kommune, 54 procent af nøglelærerne i Silkeborg Kommune og 27 procent af nøglelærerne i Københavns Kommune, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning (svar: "Alle elever" + "Over 75 procent af alle elever"):

(Lærere/pædagoger:1)

Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

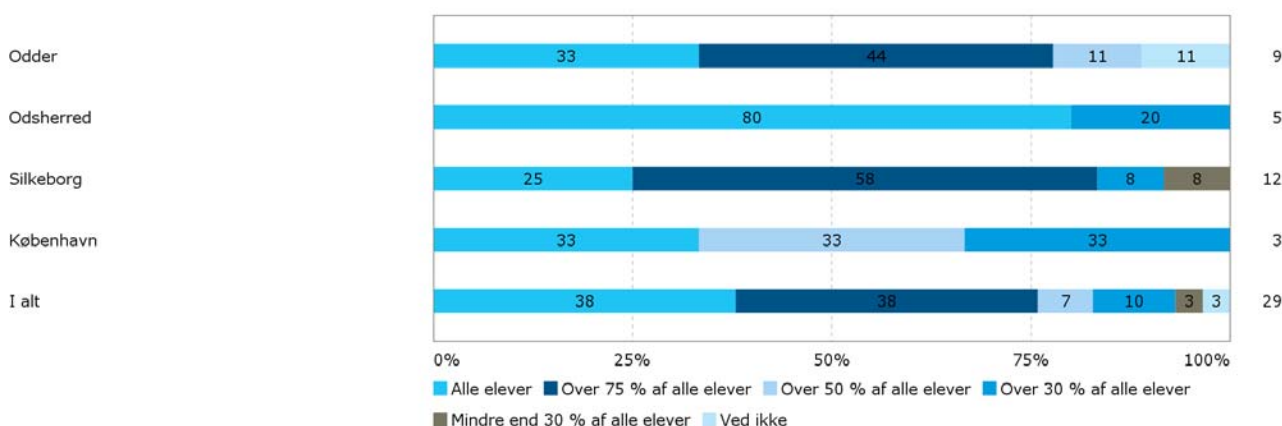

Ved projektets afslutning angiver 77 procent af nøglelærerne i Odder Kommune, 80 procent af nøglelærerne i Odsherred Kommune, 83 procent af nøglelærerne i Silkeborg Kommune og 33 procent af nøglelærerne i Københavns Kommune, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning (svar: "Alle elever" + "Over 75 procent af alle elever"):

(Lærere/pædagoger:2)

Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

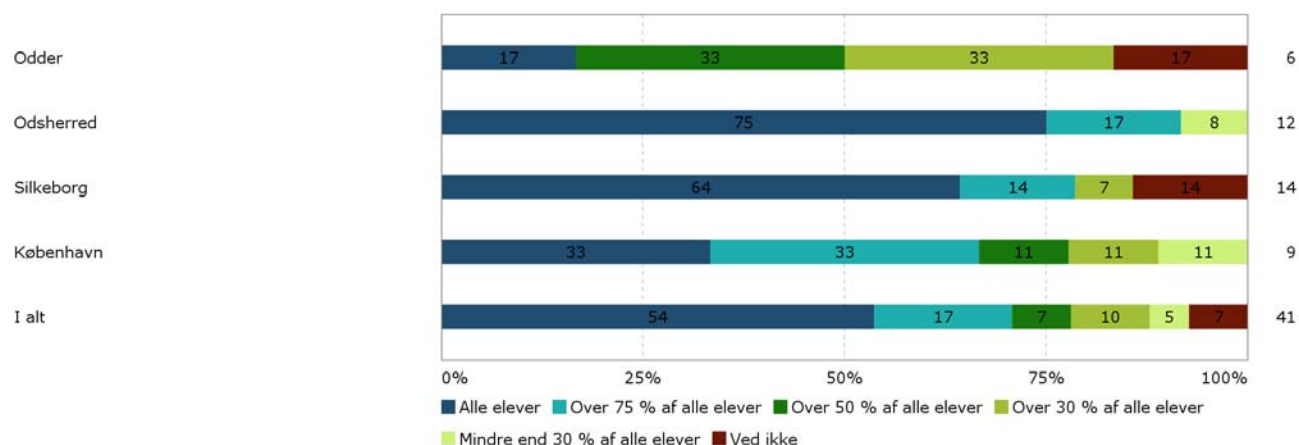
Den største fremgang i graden af elevernes seksualundervisning i skolen er således sket i Odder Kommune, hvor 25 procent af nøglelærerne ved projektstart angav, at mere end 75 procent af eleverne modtog seksualundervisning, hvor 77 procent af nøglelærerne nu mener, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning.

Ved projektstart skønner 17 procent af skolelederne i Odder Kommune, 92 procent af skolelederne i Odsherred Kommune, 78 procent af skolelederne i Silkeborg Kommune og 66 procent af skolelederne i Københavns Kommune ved projektstart vurderede, at mere end 75 procent af eleverne modtog seksualundervisning (svar: "Alle elever" + "Over 75 procent af alle elever"):

(Skoleledere:1)

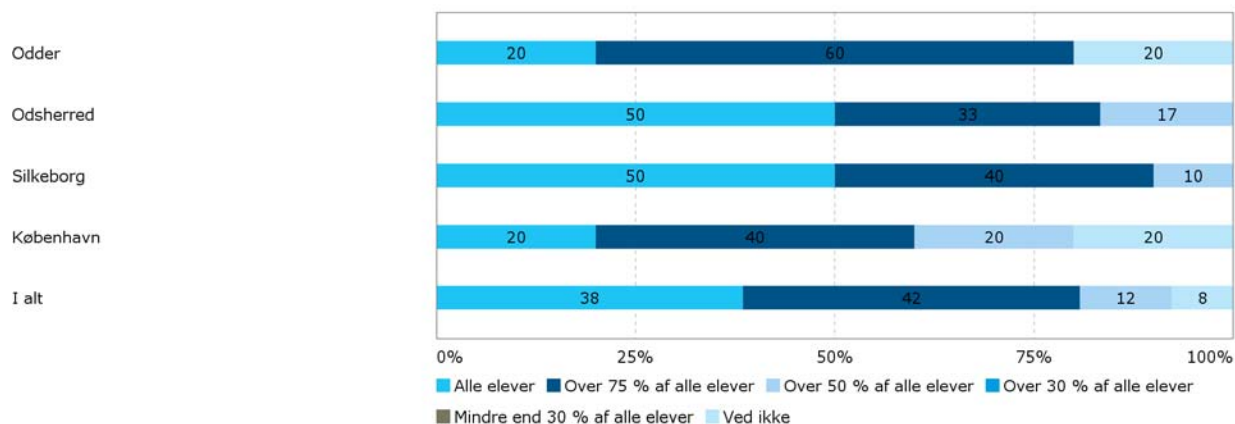
Hvor stor en del af eleverne på skolen, skønner du, modtager seksualundervisning?

Krydset med: I hvilken kommune arbejder du?

Ved projektets afslutning skønner 80 procent af skolelederne i Odder Kommune, 83 procent af skolelederne i Odsherred Kommune, 90 procent af skolelederne i Silkeborg Kommune og 50 procent af skolelederne i Københavns Kommune, at mere end 75 procent af eleverne modtager seksualundervisning (svar: "Alle elever" + "Over 75 procent af alle elever"):

(Skoleleder:2)

Således understøtter skoleledernes vurdering, at Odder Kommune har haft den største fremgang i graden af elever, der modtager seksualundervisning.

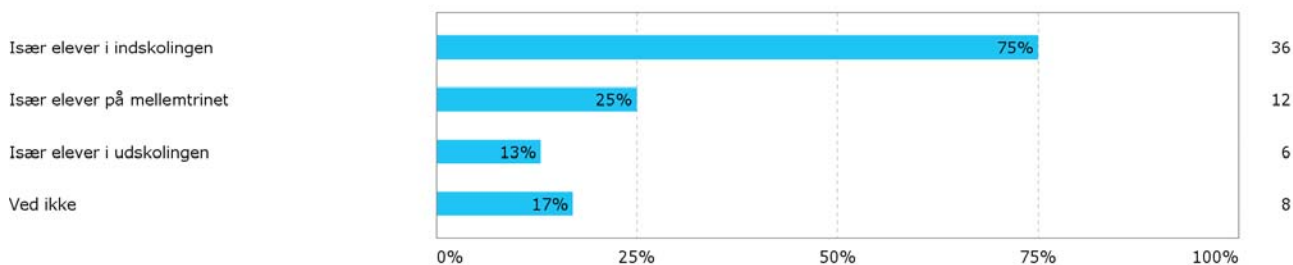
Ovenstående viser også, at der ifølge skolelederne er sket en tilbagegang i grad af elevernes seksualundervisning i Odsherred og Københavns Kommune. Denne vurderede tilbagegang understøttes dog ikke af nøglelærerne.

Nøglelærerne er i både spørgeskema 1 (baseline) og spørgeskema 2 (afsluttende spørgeskema) blevet spurgt om hvilke elever, der efter deres skøn især *ikke* modtager seksualundervisning.

Ved projektstart fremgår det, at det primært er elever i indskoling, der ikke modtager seksualundervisning, idet 75 procent af nøglelærerne vurderer dette:

(Lærere/pædagoger:1)

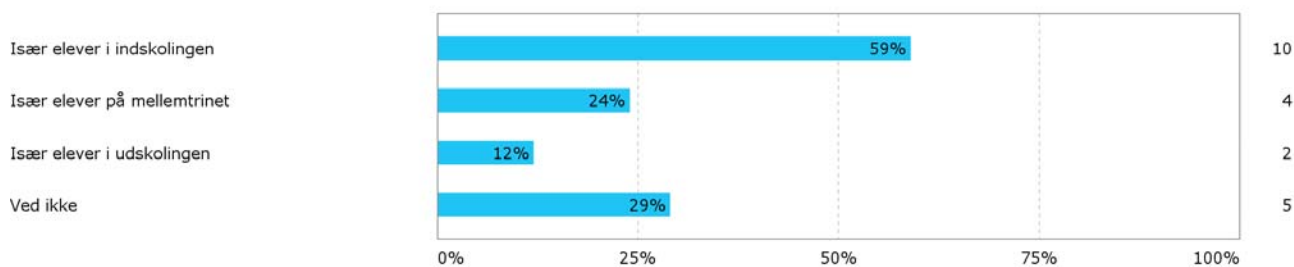
Hvilke elever på skolen, skønner du, især ikke modtager seksualundervisning? (sæt gerne flere krydser)

Ved projektets afslutning ses, at det stadig primært er elever i indskolingen, der ikke modtager seksualundervisning, idet 59 procent af nøglelærerne vurderer dette:

(Lærere/pædagoger:2)

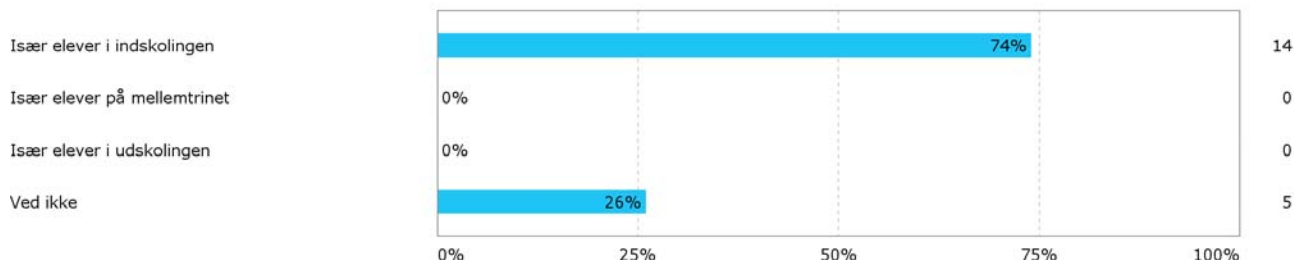
Hvilke elever på skolen, skønner du, især ikke modtager seksualundervisning? (sæt gerne flere krydser)

Samme resultat ses af skoleledernes besvarelser, hvor 74 procent ved projektstart skønner, at det primært er elever i indskolingen, der ikke modtager seksualundervisning:

(Skoleledere:1)

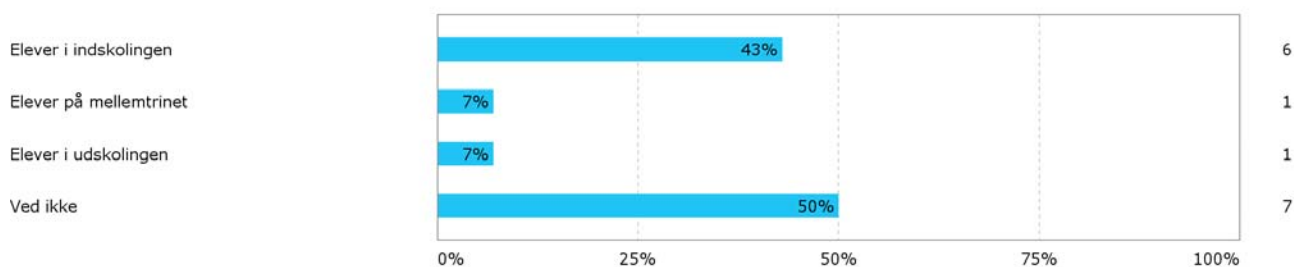
Hvilke elever på skolen, skønner du, især ikke modtager seksualundervisning? (sæt gerne flere krydser)

Ved projektets afslutning vurderer 43 procent at skolelederne, at det primært er børn i indskolingen, der ikke modtager seksualundervisning:

(Skoleledere:2)

Hvilke elever på skolen, skønner du, især ikke modtager seksualundervisning? (sæt gerne flere krydser)

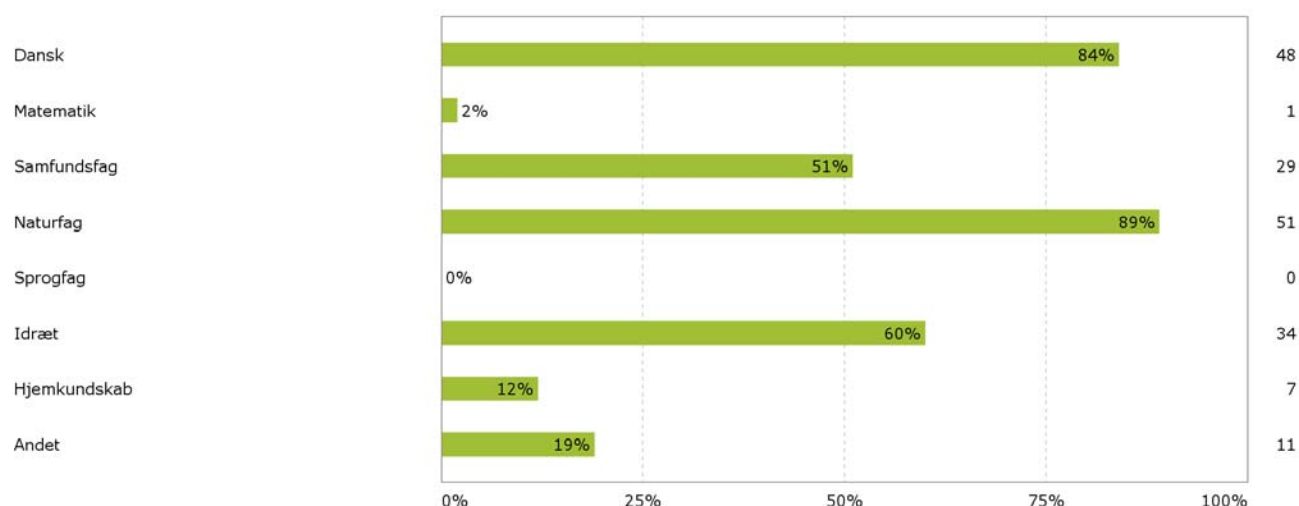

Årsagen til, at det især er elever i indskolingen, der ikke modtager seksualundervisning, er et åbent empirisk spørgsmål. En årsag kan være spørgsmålsformuleringen, hvor ordet "seksualundervisning" anvendes, og hvor dette ord kan give associationer til seksualitet i traditionel forstand. Det kan ikke udelukkes, at resultatet havde været et andet, hvis ordlyden "Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab" var blevet anvendt i stedet.

Der ses i projektperioden en udvikling i forhold til involverede fag. Ved projektperiodens start vurderer nøglelærerne, at det primært er naturfag (89 procent), dansk (84 procent), idræt (60 procent) og samfundsfag (51 procent), der er involveret i seksualundervisningen på skolen:

(Lærere/pædagoger:1)

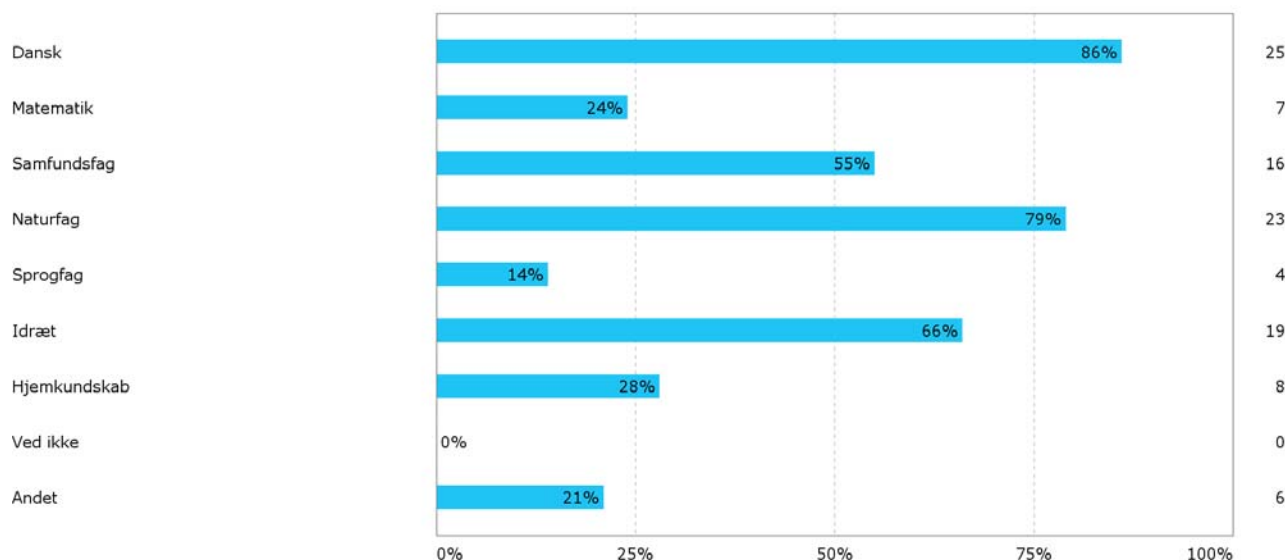
Hvilke fag, vurderer du, er involveret i seksualundervisningen på skolen? (sæt gerne flere krydser)

Ved projektperiodens afslutning ses, at naturfag (78 procent), dansk (86 procent), idræt (66 procent) og samfundsfag (55 procent) stadig er de fag, der er mest involveret i seksualundervisningen på skolen. Men det ses også, at hvor kun 2 procent af nøglelærerne ved projektperiodens start vurderede, at matematik var involveret i seksualundervisningen, gør dette sig nu gældende for 24 procent af nøglelærerne. Samme udvikling ses i forhold til sprogfag og hjemkundskab, hvor henholdsvis 0 og 12 procent af nøglelærere ved projektets start vurderede, at disse fag var involveret i seksualundervisningen. Ved projektets afslutning vurderer henholdsvis 14 og 28 procent af nøglelærerne, at fagene er involveret i seksualundervisningen:

(Lærere/pædagoger:2)

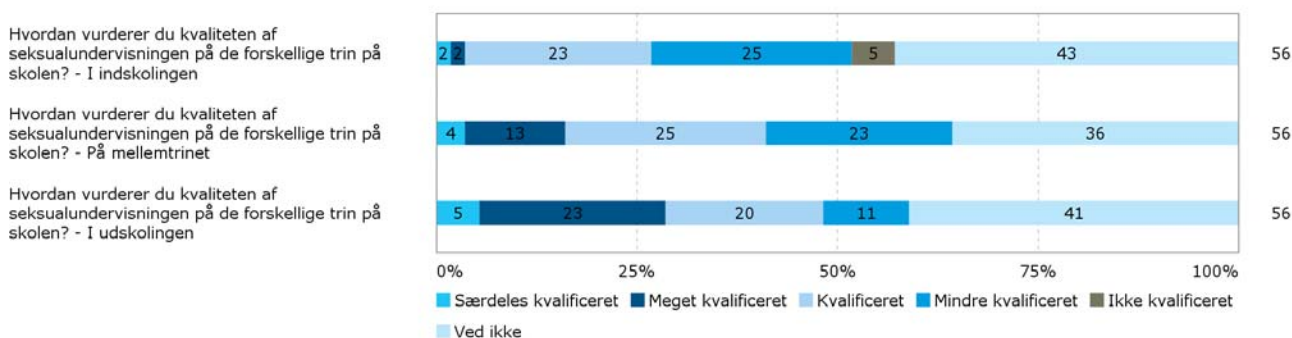
Hvilke fag, vurderer du, er involveret i seksualundervisningen på skolen? (sæt gerne flere krydser)

Nøgelpersonerne er ved projekteres start og afslutning blevet bedt om at vurdere kvaliteten af seksualundervisningen i skolen.

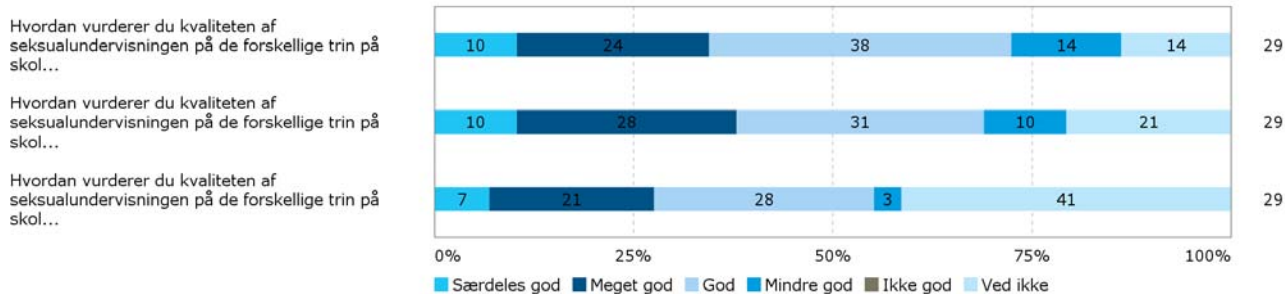
27 procent af nøgletællerne vurderer ved projektets start, at seksualundervisningen i indskolingen er særdeles kvalificeret, meget kvalificeret eller kvalificeret. 42 procent af nøgletællerne vurderer, at seksualundervisningen på mellemtrinnet er særdeles kvalificeret, meget kvalificeret eller kvalificeret, og 48 procent vurderer, at dette gør sig gældende for seksualundervisningen i udskolingen:

(Lærere/pædagoger:1)

Ved projektets afslutning mener 72 procent af nøglelærerne, at kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er særdeles god, meget god eller god. 69 procent af nøglelærerne vurderer, at kvaliteten af seksualundervisningen på mellemtrinnet er særdeles god, meget god eller god, og 56 procent vurderer, at dette gør sig gældende for seksualundervisningen i udskolingen:

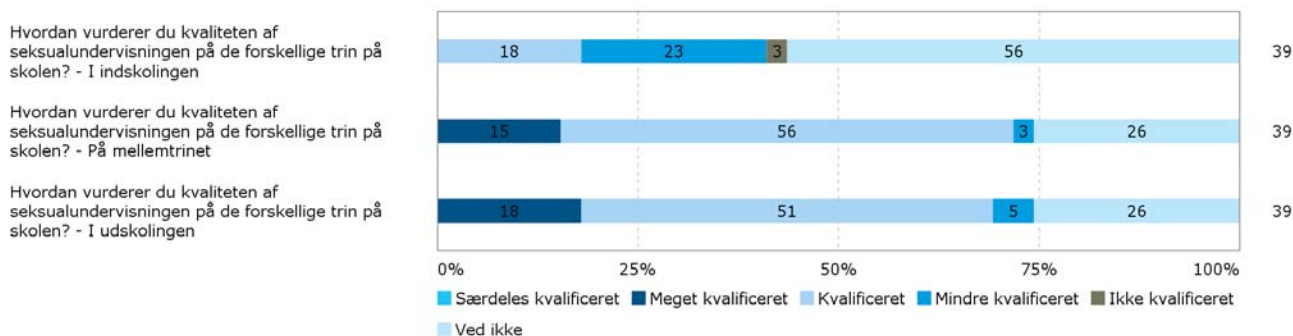
(Lærere/pædagoger:2)

Ifølge nøglelærerne er der således sket en kvalificering af seksualundervisningen i løbet af projektperioden, hvor særligt kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er blevet bedre⁷.

18 procent af nøglesundhedsplejerskerne vurderer ved projektets start, at seksualundervisningen i indskolingen er særdeles kvalificeret, meget kvalificeret eller kvalificeret. 71 procent af nøglesundhedsplejerskerne vurderer, at seksualundervisningen på mellemtrinnet er særdeles kvalificeret, meget kvalificeret eller kvalificeret, og 69 procent vurderer, at dette gør sig gældende for seksualundervisningen i udskolingen:

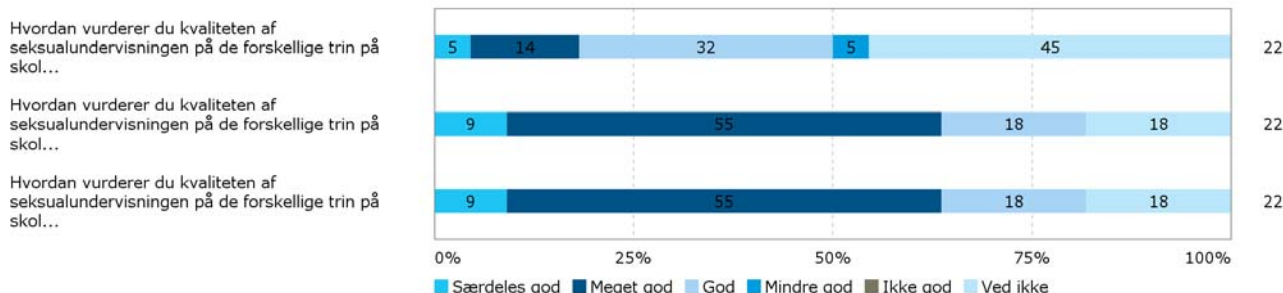
(Sundhedsplejersker:1)

⁷ Det er væsentligt at være opmærksom på, at kvalitetsbegrebet her er subjektivt vurderet, idet respondenterne ikke er blevet forholdt en række kvalitetsparametre forud for deres vurdering.

Ved projektets afslutning mener 51 procent af nøglesundhedsplejerskerne, at kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er særdeles god, meget god eller god. 82 procent af nøglesundhedsplejerskerne vurderer, at kvaliteten af seksualundervisningen på mellemtrinnet er særdeles god, meget god eller god, og 82 procent vurderer, at dette gør sig gældende for seksualundervisningen i udskolingen:

(Sundhedsplejersker:2)

Ifølge nøglesundhedsplejerskerne er der således sket en kvalificering af seksualundervisningen i løbet af projektperioden, hvor særligt kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er blevet bedre⁸.

3.7.1. Særligt anvendte elementer/værktøjer

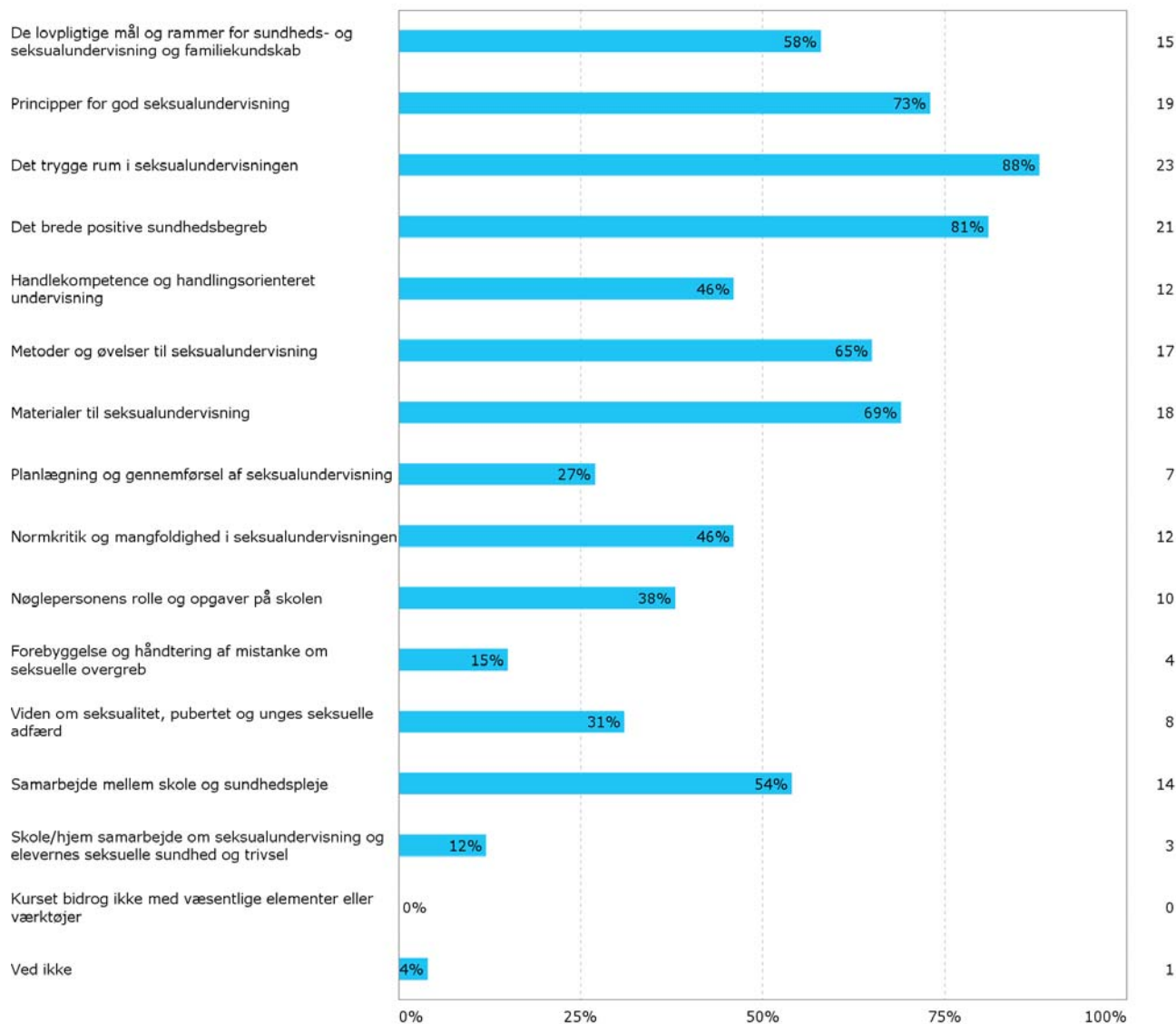
Nøglelærere og nøglesundhedsplejersker er på projektets kompetenceudviklingsforløb blevet præsenteret for en række elementer og værktøjer til brug i seksualundervisningen.

"Det trygge rum i seksualundervisningen" er det element/værktøj, som flest nøglelærere vurderer som værende mest anvendeligt (88 procent), efterfulgt af "Det brede, positive sundhedsbegreb" (81 procent) og "Principper for god seksualundervisning" (73 procent):

⁸ Det er væsentligt at være opmærksom på, at kvalitetsbegrebet her er subjektivt vurderet, idet respondenterne ikke er blevet forholdt en række kvalitetsparametre forud for deres vurdering.

(Lærere/pædagoger:2)

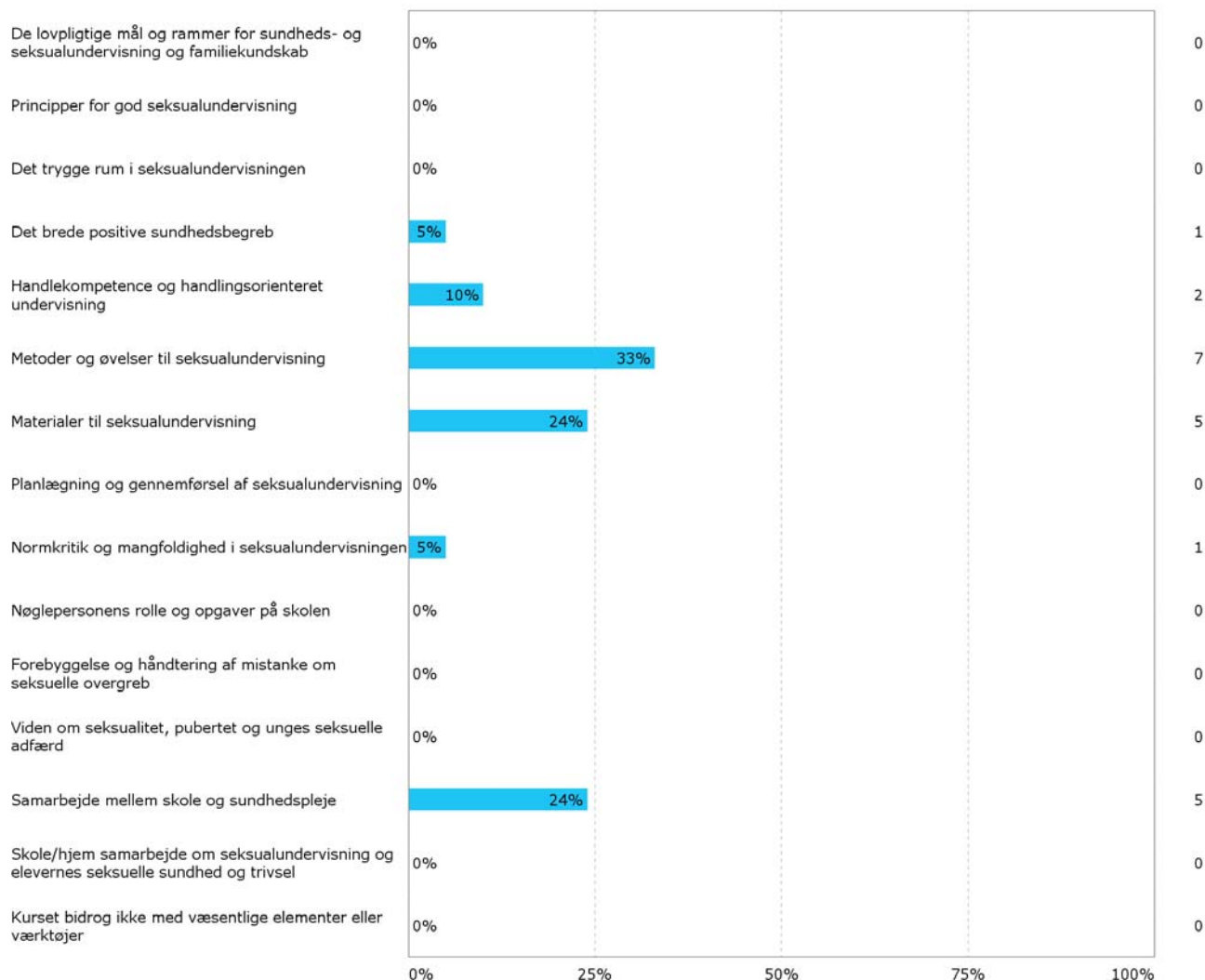
Hvilke elementer og værktøjer har været særlig anvendelige for din funktion som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

"Metoder og øvelser til seksualundervisning" er det element/værktøj, som flest nøglesundhedsplejersker finder særligt anvendeligt (33 procent), efterfulgt af "Materialer til seksualundervisning" (24 procent) og "Samarbejde mellem skole og sundhedspleje" (24 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke elementer og værktøjer har været særlig anvendelige for din funktion som nøgleperson? Sæt gerne flere krydser)

Således ses en væsentlig forskel de to faggrupper imellem i forhold til, hvilke elementer/værktøjer fra kompetenceudviklingsforløbet, der har været mest brugbare. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål, men kan skyldes de to faggruppers forskellige faglige forudsætninger.

3.8. DELKONKLUSION

Evalueringen viser, at 90 procent af nøglepersonerne i skolen har været lærere, og 10 procent har været pædagoger (samlet refereret til som 'nøglelærere'), hvor nøglelærerens primære undervisningsfag på skolen er dansk.

Nøglelærerens primære undervisning fordeler sig jævnt på skoleårgange, men med ændringer i løbet af projektperioden.

Ca. $\frac{3}{4}$ af nøglelærerne har selv været interesseret i at varetage funktionen.

I de tilfælde, hvor nøglelærerne er blevet udpeget af ledelsen, angives årsagen til udpegelsen til at være nøglepersonens eksisterende kompetencer og det forhold, at der ønskedes en spredning af nøglepersoner på årgangene.⁹

44 procent af skolerne har udpeget 1 nøglelærer, 41 procent skolerne har udpeget 2 nøglelærere, 10 procent af skolerne har udpeget 3 nøglelærere og 5 procent af skolerne har udpeget 4 nøglelærere.

Ca. $\frac{3}{4}$ af skolerne har afsat timer til nøglelærernes funktion, og det gennemsnitlige antal timer pr. skoleår er 28 pr. nøgleperson.

Tæt på alle nøglesundhedsplejersker varetager i forvejen opgaver på skolen, hvor ca. halvdelen af sundhedsplejerskerne har selv været interesseret i at varetage opgaven som nøglesundhedsplejerske.

90 procent af nøglelærerne og 95 procent af nøglesundhedsplejerskerne har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet varetaget af Sex & Samfund, og halvdelen af alle nøglelærere og lidt mere end halvdelen af alle nøglesundhedsplejerskerne har deltaget i alle seks dage.

Ca. $\frac{3}{4}$ af nøglelærerne finder, at skoleledelsen i meget høj grad eller i høj grad har prioriteret uddannelsen.

Der ses en sammenhæng mellem skoleledelsens prioritering af uddannelsen og antal kursusdage, den enkelte nøglelærer har deltaget i, idet deltagelsen stiger i takt med ledelsens prioritering.

Flest nøglelærere har varetaget seksualundervisningsopgaver på mellemtrinnet, hvor nøglelærerne især er blevet anvendt i forbindelse med planlægning og gennemførsel af seksualundervisning på skolen. Nøglesundhedsplejerskerne er især blevet anvendt i forbindelse med gennemførsel af seksualundervisning.

⁹ I relation til spredning gør dette sig gældende for skoler, der har mere end 1 nøgleperson.

Flest nøglelærere er blevet anvendt til at skabe øget fokus på vigtigheden af seksualundervisning. Herefter følger opgaverne varetagelse af seksualundervisning på udvalgte klassetrin, ansvaret for at formidle ny viden til og rådgivning og vejledning til skolens personale. Tæt på 2/5 af nøglelærerne har deltaget i skolens strategiske drøftelser og/eller beslutninger om seksualundervisning på skolen samt fungeret som koordinatore i forhold til personalets varetagelse af seksualundervisningen. Ca. 1/5 har fungeret som koordinatore i forhold til det tværfaglige samarbejde.

Flest nøglesundhedsplejersker er blevet anvendt til at varetage seksualundervisning på udvalgte klassetrin. Herefter følger opgaverne at skabe øget fokus på vigtigheden af seksualundervisning og rådgivning og vejledning til skolens personale. Ca. 1/5 af nøglesundhedsplejerskerne har haft ansvaret for at formidle ny viden til skolens personale, fungeret som koordinatore i forhold til det tværfaglige samarbejde, har fungeret som koordinatore i forhold til personalets varetagelse af seksualundervisningen og har deltaget i skolens strategiske drøftelser og/eller beslutninger om seksualundervisning på skolen. Flere nøglesundhedsplejersker har tillige deltaget i "Uge Sex".

Ca. 1/5 er ikke blevet anvendt som nøgleperson, bl.a. fordi nøglepersonen på den pågældende skole fik nyt job, hvor det ikke lykkedes skolen at finde en ny nøgleperson, samt fordi nøglesundhedsplejersken enten havde forladt sin rolle som nøgleperson eller først blev nøgleperson i projektets slutfase.

Ved projektperiodens afslutning ses en væsentlig øgning af samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske sammenlignet med projektstart, idet tæt på halvdelen af alle nøglepersoner ved projektets afslutning angiver, at de i meget høj grad eller høj grad samarbejder på tværs. Ligeså vurderes kvaliteten af samarbejdet som væsentligt bedre ved projektets afslutning end ved projektstart. Samtidig ses, at der er sket en stigning i anvendelsen af UVM's læringsmål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab som grundlag for det tværfaglige samarbejde.

Der samarbejdes mest om planlægning og gennemførelse af seksualundervisning i skolen samt deling af viden.

Der ses en tydelig sammenhæng mellem ledelsens prioritering af det tværfaglige samarbejde og graden af samarbejde mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske, idet samarbejdsgraden stiger i takt med ledelsens prioritering.

Evalueringen viser, at der også har fundet en stigning sted i relation til nøglelærernes anvendelse af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning. Både nøglelærere, nøglesundhedsplejersker og skoleledere vurderer endvidere, at Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning generelt anvendes mere på skolen som afsæt for seksualundervisning; en stigning, der er mest markant i indskolingen og på mellemtrinnet.

Det er uklart, om der i Odder, Odsherred og Silkeborg Kommune eksisterer en kommunal læseplan ved projektstart, hvor en kommunal læseplan ved projektstart synes at eksistere i Københavns Kommune. Ligeledes er det uklart, om der i Odder og Odsherred Kommune i løbet af projektperioden er blevet udviklet en kommunal læseplan. Hvis en læseplan er udviklet i disse to kommuner, er kendskabet til den begrænset.

Data peger på, at der i Silkeborg Kommune er udviklet en kommunal læseplan, samt at kendskabet til den læseplan, der fandtes i Københavns Kommune ved projektstart, er øget i løbet af projektperioden.

I Silkeborg Kommune angiver mere end halvdelen af nøglelærerne, at den kommunale læseplan i høj grad eller i nogen grad ligger til grund for deres seksualundervisning på skolen, I Københavns Kommune angiver 50 procent af nøglelærerne, svarende til 1 nøglelærer, at den kommunale læseplan i nogen grad ligger til grund for vedkommendes seksualundervisning på skolen. Således anvendes den kommunale læseplan i højere grad af nøglelærerne i Silkeborg Kommune end i Københavns Kommune, hvilket også kommer til udtryk ved nøglelærernes vurdering af kollegaers anvendelse af den kommunale læseplan.

Hvorvidt den kommunale læseplan anvendes i tilfredsstillende grad, er et åbent empirisk spørgsmål, idet der ikke er opstillet succeskriterier herfor. Samtidig bygger resultatet i Københavns Kommune kun på data fra 2 respondenter, hvilket i høj grad svækker udsigelseskraften.

Evalueringen viser, at der er sket en fremgang i omfanget af elevernes seksualundervisning, hvor den største fremgang har fundet sted i Odder Kommune. Samtidig ses, at det især er elever i indskolingen, der *ikke* modtager seksualundervisning, Dansk, naturfag og idræt er de fag, der er mest involveret i seksualundervisningen på skolen – både ved projektstart og -afslutning – men der har i løbet af projektperioden fundet en udvikling af involverede fag sted, idet matematik, sprogfag og hjemkundskab i højere grad er involveret i seksualundervisningen ved projektets slutning end ved dets start.

Ifølge nøglepersonerne er der sket en kvalificering af seksualundervisningen i løbet af projektperioden, hvor særligt kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er blevet bedre¹⁰.

Evalueringen viser, at af redskaberne fra projektets kompetenceudviklingsforløb er "Det trygge rum i seksualundervisningen" det element/værktøj, som flest nøglelærere vurderer som mest anvendeligt, efterfulgt af "Det brede, positive sundhedsbegreb" og "Principper for god seksualundervisning".

"Metoder og øvelser til seksualundervisning" er det element/værktøj, som flest nøglesundhedsplejersker finder særligt anvendeligt, efterfulgt af "Materialer til seksualundervisning" og "Samarbejde mellem skole og sundhedspleje".

Således ses en forskel de to faggrupper imellem i forhold til, hvilke elementer/værktøjer fra kompetenceudviklingsforløbet, der har været mest brugbart. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål, men kan skyldes de to faggruppers forskellige faglige forudsætninger.

4. HOLSTEBROMODELLENS BIDRAG TIL KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING AF SEKSUALUNDERVISNING

I dette kapitel udfoldes nøglepersonernes vurdering af kompetenceudviklingskursernes udbytte og betydning for kvaliteten af seksualundervisning på skolen, nøglepersonernes vurdering af det tværfaglige samarbejdes betydning for kvaliteten af seksualundervisning på skolen, samtlige respondenter vurdering af læseplanens betydning for kvaliteten af seksualundervisning på skolen samt samtlige respondenter vurdering af projektets bidrag til kvalitetsudvikling af seksualundervisningen på skolen. Kapitlet afsluttes med en delkonklusion.

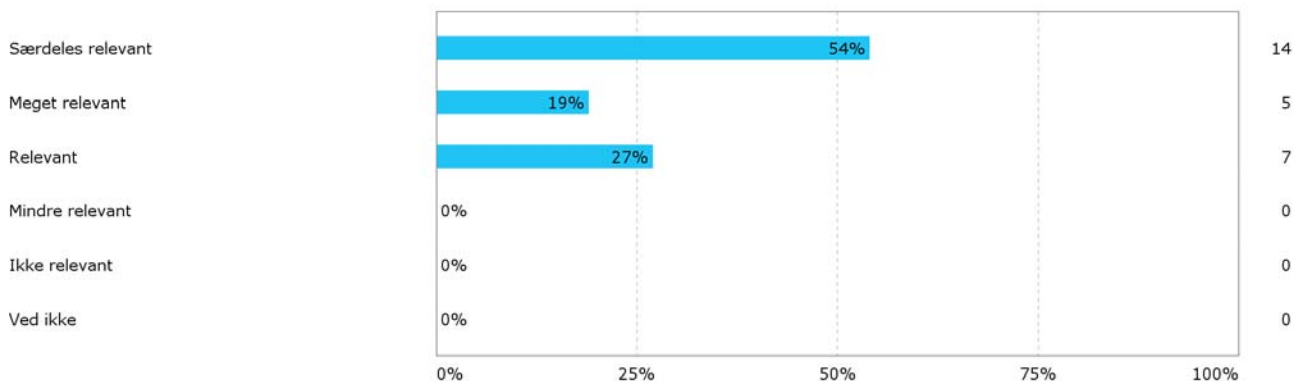
4.5. KOMPETENCEUDVIKLINGENS BETYDNING

73 procent af nøglelærerne finder, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, har været særdeles relevant eller meget relevant for deres funktion som nøgleperson. 27 procent finder, at forløbet har været relevant:

¹⁰ Det er væsentligt at være opmærksom på, at kvalitetsbegrebet her er subjektivt forstået således, at respondenterne ikke er blevet forholdt en række kvalitetsparametre forud for deres vurdering.

(Lærere/pædagoger:2)

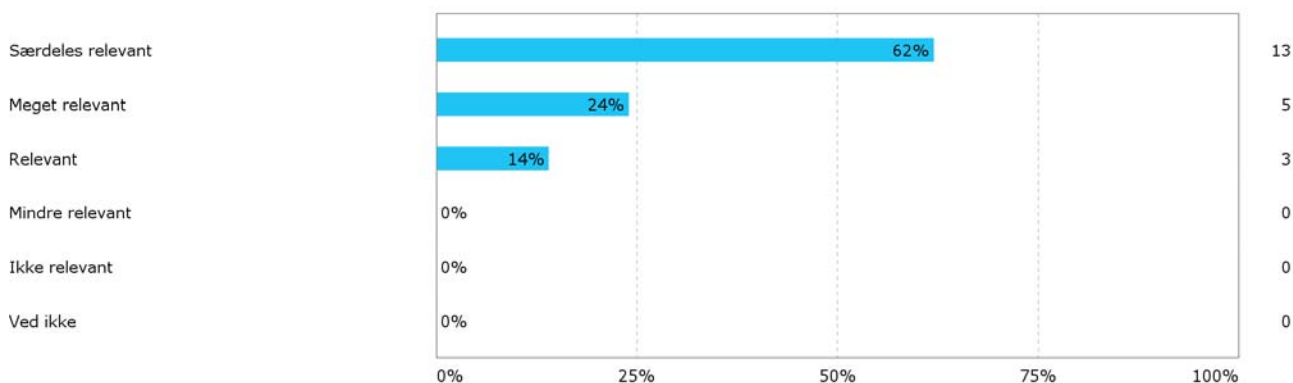
Hvordan vurderer du relevansen af kompetenceudviklingsforløbet set i forhold til din funktion som nøgleperson?

86 procent af nøglesundhedsplejerskerne finder, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, har været særdeles relevant eller meget relevant for deres funktion som nøgleperson. 14 procent finder, at forløbet har været relevant:

(Sundhedsplejerske:2)

Hvordan vurderer du relevansen af kompetenceudviklingsforløbet set i forhold til din funktion som nøgleperson?

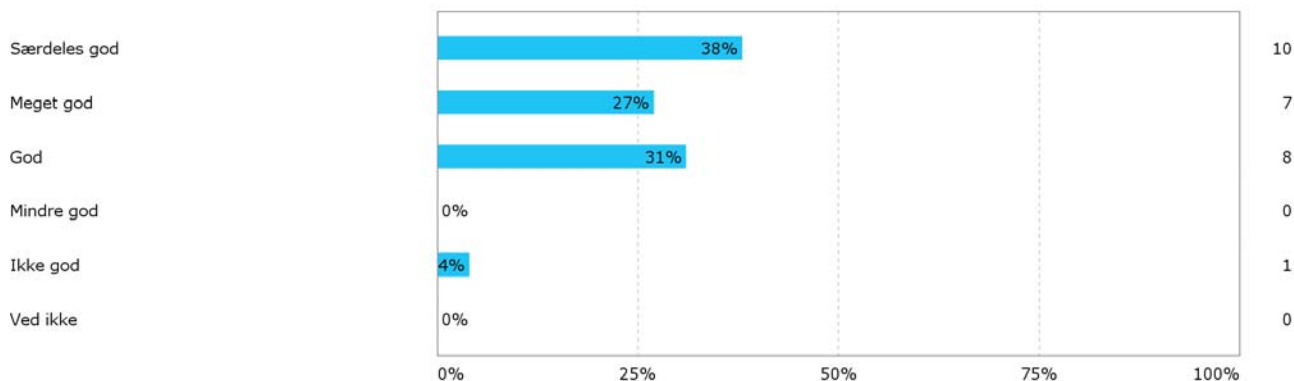

Hermed ses, at nøglesundhedsplejersker vurderer kompetenceudviklingsforløbets relevans højere end nøglelærere.

65 procent af nøglelærerne finder, at kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet har været særdeles god eller meget god, set i forhold til deres funktion som nøgleperson. 31 procent finder, at kvaliteten har været god, og 4 procent finder, at kvaliteten ikke har været god:

(Lærere/pædagoger:2)

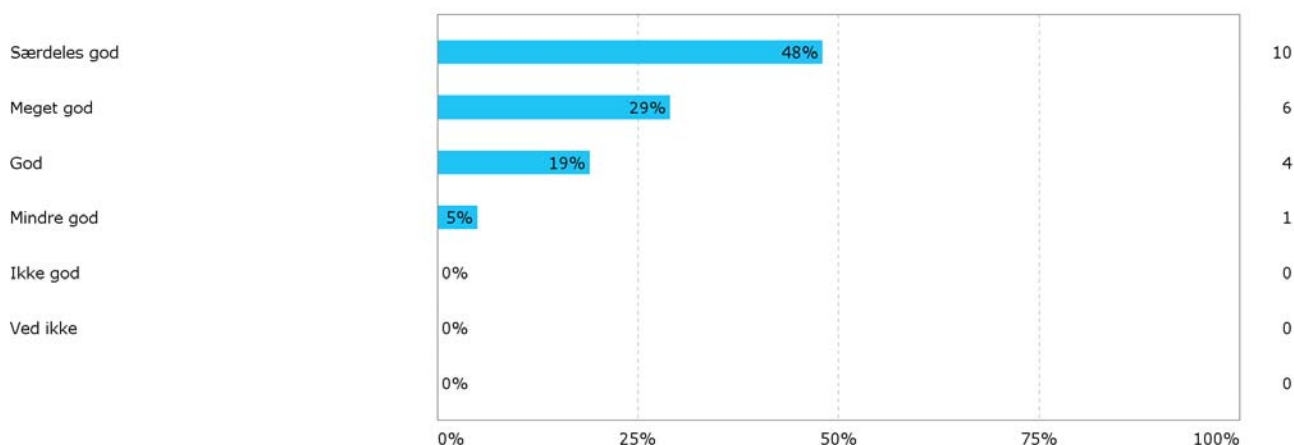
Hvordan vurderer du kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet set i forhold til din funktion som nøgleperson?

77 procent af nøglesundhedsplejerskerne finder, at kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet har været særdeles god eller meget god, set i forhold til deres funktion som nøgleperson. 19 procent finder, at kvaliteten har været god, og 5 procent finder, at kvaliteten har været mindre god:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvordan vurderer du kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet set i forhold til din funktion som nøgleperson?

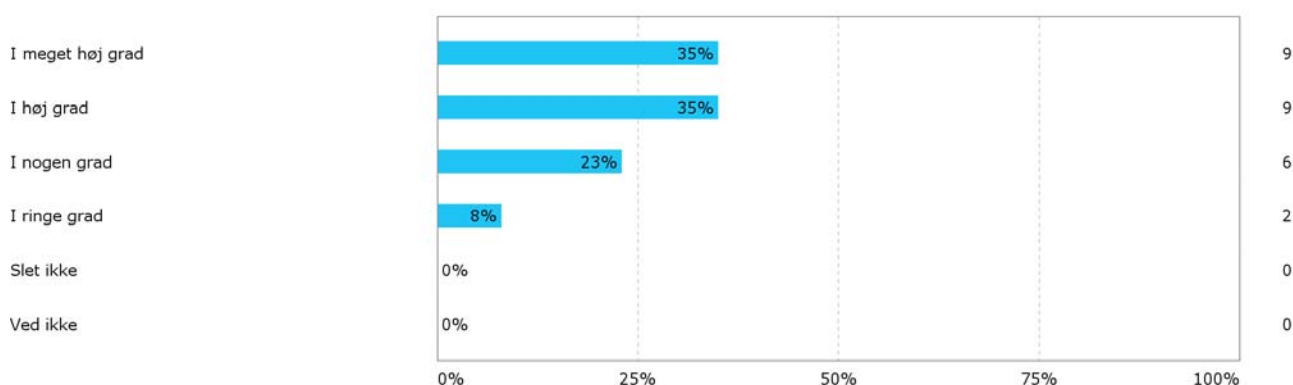

Hermed ses, at nøglesundhedsplejersker vurderer kompetenceudviklingsforløbets kvalitet højere end nøglelærere.

70 procent af nøglelærerne finder, at kompetenceudviklingsforløbet i meget høj grad eller i høj grad har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner. 23 procent finder, at forløbet i nogen grad har øget deres kompetencer, og 8 procent finder, at kompetenceudviklingsforløbet i ringe grad har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner:

(Lærere/pædagoger:2)

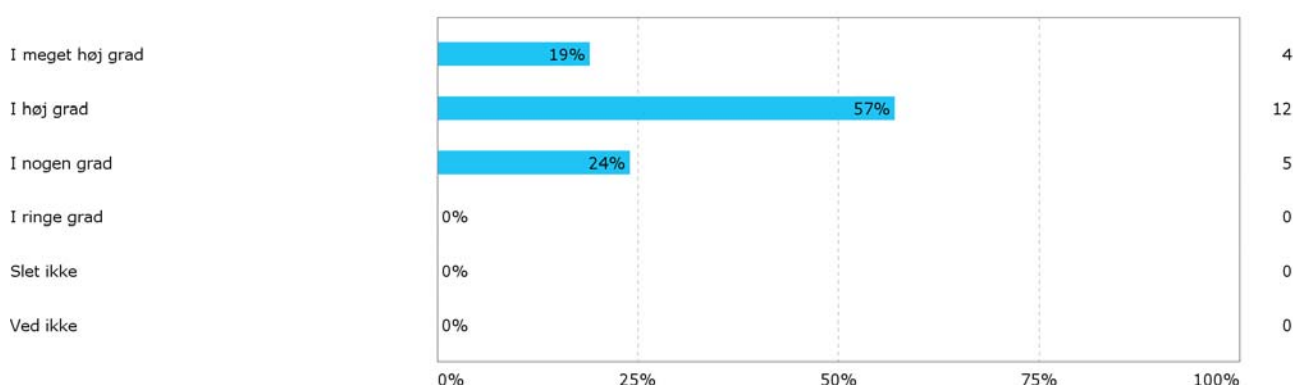
I hvilken grad har kompetenceudviklingsforløbet øget dine kompetencer til at være nøgleperson?

76 procent af nøglesundhedsplejerskerne finder, at kompetenceudviklingsforløbet i meget høj grad eller i høj grad har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner. 24 procent finder, at forløbet i nogen grad har øget deres kompetencer til at være nøgleperson:

(Sundhedsplejersker:2)

I hvilken grad har kompetenceudviklingsforløbet øget dine kompetencer til at være nøgleperson?

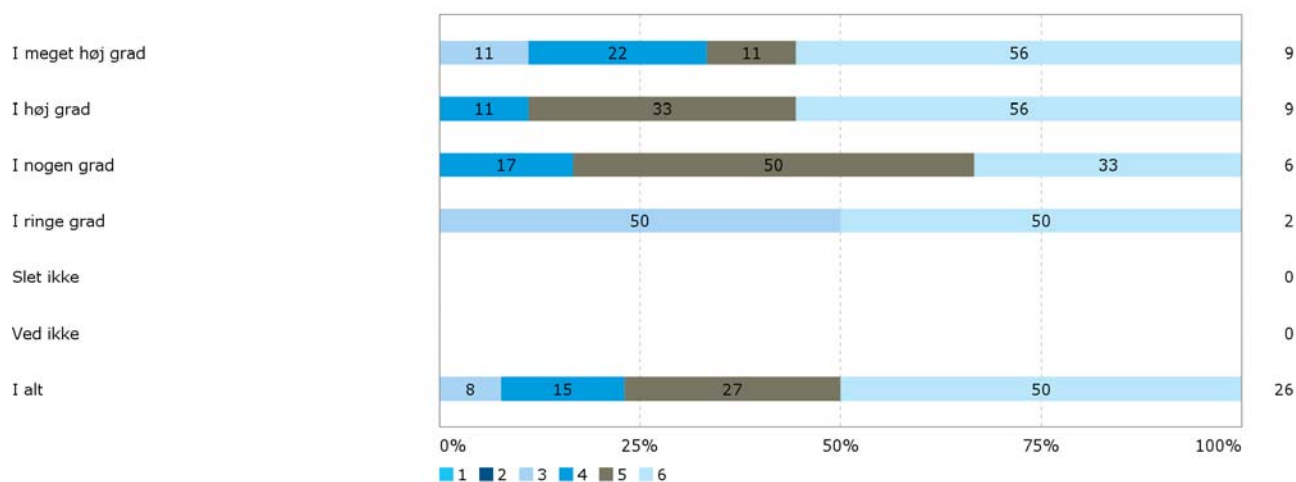
Der synes således ikke at være nævneværdig forskel på de to faggruppers vurdering af, i hvilket omfang kompetenceudviklingsforløbet har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner.

Krydses nøglelærernes deltagelsesdage i kursusforløbet med deres vurdering af kompetenceudbyttet ses ikke en umiddelbar sammenhæng:

(Lærere/pædagoger:2)

Hvor mange kursusgange har du deltaget i?

Krydset med: I hvilken grad har kompetenceudviklingsforløbet øget dine kompetencer til at være nøgleperson?

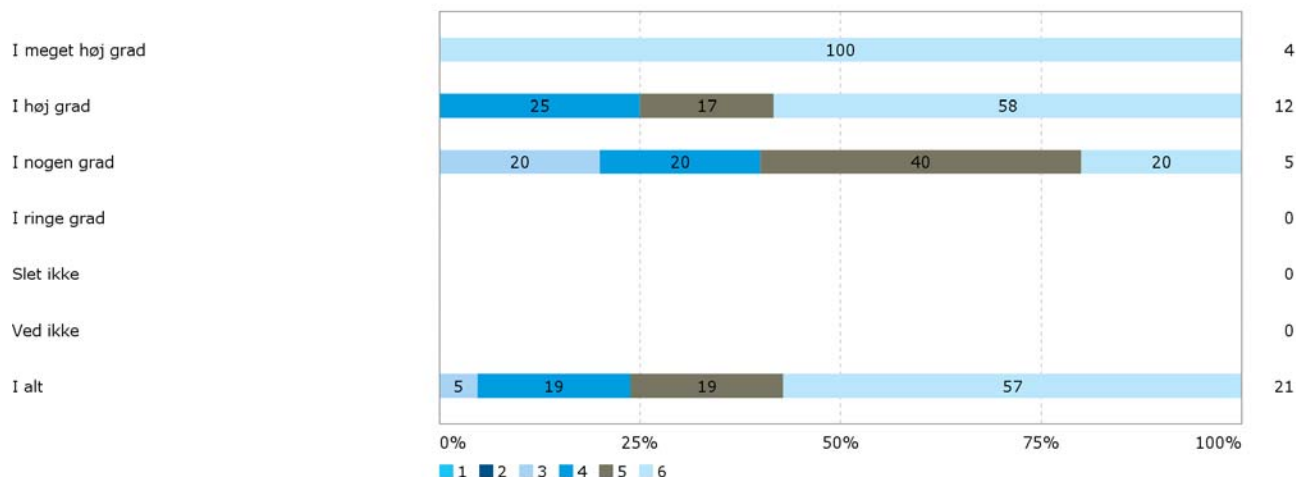
Således er nøglelærernes vurdering af uddannelsesforløbets kompetenceudbytte ikke afhængig af, hvor mange kursusdage de har deltaget i.

Krydses nøglesundhedsplejerskernes deltagelsesdage i kursusforløbet med deres vurdering af kompetenceudbyttet ses derimod en sammenhæng, hvor vurderingen af kompetenceudbyttet stiger i takt med antal deltagelsesdage:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvor mange kursusgange har du deltaget i?

Krydset med: I hvilken grad har kompetenceudviklingsforløbet øget dine kompetencer til at være nøgleperson?

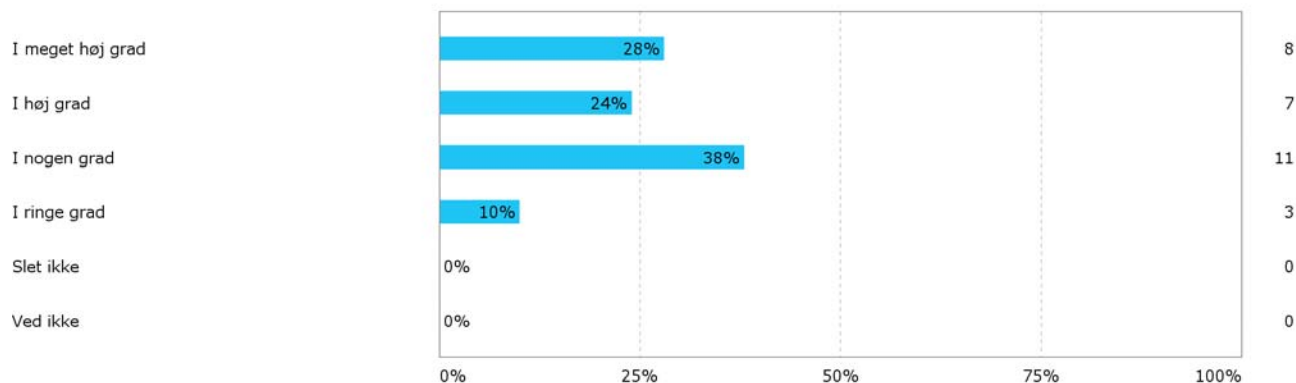
Årsagen til at der kun ses en sammenhæng hos nøglesundhedsplejersker og ikke hos nøglelærere mellem antal deltagelsesdage og vurdering af kursusudbytte, hvor vurderingen stiger i takt med antal deltagelsesdage, er et åbent empirisk spørgsmål.

Denne evaluering giver ikke mulighed for gennem førsteordensagttagelse at vurdere, hvilken betydning kompetenceudviklingsforløbet har haft for kvaliteten af seksualundervisning i skolen. Ikke desto mindre synes forløbet at have en kvalificerende betydning, idet 72 procent af nøglelærerne og 50 procent af nøglesundhedsplejerskerne finder, at kompetenceudviklingsforløbet har været en særlig fremmende faktor for deres rolle som nøgleperson på skolen¹¹. Samtidig må øgede kompetencer hos nøglepersonerne formodes at have en kvalificerende betydning for seksualundervisningen i skolen, hvilket understøttes af respondenternes vurdering af kompetenceudviklingsforløbets betydning for kvalificering af seksualundervisning i skolen, hvor 90 procent af nøglelærerne og 95 procent af nøglesundhedsplejerskerne mener, at forløbet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen i skolen:

¹¹ Fremmende faktorer udfoldes i kapital 5.

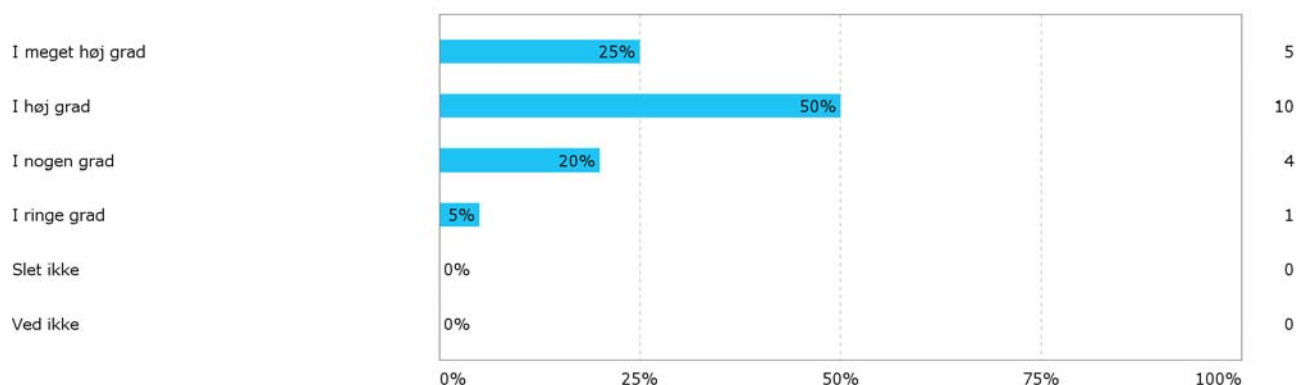
(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad mener du, at kursusforløbet v/ Sex & Samfund har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen?

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad mener du, at kursusforløbet v/ Sex & Samfund har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen?

4.6. TVÆRFAGLIGHEDENS BETYDNING

Denne evaluering giver ikke mulighed for gennem førsteordensiagttagelse at vurdere, hvilken betydning det tværfaglige samarbejde mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske i projektperioden har haft for kvaliteten af seksualundervisning i skolen.

Data viser, at respondenterne vurderer, at kvaliteten af undervisningen er blevet bedre i løbet af projektperioden, ligesom respondenterne vurderer, at kvaliteten af samarbejdet mellem

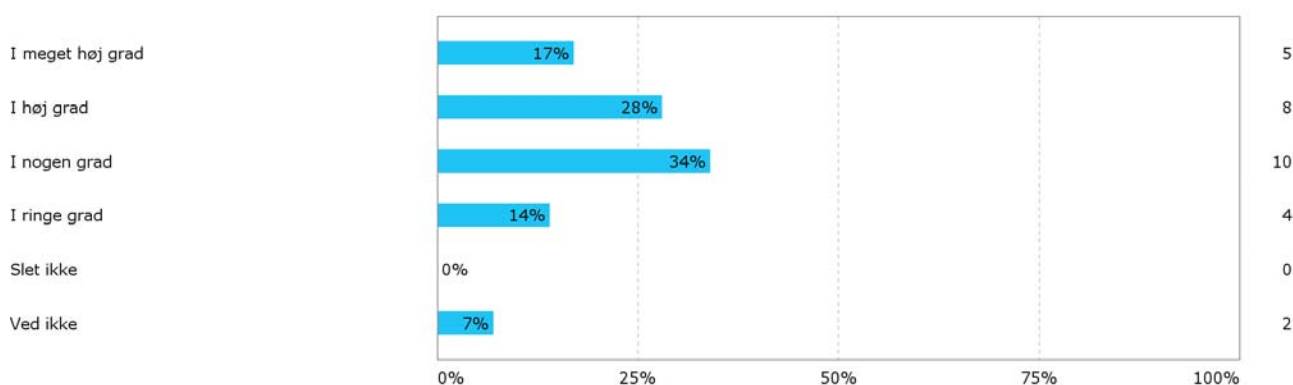
nøglelærer og nøglesundhedsplejerske er blevet bedre¹². Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at der er en direkte sammenhæng mellem kvalitet og tværfagligt samarbejde.

Respondenterne er derfor blevet bedt om at vurdere, i hvilket omfang de mener, at det tværfaglige samarbejde har bidraget til kvalitetsudvikling af seksualundervisning på skolen.

79 procent af nøglelærerne mener, at det tværfaglige samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen¹³:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvor høj grad mener du, at samarbejdet med sundhedsplejersken har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen?

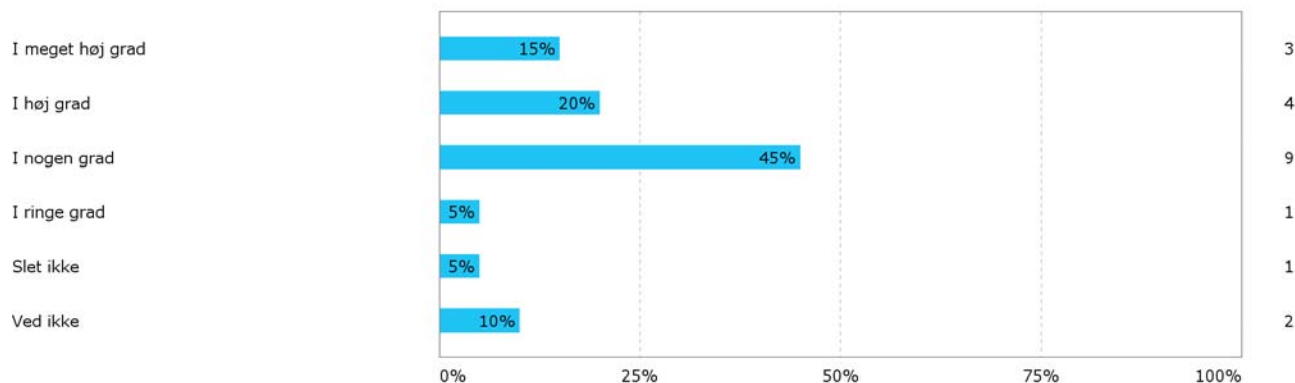
80 procent af nøglesundhedsplejerskerne mener, at det tværfaglige samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen:

¹² Se afsnit 3.7. Seksualundervisning i skolen.

¹³ Det er væsentligt at være opmærksom på, at kvalitetsbegrebet her er subjektivt vurderet, idet respondenterne ikke er blevet forholdt en række kvalitetsparametre forud for deres vurdering.

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad mener du, at samarbejdet med skolens nøglperson har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen?

Langt de fleste nøglelærere og nøglesundhedsplejersker finder således, at det tværfaglige samarbejde er kvalitetsudviklende for skolens seksualundervisning¹⁴.

4.7. LÆSEPLANENS BETYDNING

Som beskrevet i kapital 3 er kommunernes udvikling af en kommunal læseplan for arbejdet med seksualundervisning i skolen ikke entydig. Data peger imidlertid på, at der i Silkeborg Kommune er udviklet en kommunal læseplan, samt at kendskabet til den læseplan, som ved projektstart eksisterende i Københavns Kommune, er øget i løbet af projektperioden. På baggrund heraf filtreres respondenternes svar i nedenstående, således at kun data fra respondenter i Silkeborg og Københavns Kommune benyttes.

Som tidligere nævnt giver denne evaluering ikke mulighed for gennem førsteordensagttagelse at vurdere, hvilken betydning den kommunale læseplan har haft for kvaliteten af seksualundervisning i skolen. Samtidig er det væsentligt at være opmærksom på, at den kommunale læseplan er et element, som muligvis først er færdigudviklet sidst i projektforløbet, hvorved implementeringen af læseplanen og effekten heraf ikke lader sig måle på nærværende tidspunkt.

Evalueringen viser, at kvaliteten af seksualundervisningen generelt er blevet bedre i projektperioden, samt at omkring halvdelen af de adspurgte respondenter benytter den

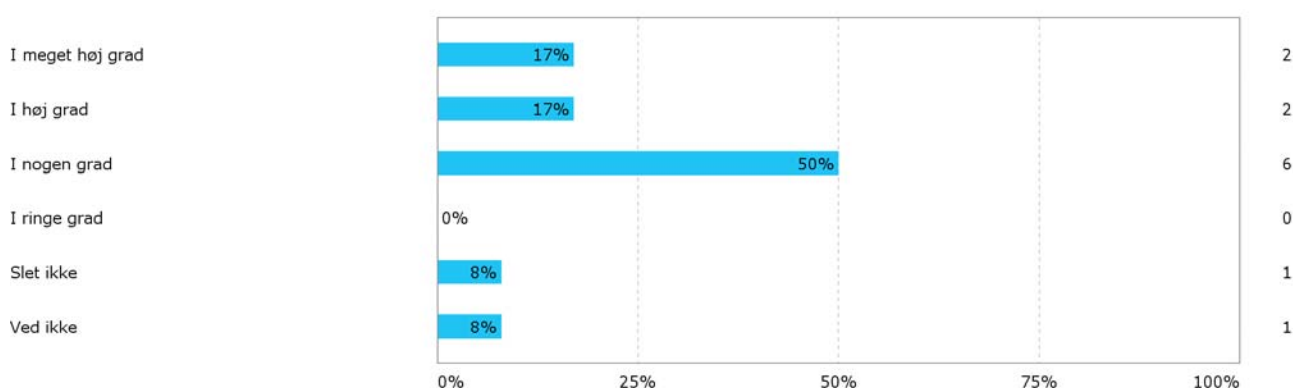
¹⁴ Det er væsentligt at være opmærksom på, at kvalitetsbegrebet her er subjektivt vurderet, idet respondenterne ikke er blevet forholdt en række kvalitetsparametre forud for deres vurdering.

kommunale læseplan i undervisningsøjemed¹⁵. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at der er en direkte sammenhæng mellem kvalitet og den kommunale læseplan. Således baserer udsigelsen sig udelukkende på respondenternes vurdering af sammenhængen.

Data viser, at 34 procent af nøglelærerne i Silkeborg og Københavns Kommune vurderer, at den kommunale læseplan i meget høj grad eller i høj grad bidrager til at kvalificere seksualundervisningen på skolen. 50 procent vurderer, at læseplanen i nogen grad bidrager til kvalificering af seksualundervisningen, 8 procent vurderer, at læseplanen slet ikke bidrager til kvalitetsudvikling af seksualundervisningen, og 8 procent ved det ikke:

(Lærere/pædagoger: 2/Silkeborg, København)

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan / vejledning / handleplan for Seksualundervisning i grundskolen bidrager til en kvalificering af seksualundervisning på skolen?

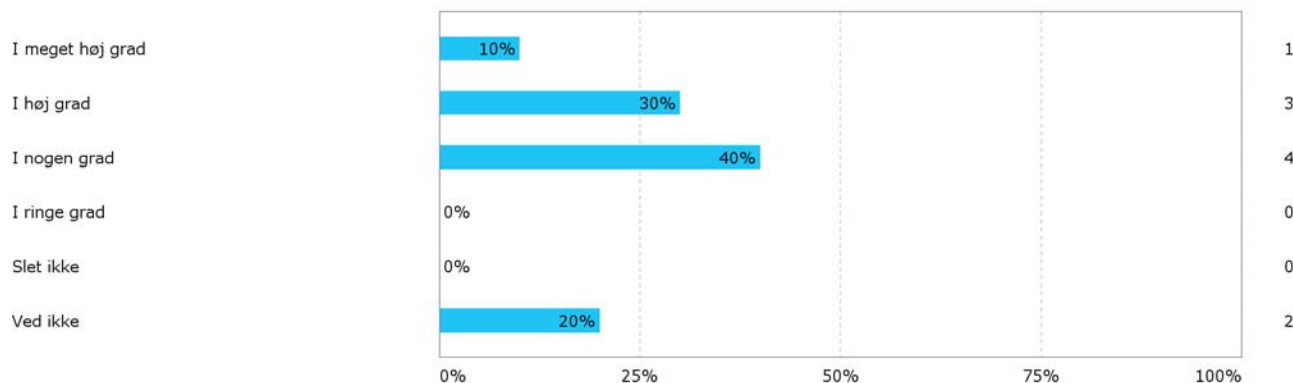

40 procent af nøglesundhedsplejerskerne i Silkeborg og Københavns Kommune vurderer, at den kommunale læseplan i meget høj grad eller i høj grad bidrager til at kvalificere seksualundervisningen på skolen. 40 procent vurderer, at læseplanen i nogen grad bidrager til kvalificering af seksualundervisningen, og 20 procent ved det ikke:

¹⁵ Se afsnit 3.6. Udvikling/anvendelse af en kommunal læseplan.

(Sundhedsplejersker:2/Silkeborg, København)

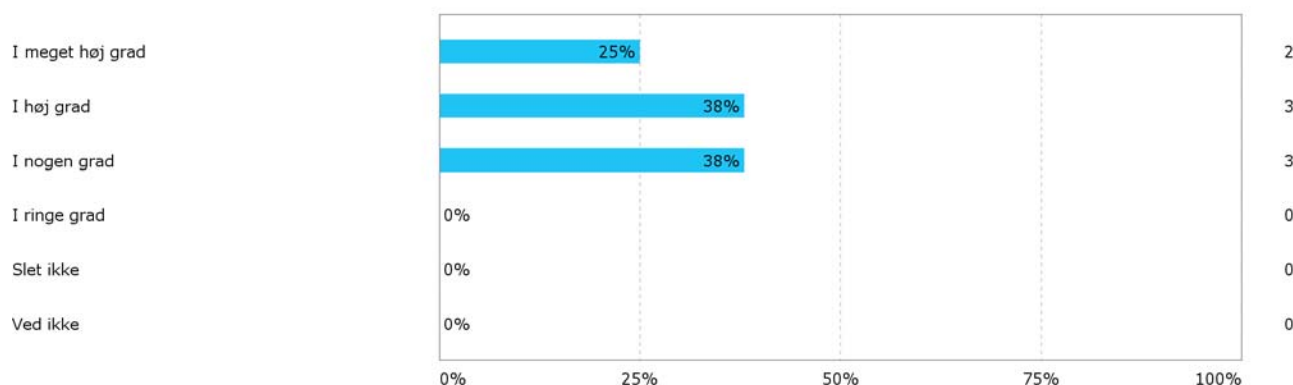
I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan / vejledning / handleplan for Seksualundervisning i grundskolen bidrager til en kvalificering af seksualundervisning på skolen?

63 procent af skolelederne i Silkeborg og Københavns Kommune vurderer, at den kommunale læseplan i meget høj grad eller i høj grad bidrager til at kvalificere seksualundervisningen på skolen. 38 procent vurderer, at læseplanen i nogen grad bidrager til kvalificering af seksualundervisningen:

(Skoleledere:2/Silkeborg, København)

I hvor høj grad vurderer du, at den kommunale læseplan / vejledning / handleplan for Seksualundervisning i grundskolen bidrager til en kvalificering af seksualundervisning på skolen?

Samlet set vurderer 84 procent af nøglelærerne, 80 procent af nøglesundhedsplejerskerne og samtlige skoleledere, at den kommunale læseplan i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad bidrager til at kvalificere seksualundervisningen på skolen.

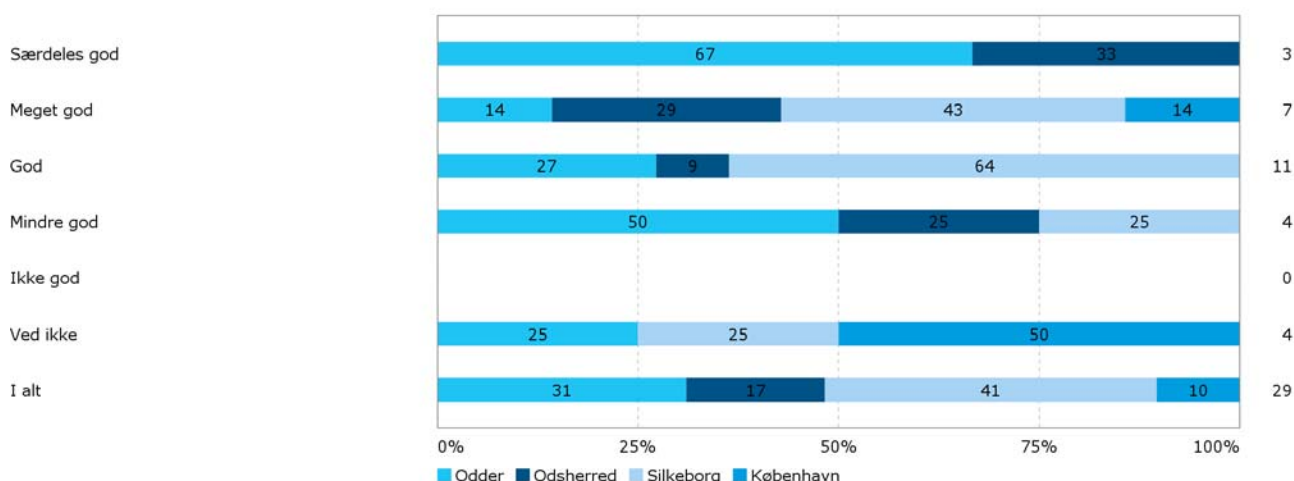
Sammenhængen mellem udvikling og implementering af en kommunal læseplan svækkes imidlertid, når respondenternes kommunale tilhørsforhold krydses med deres vurdering af kvaliteten af seksualundervisningen. Fx ses nedenfor, at kun nøglelærere i Odder og Odsherred Kommune vurderer kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen i kategorien "særdeles god"¹⁶, samtidig med at det også er disse to kommuner, der ikke synes at have udviklet og implementeret en kommunal læseplan:

(Lærere/pædagoger:2)

I hvilken kommune arbejder du?

Krydset med: Hvordan vurderer du kvaliteten af seksualundervisningen på de forskellige trin på skolen?

- I indskolingen

4.8. HOLSTEBROMODELLENS SAMLEDE BETYDNING

Som tidligere nævnt, er der i projektperioden sket en generel kvalificering af seksualundervisningen på de deltagende skoler. I præcist hvilket omfang, de forskellige elementer hver for sig har påvirket kvalitetsudviklingen, er ikke muligt at konkludere. Samtidig må det formodes, at elementerne har påvirket hinanden, hvor fx kompetenceudviklingsforløbet, ud over at have bidraget til at fremme deltagernes kompetencer, også har været fremmende for det tværfaglige samarbejde. Respondenterne er, med henblik på at få en samlet vurdering af projektets bidrag til kvalitetsudvikling af seksualundervisningen på skolen, blevet bedt om at tilkendegive om og i

¹⁶ Nøglelærernes vurdering af kvaliteten i indskolingen er valgt på baggrund af, at der netop i indskolingen er sket den største kvalificering af seksualundervisningen.

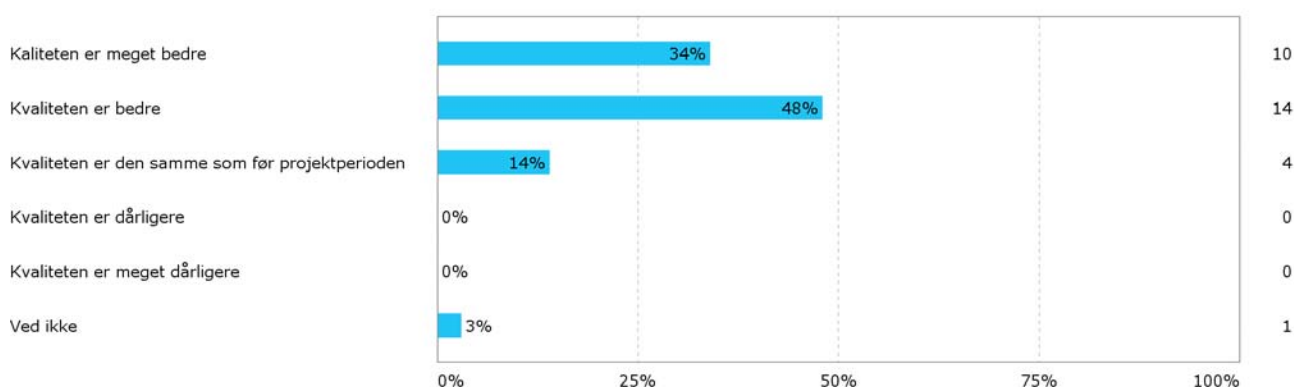
hvor grad, de mener, at kvaliteten af seksualundervisningen er blevet bedre efter projektgennemførselen.

Evaluators har i denne forbindelse opstillet et kvalitetskriterium, hvor kvalitet sidestilles med, at undervisningen lever op til læringsmålene for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Imidlertid er der ingen garanti for, at respondenterne benytter dette kvalitetskriterium som afsæt for deres vurdering, hvilket også skal ses i lyset af, at flere nøglepersoner kun i ringe grad eller slet ikke anvender læringsmålene som afsæt for deres seksualundervisning¹⁷.

82 procent af nøglelærerne mener, at kvaliteten af seksualundervisningen på skolen er blevet meget bedre eller bedre, sammenlignet med undervisningen før projektperioden. 14 procent mener, at kvaliteten er den samme som før projektperioden, og 9 procent ved det ikke:

(Lærere/pædagoger:2)

Hvordan mener du, at kvaliteten af seksualundervisningen på skolen er i dag sammenlignet med før projektperioden? (Med kvalitet menes, at undervisningen lever op til læringsmålene for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab)

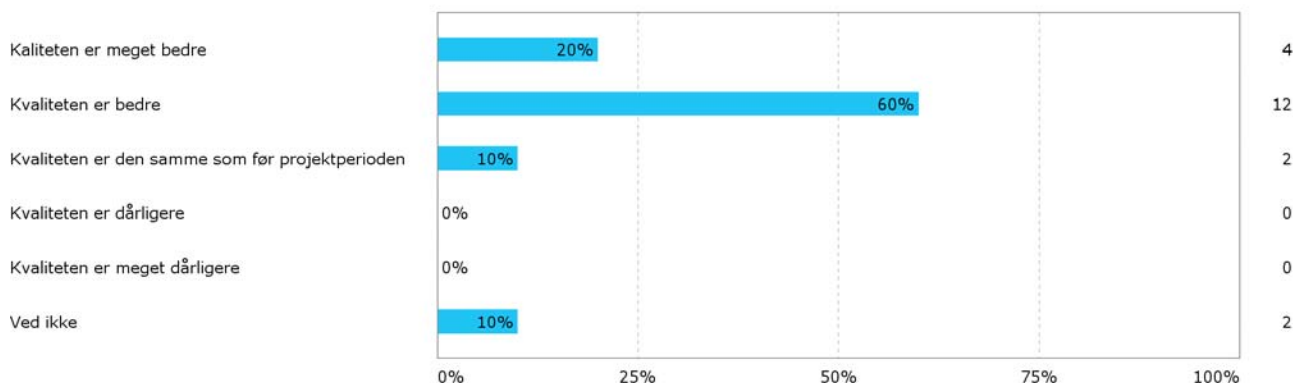

80 procent af nøglesundhedsplejerskerne mener, at kvaliteten af seksualundervisningen på skolen er blevet meget bedre eller bedre, sammenlignet med undervisningen før projektperioden. 10 procent mener, at kvaliteten er den samme som før projektperioden, og 10 procent ved det ikke:

¹⁷ Se afsnit 3.5. Anvendelse af den nationale læseplan.

(Sundhedsplejersker:2)

Hvordan mener du, at kvaliteten af seksualundervisningen på skolen er i dag sammenlignet med før projektperioden? (Med kvalitet menes, at undervisningen lever op til læringsmålene for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab)

Således vurderer ca. 4/5 af nøglepersonerne, at projektet har bidraget til en kvalitetsudvikling af seksualundervisning i skolen.

4.9. DELKONKLUSION

Samtlige nøglepersoner finder, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, har været særdeles relevant, meget relevant eller relevant for deres funktion som nøgleperson, og nøglesundhedsplejerskerne vurderer relevansen højere end nøglelærerne. Næsten alle nøglepersoner finder, at kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet har været særdeles god, meget god eller god set i forhold til deres funktion som nøgleperson, og nøglesundhedsplejerskerne vurderer kompetenceudviklingsforløbets kvalitet højere end nøglelærerne.

92 procent af nøglelærerne og samtlige nøglesundhedsplejersker finder, at kompetenceudviklingsforløbet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner.

Der ses ingen sammenhæng mellem nøglelærernes vurdering af kompetenceudbyttet og antal kursusdage, de har deltaget, hvorimod der ses en sammenhæng mellem nøglesundhedsplejerskernes vurdering af kursusudbyttet og antal dage, de har deltaget i kursusforløbet, idet vurderingsgraden af kompetenceudbyttet stiger i takt med antal deltagelsesdage.

Evalueringen viser, at kvaliteten af seksualundervisningen generelt er blevet bedre i løbet af projektperioden¹⁸, og selv om evalueringen ikke giver mulighed for gennem førsteordensagttagelse at vurdere hvilken betydning, kompetenceudviklingsforløbet har haft for kvaliteten af seksualundervisning i skolen, må øgede kompetencer hos nøglepersonen formodes at have en kvalificerende betydning for seksualundervisningen i skolen. Denne formodning understøttes af nøglepersonernes vurdering af kompetenceudviklingsforløbets betydning for kvalificering af seksualundervisning i skolen, hvor tæt på alle nøglepersoner mener, at forløbet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen i skolen.

Der er således grund til at antage, at der er en positiv sammenhæng mellem kompetenceudviklingen, varetaget af Sex & Samfund, og en kvalificering af seksualundervisning i skolen.

Evalueringen viser, kvaliteten af samarbejdet mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske er blevet bedre¹⁹. Dette er ikke ensbetydende med, at der er en direkte sammenhæng mellem kvalitet i undervisningen og tværfagligt samarbejde, hvorfor nøglepersonerne er blevet bedt om at vurdere, i hvilket omfang de mener, at det tværfaglige samarbejde har bidraget til kvalitetsudvikling af seksualundervisning på skolen. Her ses, at ca. 4/5 af nøglepersonerne mener, at det tværfaglige samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalitetsudvikle seksualundervisningen på skolen.

Evalueringen viser, at ca. 4/5 af nøglepersonerne og samtlige skoleledere i henholdsvis Silkeborg og Københavns Kommune mener, at den kommunale læseplan i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen på skolen²⁰. Imidlertid er det vanskeligt at udsige på denne baggrund, om der er en sammenhæng mellem udvikling og implementering af en lokal læseplan og kvalificering af seksualundervisning i skolen, hvilket skal ses i lyset af, at kvaliteten af seksualundervisning vurderes lige så godt og i nogle tilfælde bedre i de to kommuner, der ikke har udviklet og implementeret en kommunal læseplan. Om og i hvilket omfang udvikling og implementering af en kommunal læseplan har bidraget til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen i skolen er derfor et åbent empirisk spørgsmål.

¹⁸ Se afsnit 3.7. Seksualundervisning på skolen.

¹⁹ Se afsnit 3.4. Tværfagligt samarbejde.

²⁰ Der er kun benyttet data fra disse to kommuner, idet evalueringen peger på, at en kommunal læseplan kun er udviklet her.

Ca. 4/5 af nøglepersonerne mener, at projektet har bidraget til en kvalitetsudvikling af seksualundervisning i skolen. Resultatet understøttes af de sammenlignede data af respondenternes vurdering af seksualundervisningens kvalitet ved projektperiodens start og afslutning²¹.

5. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER I RELATION TIL ARBEJDET MED HOLSTEBROMODELLEN

Nedenfor udfoldes nøglepersonernes vurdering af fremmende og hæmmende faktorer i relation til henholdsvis nøglepersonernes rolle/funktion og det tværfaglige samarbejde samt respondenternes vurdering af hæmmende og fremmende faktorer i relation til seksualundervisningen på skolen. Kapitlet afsluttes med en delkonklusion.

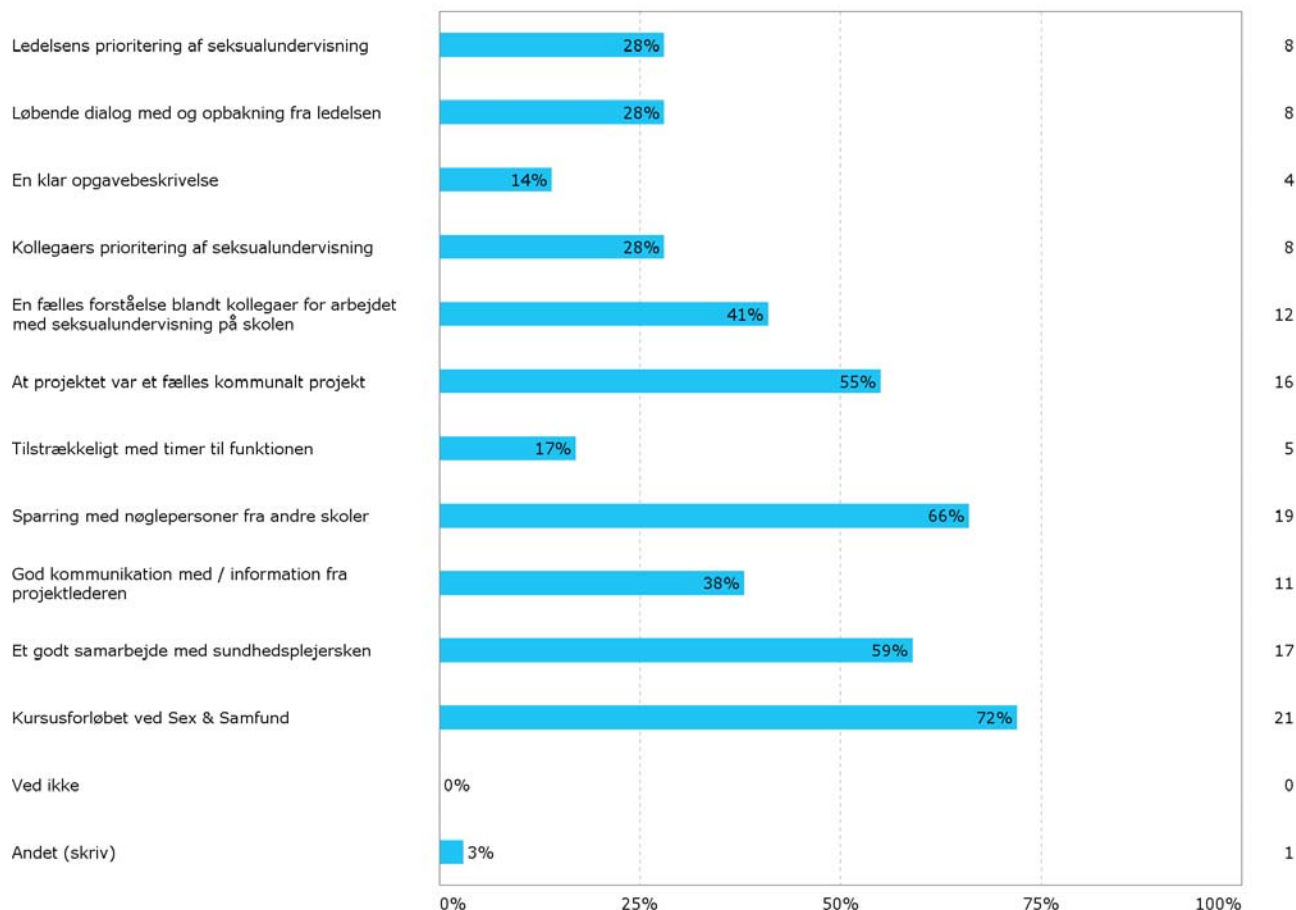
5.5. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR NØGLEPERSONENS ROLLE/FUNKTION

Flest nøglelærere finder, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, har været særligt fremmende for deres rolle som nøgleperson, idet dette gør sig gældende for 72 procent. Herefter følger faktorer som sparring med nøglelærere fra andre skoler (66 procent), et godt samarbejde med sundhedsplejersken (59 procent), at projektet var et fælles kommunalt projekt (55 procent), en fælles forståelse blandt kollegaer for arbejdet med seksualundervisning på skolen (41 procent), god kommunikation med / information fra projektlederen (38 procent), ledelsens prioritering af seksualundervisning (28 procent), løbende dialog med og opbakning fra ledelsen (28 procent), kollegaers prioritering af seksualundervisning (28 procent), tilstrækkeligt med timer til funktionen (17 procent) og en klar opgavebeskrivelse (14 procent):

²¹ Se afsnit 3.7. Seksualundervisning på skolen.

(Lærere/pædagoger:2)

Hvilke faktorer på skolen har været særligt fremmende for din rolle som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

3 procent, svarende til 1 person, angiver "Andet", hvor vedkommende skriver:

"Jeg definerede selv målet, som jeg tror på er realistisk".

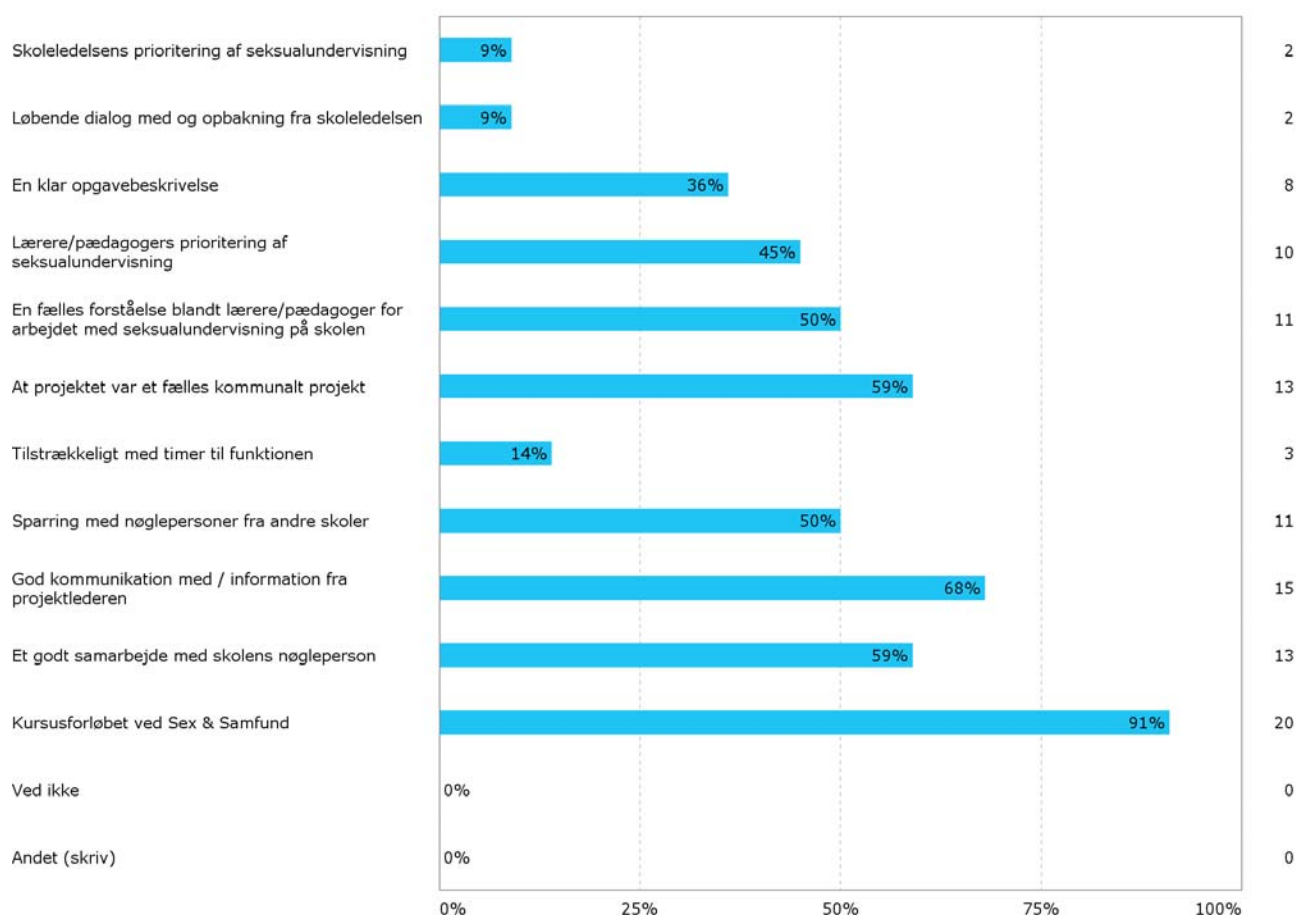
Hermed synes medbestemmelse at være en central faktor.

Flest nøglesundhedsplejersker finder, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, har været særligt fremmende for deres rolle som nøgleperson, idet dette gør sig gældende for 92 procent. Herefter følger god kommunikation med / information fra projektlederen (68 procent), at projektet var et fælles kommunalt projekt (59 procent), et godt samarbejde med skolens nøgleperson (59 procent), en fælles forståelse blandt lærere/pædagoger for arbejdet med seksualundervisning på skolen (50 procent), sparring med nøglelærere fra andre skoler (50 procent), læreres/pædagogers prioritering af

seksualundervisningen (45 procent), en klar opgavebeskrivelse (36 procent), tilstrækkeligt med timer til funktionen (14 procent), skoleledelsens prioritering af seksualundervisning (9 procent) og løbende dialog med og opbakning fra skoleledelsen (9 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke faktorer på skolen har været særligt fremmende for din rolle som nøgleperson?

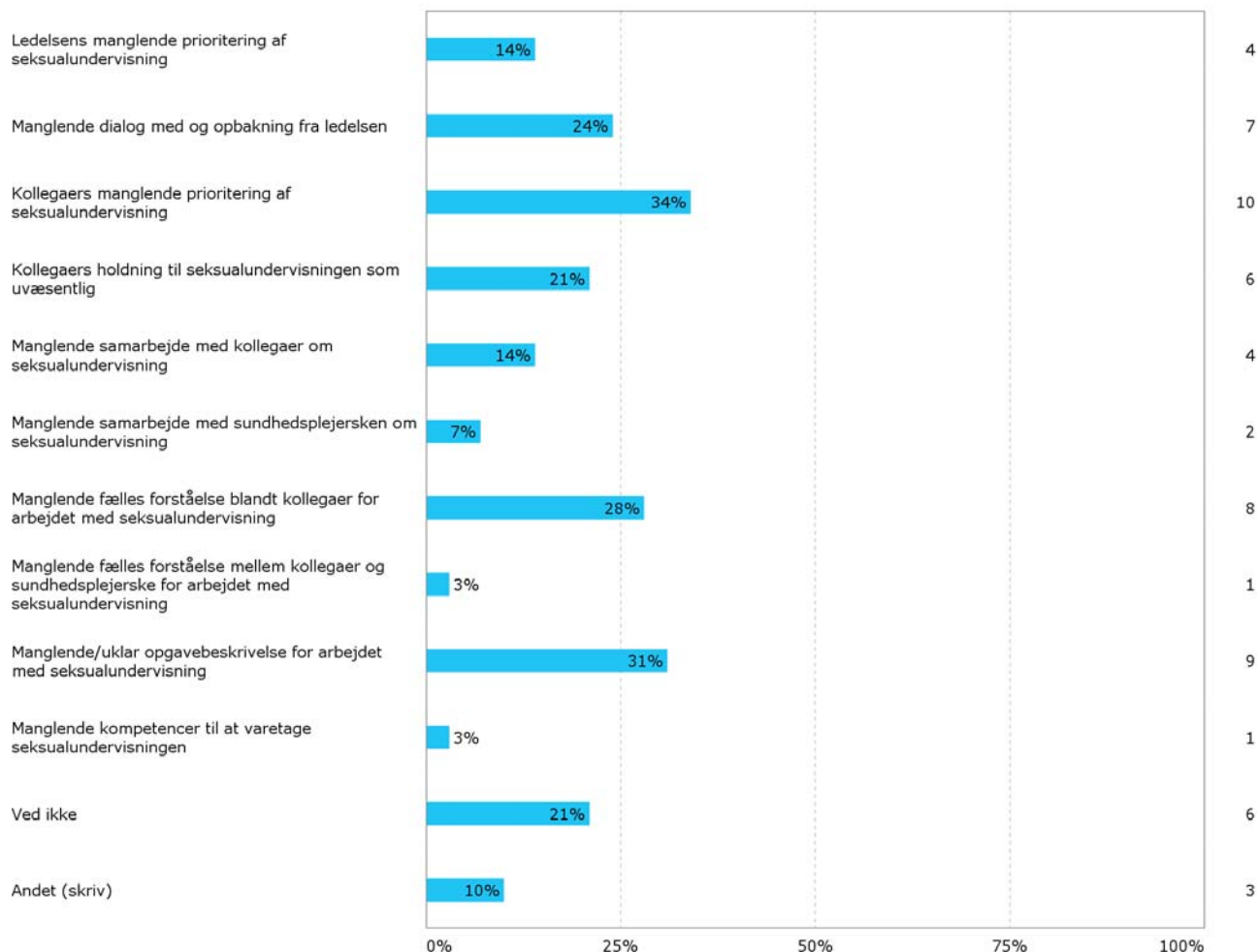
Ovenstående viser, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, er den faktor, som har været mest fremmende for nøglepersonernes rolle/funktion. Herefter er et godt samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske samt at projektet var et fælles kommunalt projekt særligt væsentlige faktorer for nøglepersonernes rolle/funktion. Endvidere finder tæt på halvdelen af alle nøglepersoner, at en fælles forståelse blandt skolens personale for arbejdet med seksualundervisning også er en fremmende faktor for rollen som nøgleperson.

Særlig vigtig for nøglelærerne er sparring med nøglelærere fra andre skoler, hvor nøglesundhedsplejerskerne finder, at god kommunikation med / information fra projektlederen, er en særlig vigtig faktor for egen rolle som nøgleperson.

I relation til særligt hæmmende faktorer for rollen som nøgleperson finder flest nøglelærere, at kollegaers manglende prioritering af seksualundervisningen er den faktor, som er mest hæmmende (34 procent). Herefter følger manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (31 procent), manglende fælles forståelse blandt kollegaer for arbejdet med seksualundervisning (28 procent), manglende dialog med og opbakning fra ledelsen (24 procent), kollegaers holdning til seksualundervisning som uvæsentlig (21 procent), ledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (14 procent), manglende samarbejde med kollegaer om seksualundervisning (14 procent), manglende samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning (7 procent), manglende fælles forståelse blandt kollegaer og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (3 procent) og manglende kompetencer til at varetage seksualundervisningen (3 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

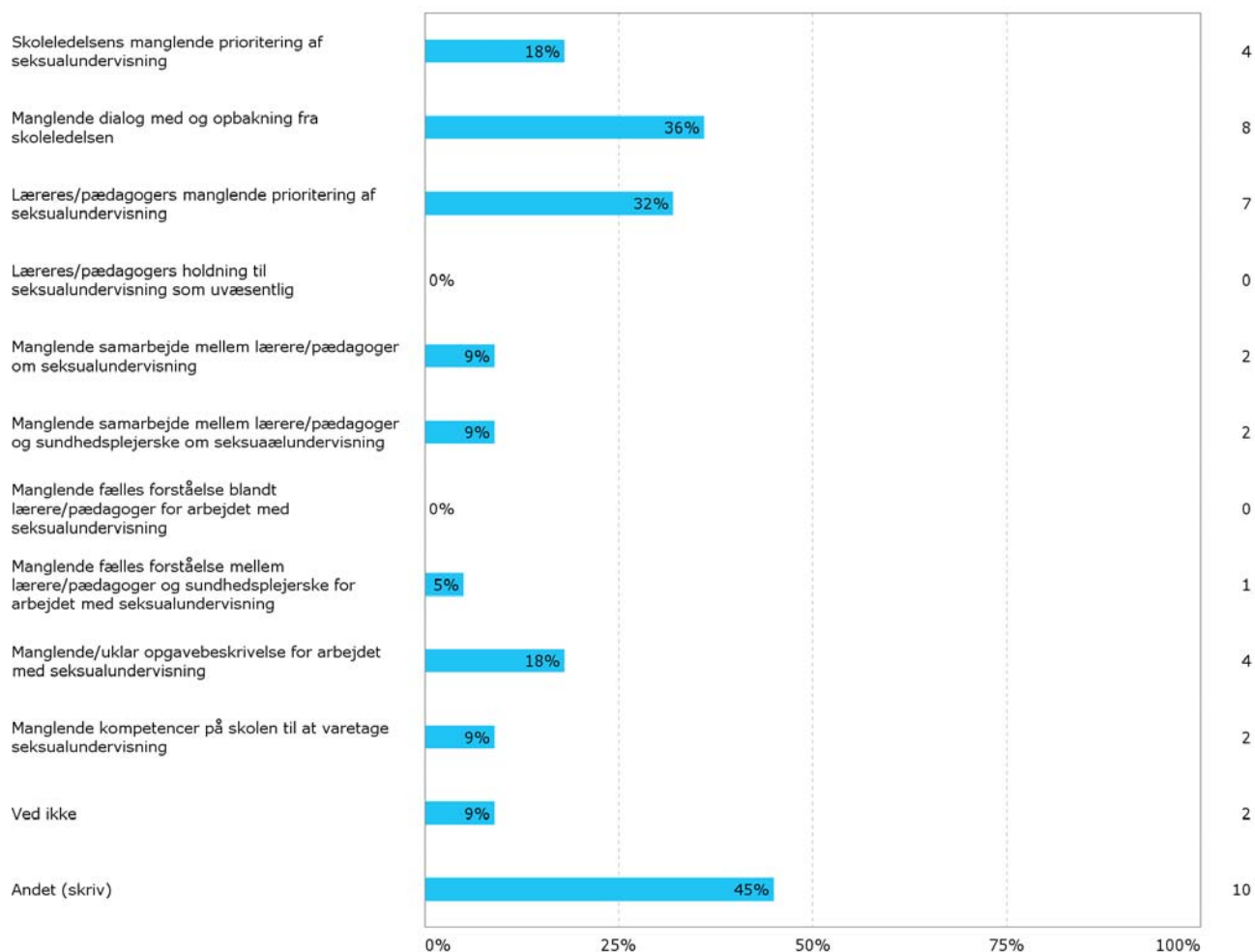
Hvilke faktorer på skolen har været særligt hæmmende for din rolle som nøgleperson? (sæt gerne flere krydser)

Flest nøglesundhedsplejersker finder, at manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen er den faktor, som er mest hæmmende for rollen som nøgleperson (36 procent). Herefter følger lærers/pædagogers manglende prioritering af seksualundervisningen (32 procent), skoleledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (18 procent), manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (18 procent), manglende samarbejde mellem lærere/pædagoger om seksualundervisning (9 procent), manglende samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning (9 procent), manglende kompetencer til at varetage seksualundervisningen (9 procent) og manglende fælles forståelse blandt lærere/pædagoger og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (5 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke faktorer på skolen har været særligt hæmmende for din rolle som nøgleperson?

45 procent af nøglesundhedsplejersker angiver "Andet", og nævner henholdsvis manglende tid fra både nøglelærers og nøglesundhedsplejerskens side:

"Manglende tid til det".

"For lidt tid".

"Tidspres og ny skolereform, hvor der var meget andet, der også fyldte".

"Ikke afsat tid til arbejdet".

"Manglende tid pga. mange vigtige opgaver".

"I høj grad lærernes manglende tid til møder og planlægning".

Og nævner desuden, at skolen ikke havde formået at finde en nøgleperson:

"Nøgleperson på skolen har fratrådt sit job".

"At der ikke har været nogen nøgleperson på skolen".

"Nøglepersonen (læreren er på barsel)".

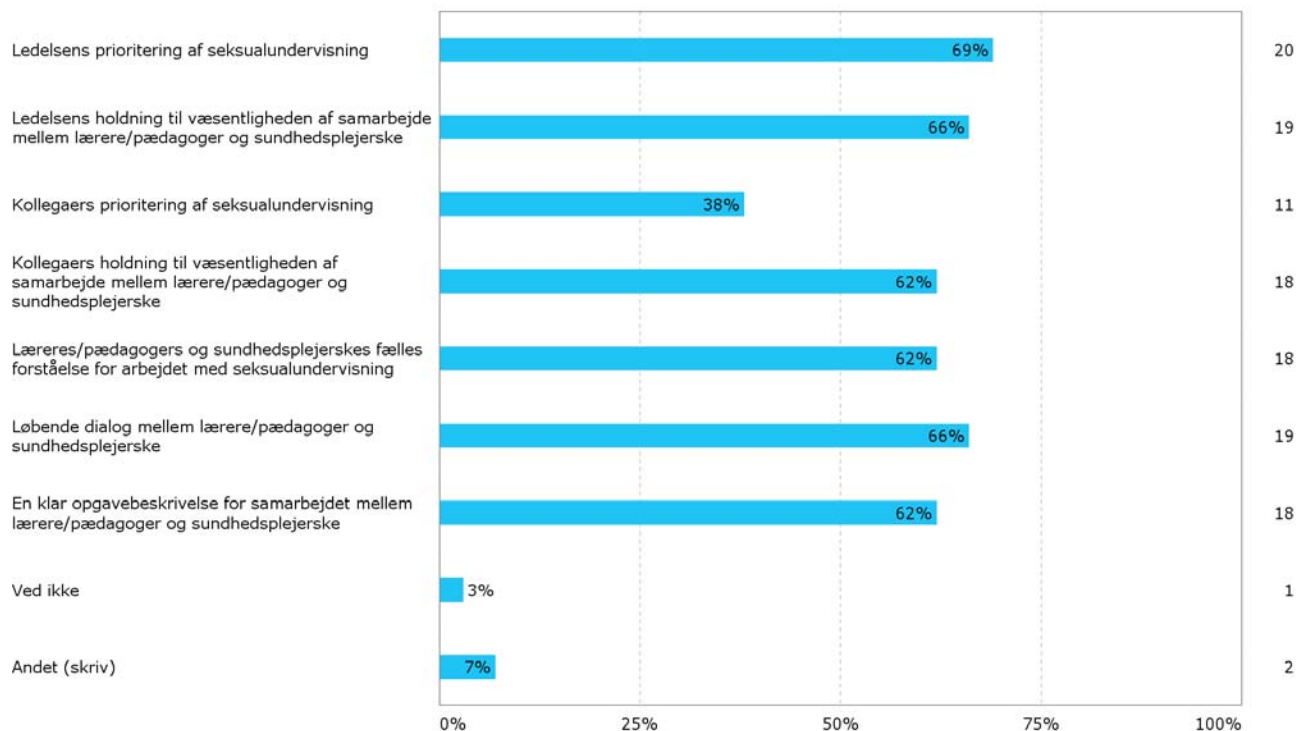
Sammenholdes nøglelærerens og nøglesundhedsplejerskers holdning til hæmmende faktorer for deres rolle som nøgleperson ses, at de 3 væsentligste hæmmende faktorer er manglende prioritering af seksualundervisningen blandt skolens personale, manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning og manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen.

5.6. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

Den faktor, som flest nøglelærere finder fremmende for samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske er ledelsens prioritering af seksualundervisningen, idet dette gør sig gældende for 69 procent. Herefter følger ledelsens holdning til væsentligheden af samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (66 procent), løbende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (66 procent), kollegaers holdning til væsentligheden af samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (62 procent), lærere/pædagoger og sundhedsplejerskes fælles forståelse for arbejdet med seksualundervisning (62 procent), en klar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (62 procent) og kollegaers prioritering af seksualundervisning (38 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som fremmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

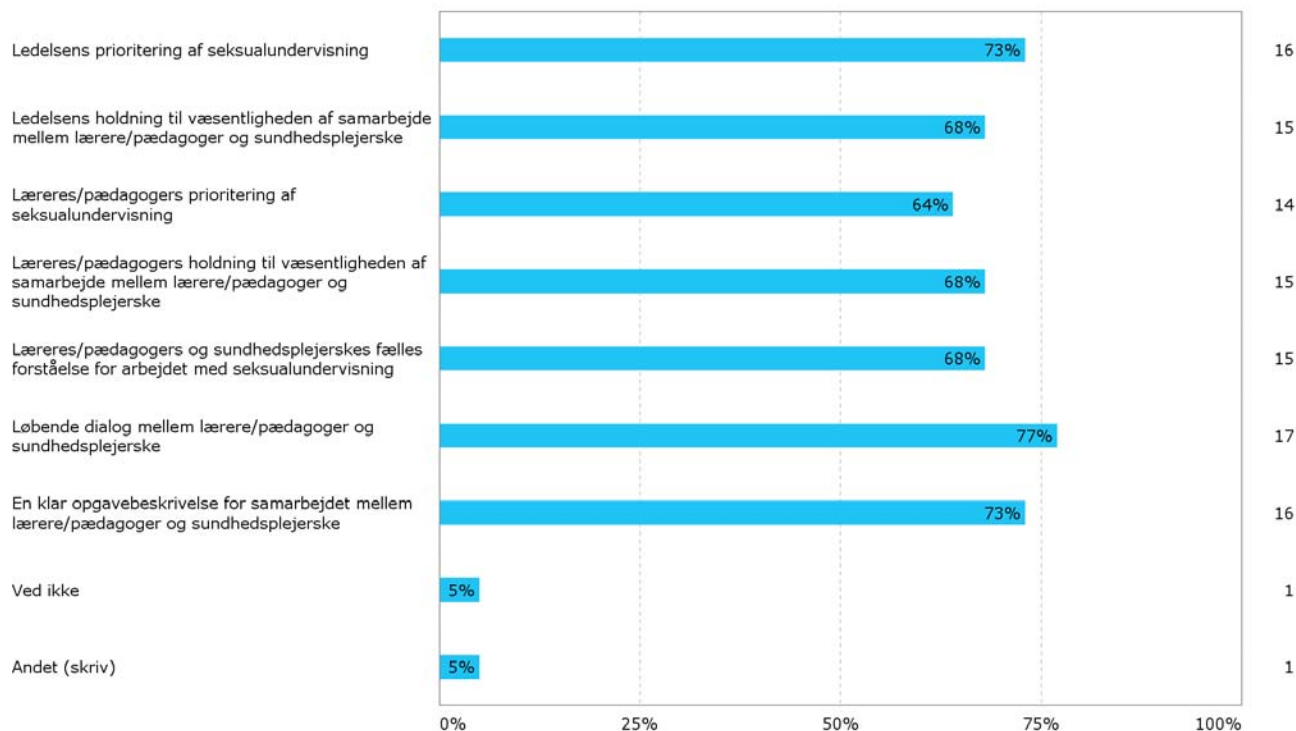
7 procent af nøglelærerne angiver "Andet", hvor en respondent skriver:

"Den løbende dialog er urealistisk under den nye arbejdstid".

Den faktor, som flest nøglesundhedsplejersker finder fremmende for det tværfaglige samarbejde er løbende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, idet dette gør sig gældende for 77 procent. Herefter følger ledelsens prioritering af seksualundervisningen (73 procent), en klar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (73 procent), lærere/pædagogers holdning til væsentligheden af samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (68 procent), at lærere/pædagoger og sundhedsplejerske har fælles forståelse for arbejdet med seksualundervisning (68 procent), og lærere/pædagogers prioritering af seksualundervisning (62 procent). 5 procent angiver "Andet", men noterer intet i tekstfeltet:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som fremmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

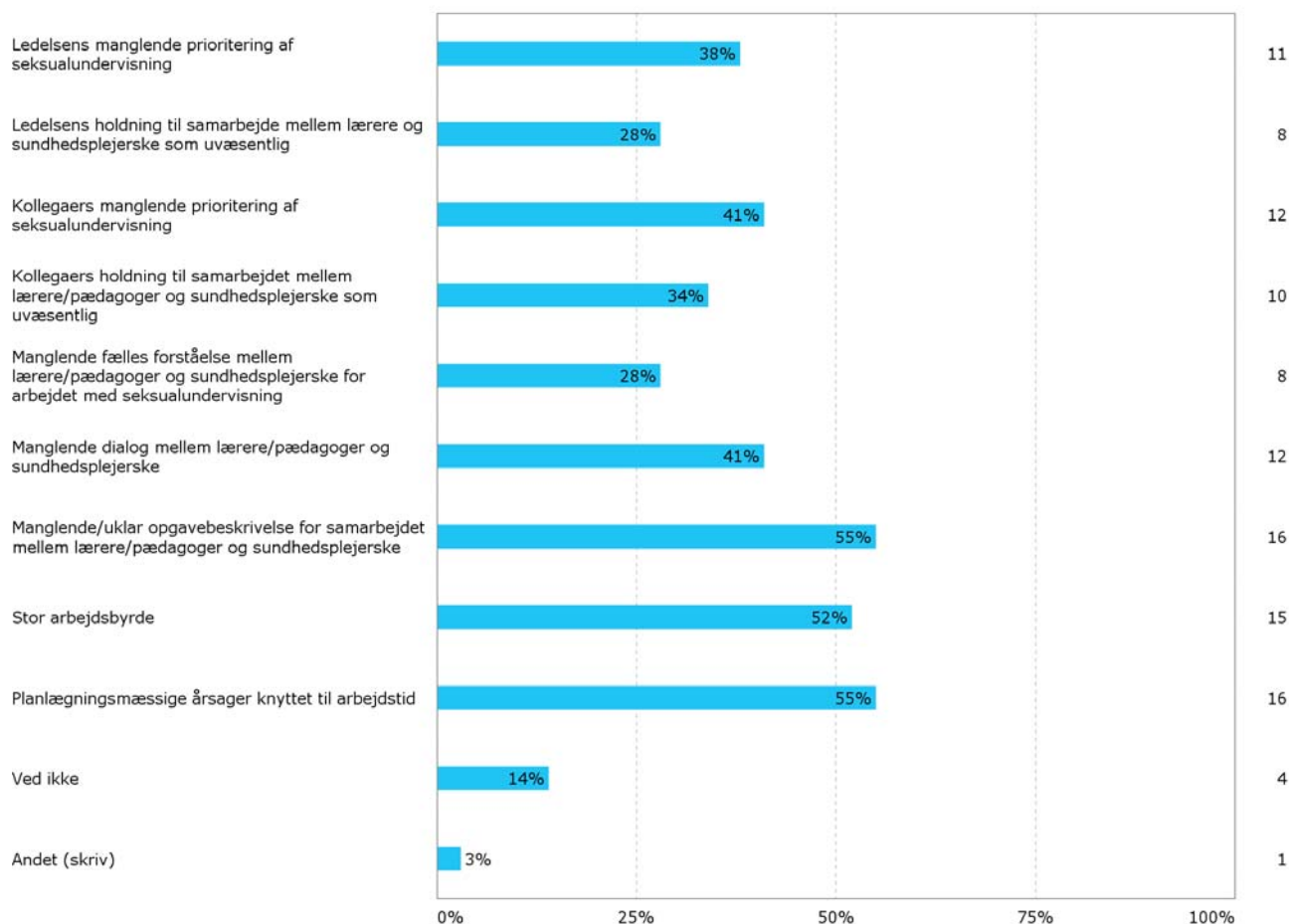
Sammenholdes nøglelærerens og nøglesundhedsplejerskernes svar, ses, at de faktorer, som er mest fremmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, er ledelsens prioritering af seksualundervisningen, løbende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagogers holdning til væsentligheden af samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagoger og sundhedsplejerskes fælles forståelse for arbejdet med seksualundervisning og en klar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske.

I relation til hæmmende faktorer for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske finder flest nøglelærere, at en manglende/uklar opgavebeskrivelse for samarbejdet samt arbejdstidsmæssige planlægningsforhold er de faktorer, som er mest hæmmende, idet dette gør sig gældende for 55 procent. Herefter følger stor arbejdsbyrde (52 procent), kollegaers manglende prioritering af seksualundervisningen (41 procent), manglende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (41 procent), ledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (38 procent), kollegaers holdning til samarbejdet mellem lærere/pædagoger som værende uvæsentligt (34 procent), ledelsens holdning til samarbejdet

mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske som værende uvæsentligt (28 procent) og manglende fælles forståelse mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (28 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som hæmmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

3 procent angiver "Andet", hvor vedkommende skriver:

"Det er svært at etablere klare aftaler med sundhedsplejersken, og det er svært med personaleskift i sundhedsteamet".

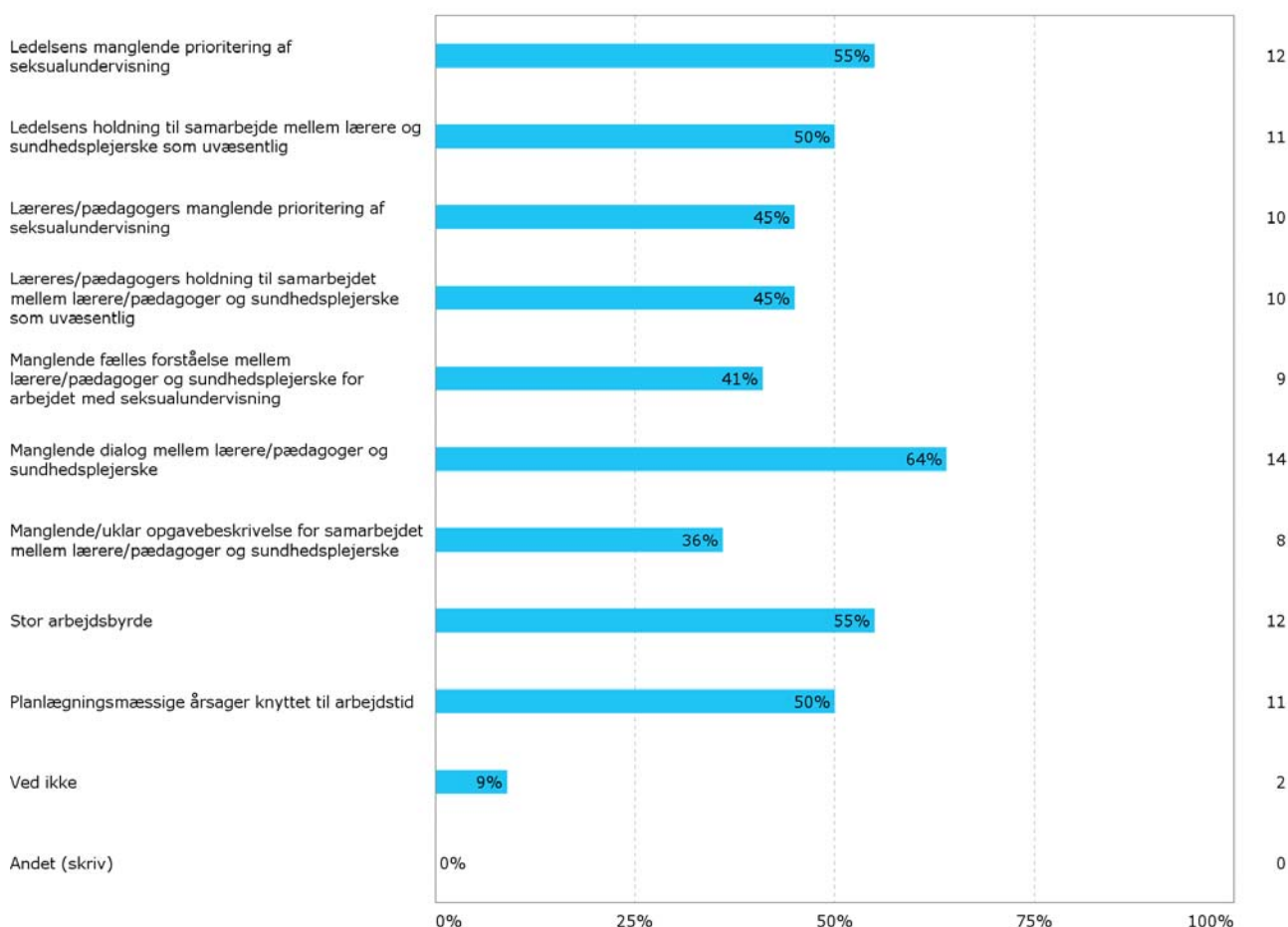
En nøglelærer skriver andetsteds:

"Sundhedsplejersken er i øvrigt blevet pålagt at prioritere en del andre arbejdsopgaver, hvilket har besværliggjort samarbejdet".

Flest nøglesundhedsplejersker finder, at manglende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er den faktor, som er mest hæmmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske - dette gør sig gældende for 64 procent. Herefter følger faktorerne: Ledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (55 procent), stor arbejdsbyrde (55 procent), ledelsens holdning til samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske som værende uvæsentligt (50 procent), planlægningsmæssige faktorer knyttet til arbejdstid (50 procent), lærere/pædagogers holdning til samarbejdet mellem lærere/pædagoger som værende uvæsentligt (45 procent), manglende fælles forståelse mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (41 procent), og manglende/uklar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske (36 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som hæmmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

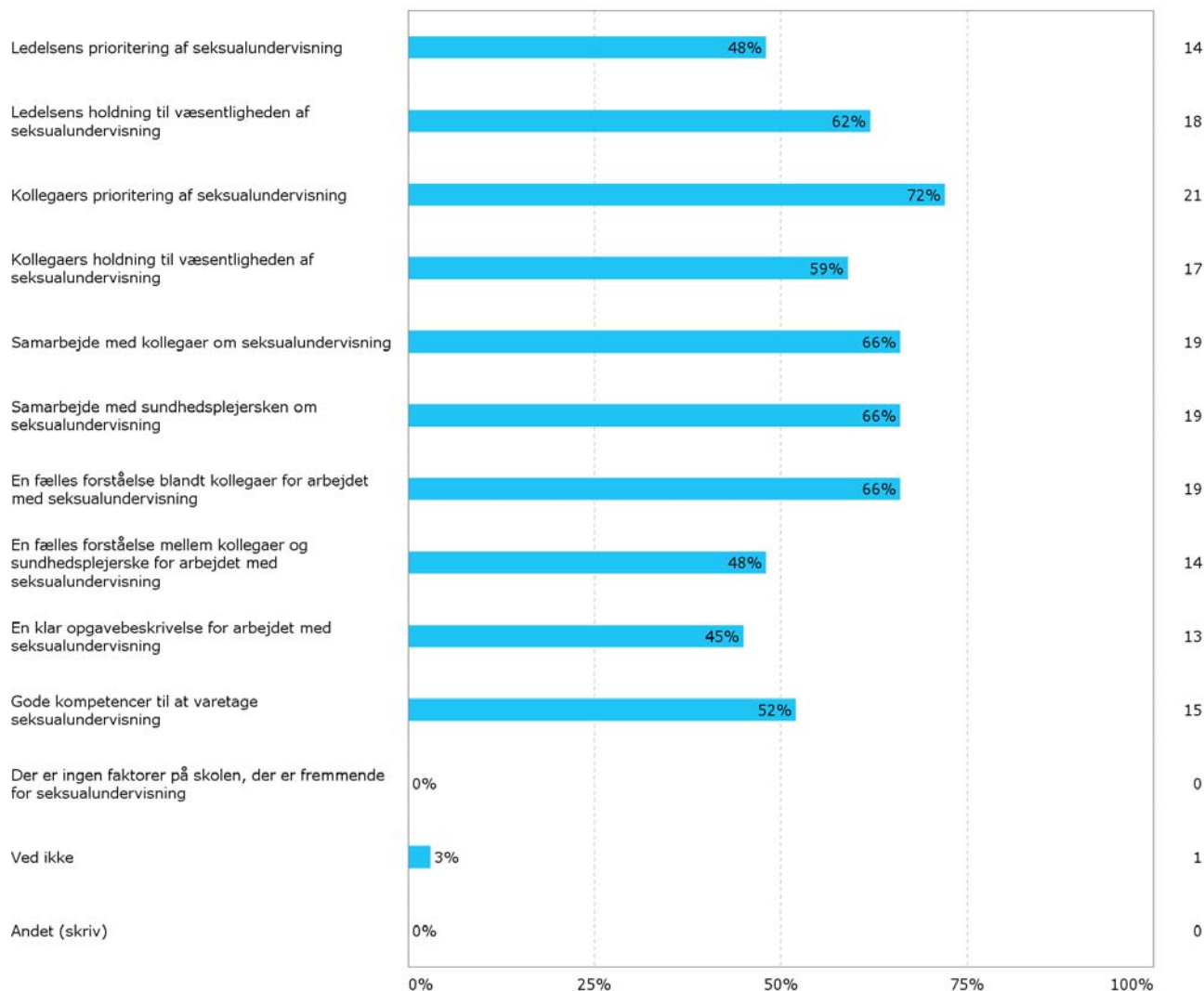
Af ovenstående ses, at den faktor, som flest nøglelærere finder hæmmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske – en manglende/uklar opgavebeskrivelse for samarbejdet – er den faktor, som færrest nøglesundhedsplejersker finder hæmmende. Manglende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er derimod den faktor, som flest nøglesundhedsplejersker finder hæmmende for samarbejdet. Sammenholdes nøglepersonernes svar, er stor arbejdsbyrde, planlægningsmæssige faktorer knyttet til arbejdstid samt skoleledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen de faktorer, som flest nøglepersoner finder hæmmende for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske. I denne forbindelse peger en respondent også på, at ledelsen for sundhedsplejen har været en hæmmende faktor i projektperioden, idet nøglesundhedsplejersken har fået pålagt andre arbejdsopgaver.

5.7. FREMMENDE OG HÆMMENDE FAKTORER FOR SEKSUALUNDERVISNINGEN

Flest nøglelærere mener, at kollegaers prioritering af seksualundervisning er den faktor, som er mest fremmende for seksualundervisning på skolen, idet dette gør sig gældende for 72 procent. Herefter følger samarbejde med kollegaer om seksualundervisningen (66 procent), samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning (66 procent), en fælles forståelse blandt kollegaer for arbejdet med seksualundervisning (66 procent), ledelsens holdning til væsentligheden af seksualundervisning (62 procent), kollegaers holdning til væsentligheden af seksualundervisning (59 procent), gode kompetencer til at varetage seksualundervisningen (52 procent), ledelsens prioritering af seksualundervisningen (48 procent), en fælles forståelse mellem kollegaer og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (48 procent) og en klar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (45 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som fremmende for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

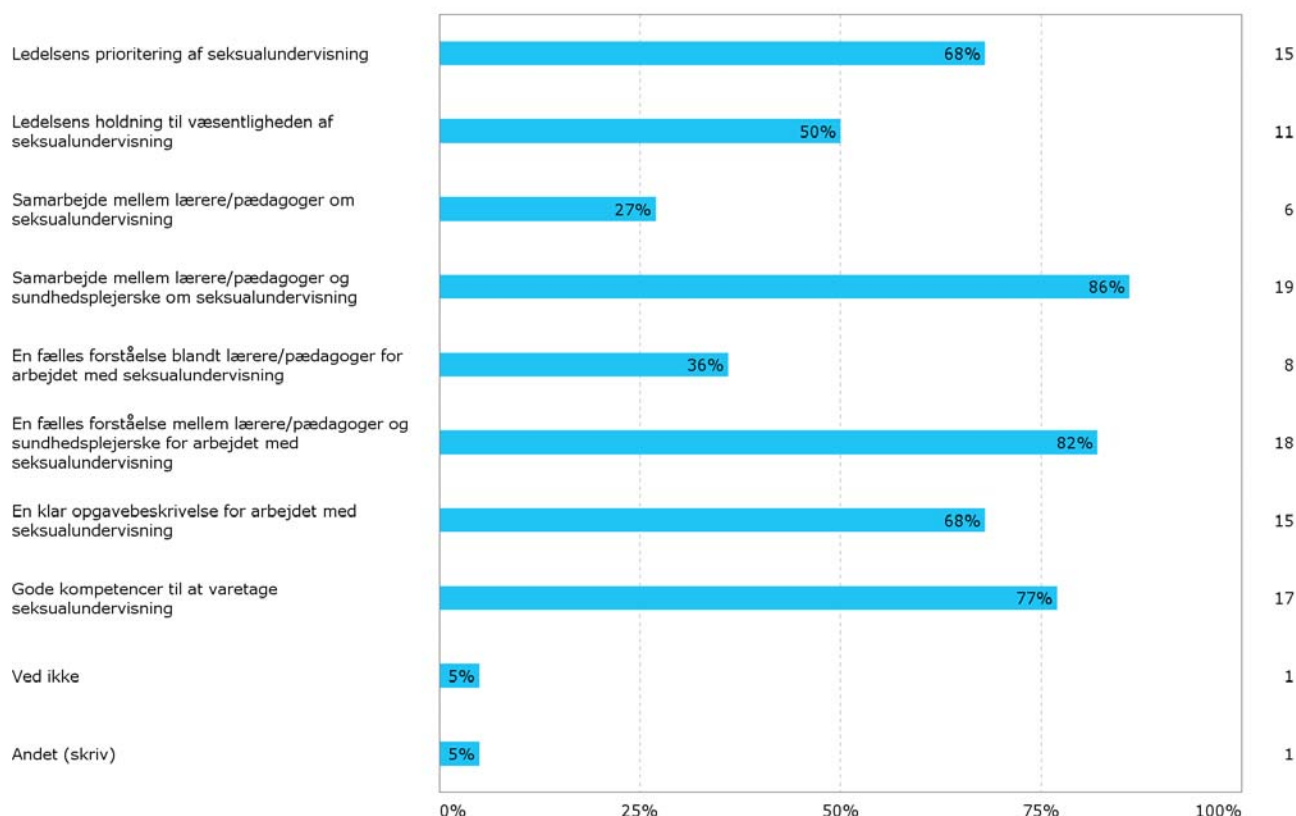

Flest nøglesundhedsplejersker finder, at samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er den faktor, som er mest fremmende for seksualundervisning på skolen, idet dette gør sig gældende for 86 procent. Herefter følger en fælles forståelse mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (82 procent), gode kompetencer til at varetage seksualundervisningen (72 procent), ledelsens prioritering af seksualundervisningen (68 procent), en klar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (68 procent), ledelsens holdning til væsentligheden af seksualundervisning (50 procent), en fælles forståelse blandt lærere/pædagoger for arbejdet

med seksualundervisning (36 procent) og samarbejde mellem lærere/pædagoger om seksualundervisning (27 procent). 5 procent angiver "Andet", men noterer intet i tekstfeltet:

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som fremmende for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

Flest nøglelærere mener, at kollegaers prioritering af seksualundervisning samt samarbejde med kollegaer om seksualundervisningen er den faktor, som er mest fremmende for seksualundervisning på skolen, hvor flest nøglesundhedsplejersker mener, at samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er den væsentligste den faktor.

Væsentligheden af det tværfaglige samarbejde understøttes af nøglelærerne, idet disse vurderer denne faktor som tredjevæsentligst. Ledelsens prioritering af og holdning til væsentligheden af seksualundervisning samt en klar opgavebeskrivelse vurderes af nøglepersonerne også som væsentlige faktorer.

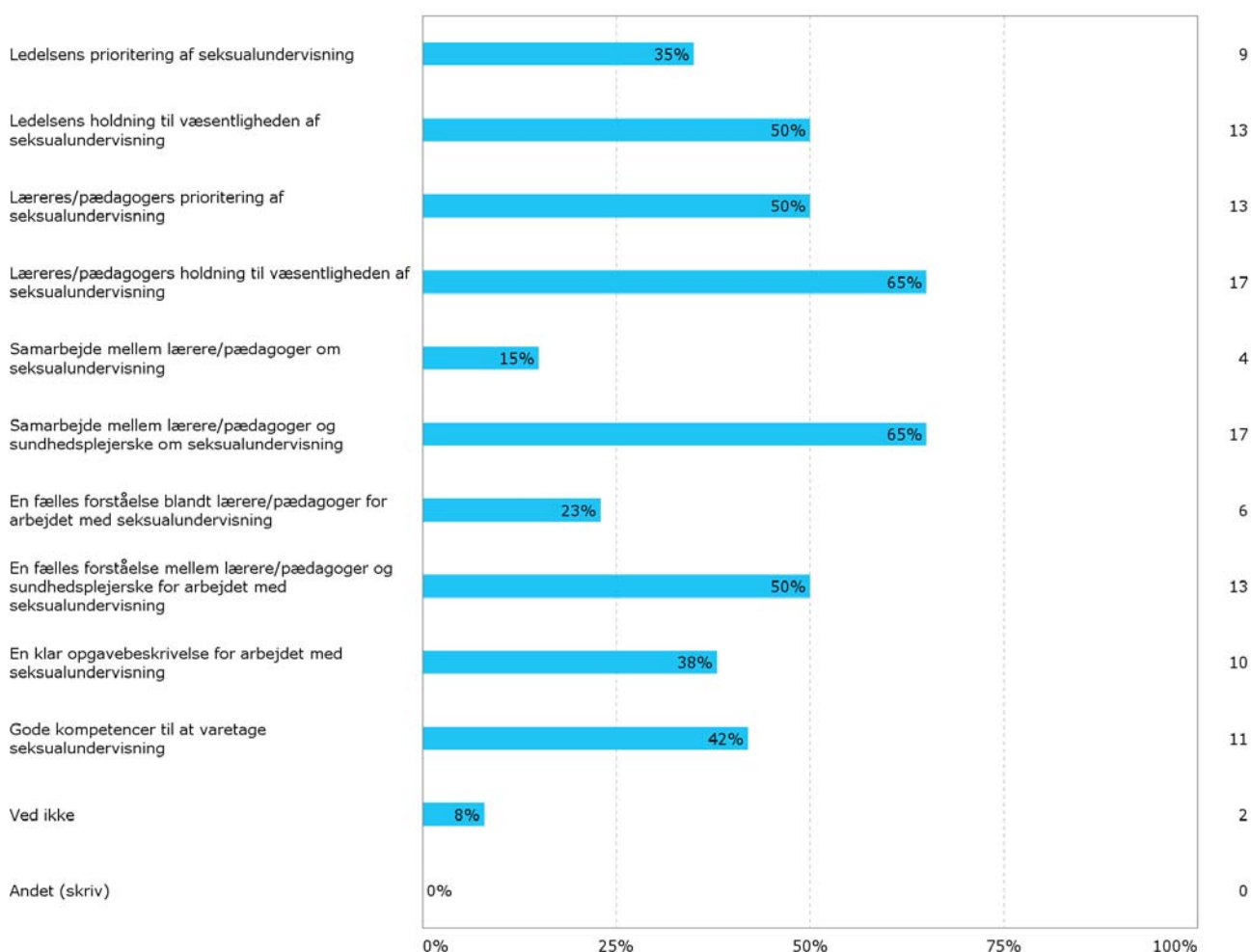
Flere nøglesundhedsplejersker end lærere mener, at gode kompetencer til at varetage seksualundervisningen er et væsentligt element. Årsagen til dette er et åbent empirisk spørgsmål, idet underviserens kompetencer som udgangspunkt må anses som en central

kvalitetsfaktor i relation til seksualundervisning i skolen. En forklaring på den vurderingsmæssige forskel skal muligvis findes i det forhold, at nøglelærernes afsæt for vurdering af fremmede faktorer i høj grad vedrører organisatorisk vilje og opbakning, hvor nøglesundhedsplejerskerne ikke i samme omfang er orienteret mod skolen som organisation.

Halvdelen eller mere af alle skoleledere finder, at ledelsens holdning til væsentligheden af seksualundervisning, læreres/pædagoger prioritering af seksualundervisning, læreres/pædagogers holdning til væsentligheden af seksualundervisning, samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske og en fælles forståelse mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er fremmede faktorer for seksualundervisning på skolen:

(Skoleledere:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som fremmede for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

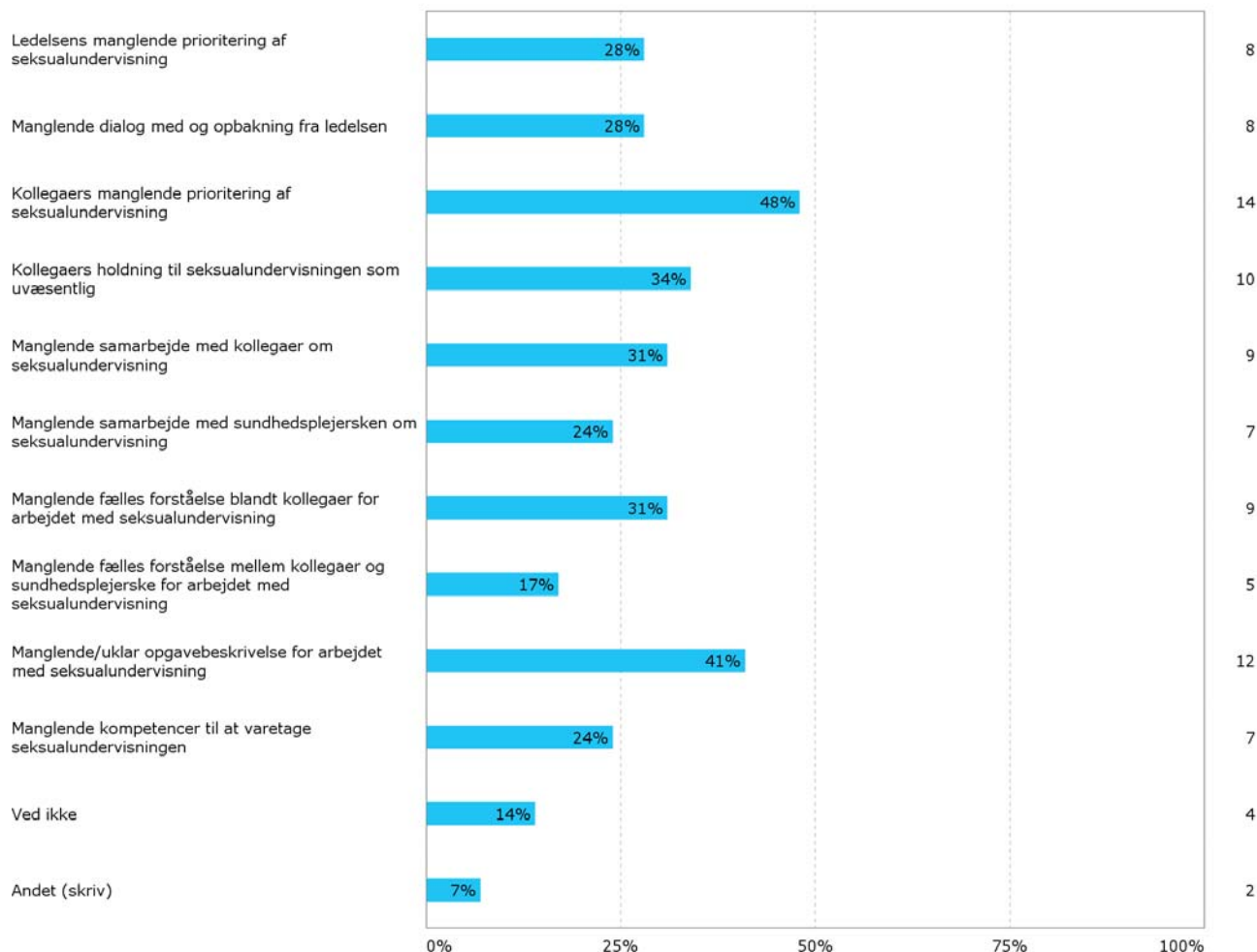

Sammenholdes ovenstående med nøglepersonernes vurdering af fremmende faktorer for seksualundervisning på skolen, ses, at der er overensstemmelse mellem skoleledelsens og nøglepersonernes vurdering, hvor netop skoleledelsens og skolepersonalets positive prioritering af og holdning til seksualundervisningen samt tværfagligt samarbejde fremhæves som fremmende faktorer.

I relation til hæmmende faktorer finder flest nøglelærere, at kollegaers manglende prioritering er den faktor, som er mest hæmmende for seksualundervisning, idet dette gør sig gældende for 48 procent. Herefter følger manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (41 procent), kollegaers holdning til seksualundervisningen som værende uvæsentlig (34 procent), manglende samarbejde med kollegaer om seksualundervisning (31 procent), manglende fælles forståelse blandt kollegaer for arbejdet med seksualundervisning (31 procent), ledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (28 procent), manglende dialog med og opbakning fra ledelsen (28 procent), manglende samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning (24 procent), manglende kompetencer til at varetage seksualundervisningen (24 procent) og manglende fælles forståelse mellem kollegaer og sundhedsplejerske for arbejdet med seksualundervisning (14 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som hæmmende for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

7 procent angiver "Andet", hvor respondenter påpeger tid som en hæmmende faktor:

"Tid til at forberede det ordentligt"

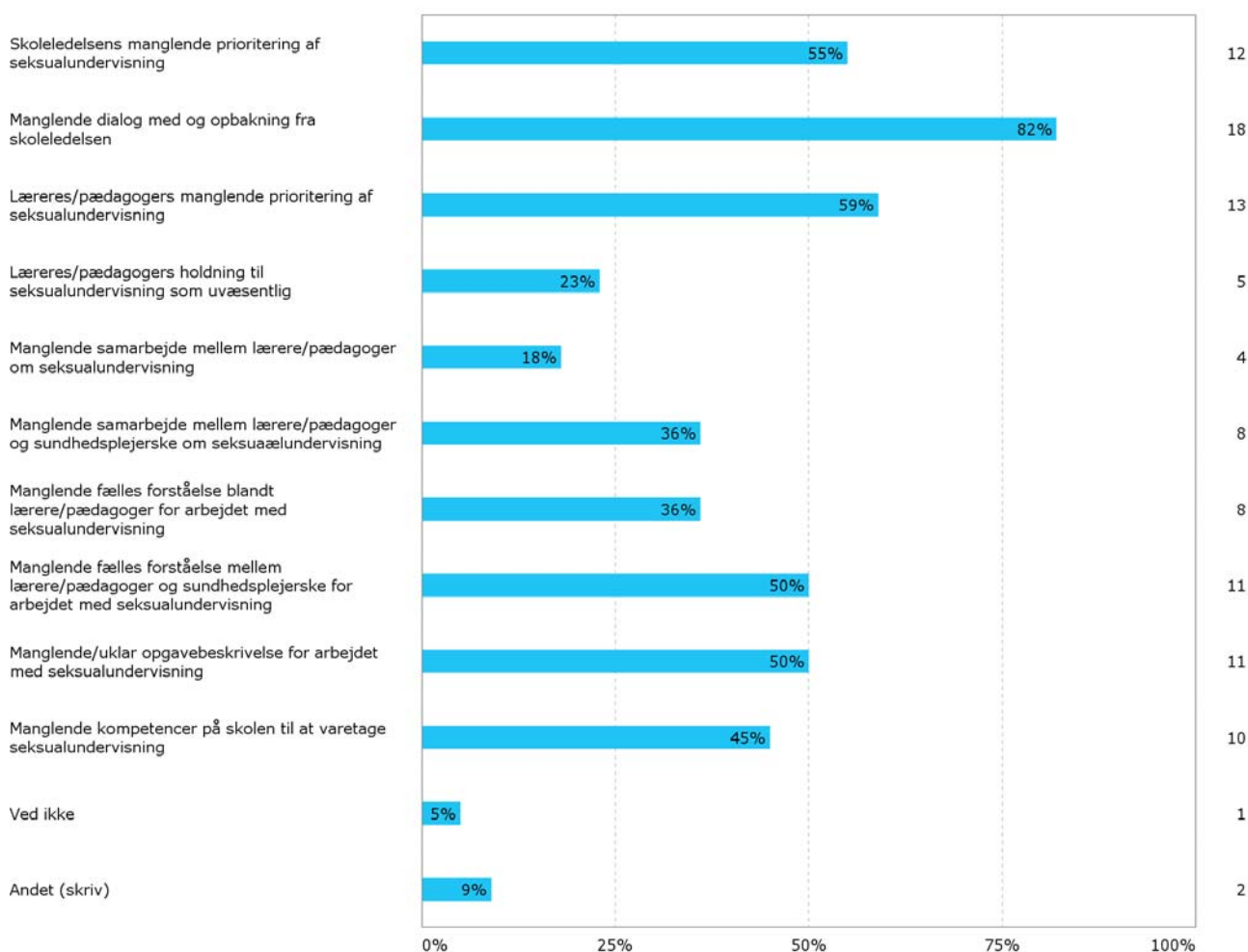
"Tid"

Flest nøglesundhedsplejersker mener, at manglende dialog med og opbakning fra ledelsen er den faktor, som er mest hæmmende for seksualundervisningen på skolen, idet dette gør sig gældende for 82 procent. Herefter følger læreres/pædagogers manglende prioritering af seksualundervisningen (59 procent), skoleledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen (55 procent), manglende fælles forståelse mellem

lærere/sundhedsplejerske om arbejdet med seksualundervisning (50 procent), manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning (50 procent), manglende kompetencer på skolen til at varetage seksualundervisning (45 procent), manglende samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske om seksualundervisning (36 procent), manglende fælles forståelse blandt lærere/pædagoger om seksualundervisning (36 procent), læreres/pædagogers holdning til seksualundervisning som uvæsentlig (23 procent) og manglende samarbejde mellem lærere/pædagoger om seksualundervisning (18 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som hæmmende for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

9 procent angiver "Andet", hvor respondenterne skriver:

"De har ikke tid til at prioritere emnet".

"Mangler tid fra lærersiden når jeg har indbudt til samarbejde".

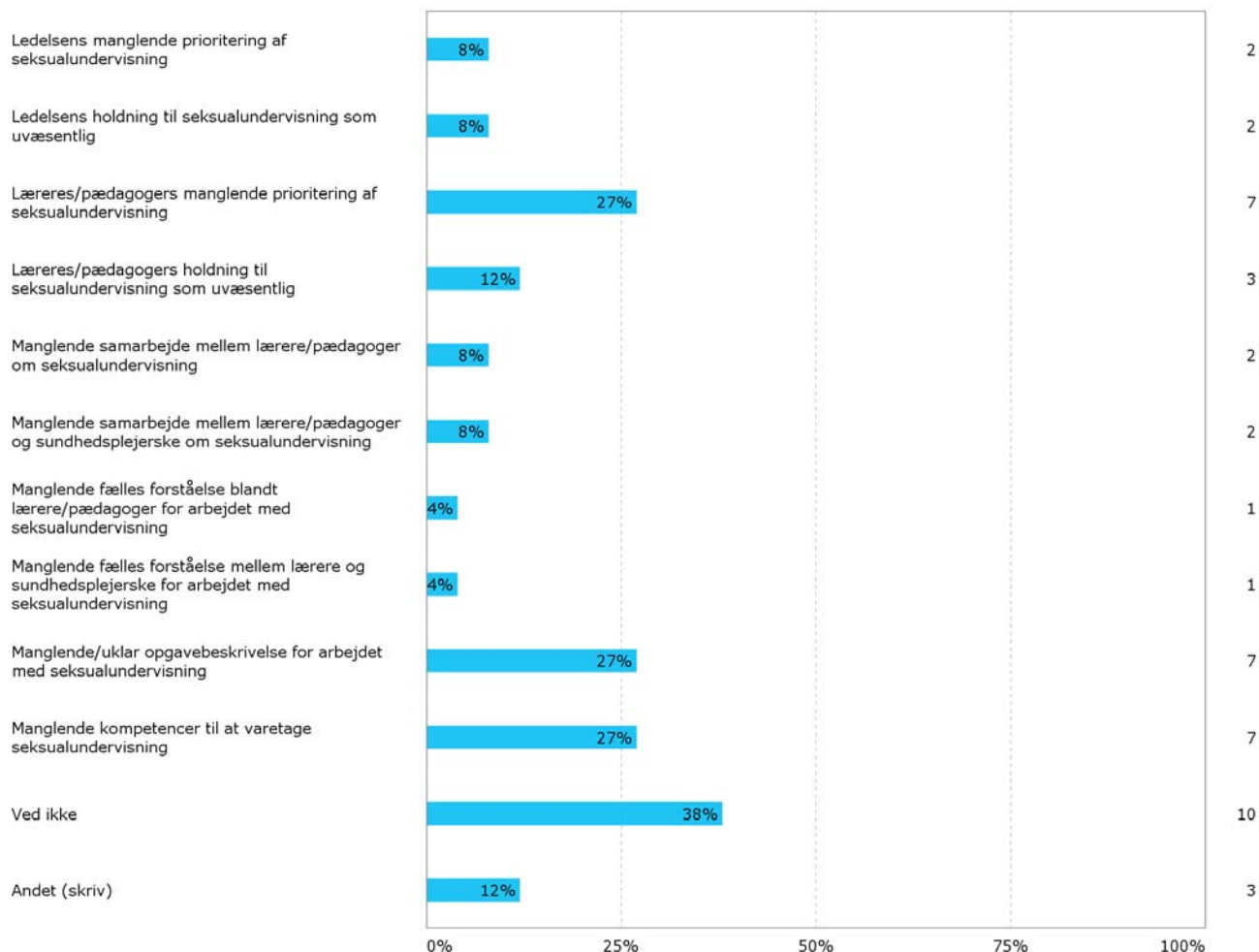
Flest nøglepersoner angiver faktorer knyttet til prioritering og holdninger som væsentlige hæmmende faktorer for seksualundervisning på skolen. Det drejer sig om både skoleledelsens og skolepersonalets manglende prioritering af seksualundervisningen, om skoleledelsens og skolepersonalets holdning til seksualundervisningen som uvæsentlig og om manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen. Mange nøglepersoner peger også på en manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning som en væsentlig hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen.

Både nøglelærere og nøglesundhedsplejersker fremhæver manglende tid som en hæmmende faktor, hvor begge parter refererer til nøglelærernes manglende tid. Tæt på halvdelen af alle nøglesundhedsplejersker peger endvidere på manglende kompetence på skolen til at varetage seksualundervisningen som en hæmmende faktor.

Flest skoleledere peger på lærere/pædagogers manglende prioritering af seksualundervisning, manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning, og manglende kompetencer til at varetage seksualundervisning som hæmmende faktorer for seksualundervisning på skolen, hvor dette for alle tre faktorer vedkommende gør sig gældende for 27 procent:

(Skoleledere:2)

Hvilke af nedenstående faktorer vurderer du som hæmmende for arbejdet med seksualundervisning på skolen? (sæt gerne flere krydser)

12 procent af skolelederne angiver "Andet", hvor tid fremhæves som en hæmmende faktor:

"Tid, der er meget andet der skal undervises i".

"Tid".

Sammenholdes skoleledernes vurdering med nøglepersonernes vurdering af hæmmende faktorer for seksualundervisning på skolen, ses en overensstemmelse, idet nøglepersonerne også peger på lærere/pædagogers manglende prioritering af seksualundervisning, manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning og manglende tid hos skolens personale som væsentlige hæmmende faktorer. Samtidig ses en

overensstemmelse mellem ledelsens og nøglesundhedsplejerskernes vurdering af, at manglende kompetencer til at varetage seksualundervisning er en hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen.

Imidlertid vurderer skoleledelsen selv i mindre omfang end de øvrige respondenter, at ledelsens manglende prioritering af og holdning til seksualundervisningen som uvæsentlig er en hæmmende faktor for seksualundervisningen på skolen.

5.8. DELKONKLUSION

Der er muligt på baggrund af nøglepersonernes vurdering at identificere en række fremmende og hæmmende faktorer i relation til henholdsvis nøglepersonernes rolle/funktion, det tværfaglige samarbejde og seksualundervisningen på skolen.

Kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, er den faktor, som har været mest fremmende for nøglepersonernes rolle/funktion, ligesom forekomsten af et godt samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske, at projektet var et fælles kommunalt projekt samt en fælles forståelse blandt skolens personale for seksualundervisning er særligt fremmende faktorer for nøglepersonernes rolle/funktion.

For nøglelærernes vedkommende ses, at sparring med nøglelærere fra andre skoler er en særlig vigtig faktor for rollen/funktionen, hvor nøglesundhedsplejerskerne finder, at god kommunikation med / information fra projektlederen, er en særlig vigtig faktor for rollen som nøgleperson.

Særligt hæmmende faktorer for nøglepersonens rolle/funktion er manglende prioritering af seksualundervisningen blandt skolens personale, manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning og manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen.

I relation til samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske ses, at de mest fremmende faktorer er ledelsens prioritering af seksualundervisningen, løbende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagogers holdning til væsentligheden af samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagoger og sundhedsplejerskes fælles forståelse for arbejdet med seksualundervisning og en klar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske. Det mest hæmmende for det tværfaglige samarbejde er planlægningsmæssige faktorer knyttet til arbejdstid samt skoleledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen, og også sundhedsplejers ledelse fremhæves som en hæmmende faktor, når sundhedsplejersken får

pålagt at prioritere andre opgaver. For nøglelærernes vedkommende ses også, at en stor arbejdsbyrde hæmmer det tværfaglige samarbejde.

Hvad selve seksualundervisningen på skolen angår, finder flest nøglelærere, at kollegaers positive prioritering af seksualundervisning samt samarbejde med kollegaer om seksualundervisningen er de faktorer, som er mest fremmende, hvor flest nøglesundhedsplejersker finder, at samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er den mest fremmende faktor.

Væsentligheden af det tværfaglige samarbejde i relation til seksualundervisning på skolen understøttes af nøglelærerne, idet disse vurderer denne faktor som tredjevæsentligst.

Ledelsens prioritering af og holdning til væsentligheden af seksualundervisning samt en klar opgavebeskrivelse vurderes af nøglepersonerne også som væsentlige faktorer.

Skoleledelsen understøtter ovenstående, idet halvdelen eller mere netop peger på ledelsens og skolepersonalets positive prioritering af og holdning til seksualundervisningen samt tværfagligt samarbejde som fremmende faktorer for seksualundervisning på skolen.

Flere nøglesundhedsplejersker end lærere mener, at gode kompetencer til at varetage seksualundervisningen er et væsentligt element. Årsagen til dette er et åbent empirisk spørgsmål, idet underviserens kompetencer som udgangspunkt må anses som en central kvalitetsfaktor i relation til seksualundervisning i skolen. En forklaring på den vurderingsmæssige forskel skal muligvis findes i det forhold, at nøglelærernes afsæt for vurdering af fremmende faktorer i høj grad vedrører organisatorisk vilje og opbakning, hvor nøglesundhedsplejerskerne ikke i samme omfang er orienteret mod skolen som organisation.

Faktorer knyttet til prioritering og holdning er det, som flest nøglepersoner finder hæmmende for seksualundervisning på skolen. Det drejer sig om både skoleledelsens og skolepersonalets manglende prioritering af seksualundervisningen, om skoleledelsens og skolepersonalets holdning til seksualundervisningen som værende uvæsentlig samt om manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen.

Også skoleledelsen peger på skolepersonalets manglende prioritering af seksualundervisning som en hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen, hvorimod ledelsen kun i ringe grad fremhæver egen prioritering som hæmmende.

Både nøglepersoner og skoleledelse peger på en manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning som en væsentlig hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen. Endvidere peger både nøglesundhedsplejersker og skoleledelse på, at manglende kompetence generelt på skolen er en hæmmende faktor i relation til varetagelse af seksualundervisningen.

Mange nøglepersoner fremhæver tid som en væsentligt hæmmende faktor for både nøglepersonernes rolle/funktion, det tværfaglige samarbejde og seksualundervisning på skolen – tid forstået som nøglelærernes manglende tid. Skoledelen understøtter tidsfaktoren som værende en hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen.

6. CENTRALE KVALIFICERINGSFAKTORER

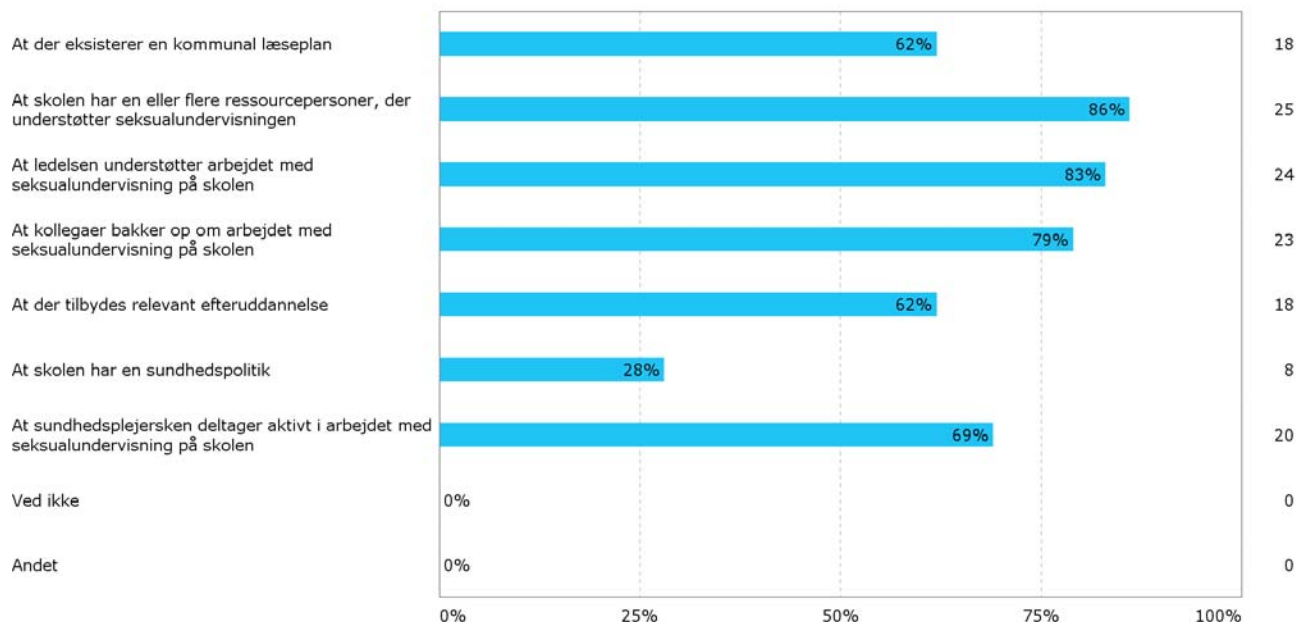
Nedenfor udfoldes nøglepersonernes og skoleledernes vurdering af centrale faktorer i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen, samt hvorledes skolerne fremadrettet planlægger at kvalitetssikre seksualundervisningen. Kapitlet afsluttes med en delkonklusion.

6.5. KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING AF SEKSUALUNDERVISNING I SKOLEN – CENTRALE FAKTORER.

Flest nøglelærere (86 procent) mener, at en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen, er en særlig vigtig faktor i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen. Herefter følger faktorer som ledelsens understøttelse af arbejdet med seksualundervisning på skolen (83 procent), at kollegaer bakker op om arbejdet med seksualundervisning på skolen (79 procent), at sundhedsplejersken deltager aktivt i arbejdet med seksualundervisning på skolen (69 procent), at der eksisterer en kommunal læseplan, (62 procent), at der tilbydes relevant efteruddannelse (62 procent), og at skolen har en sundhedspolitik (28 procent):

(Lærere/pædagoger:2)

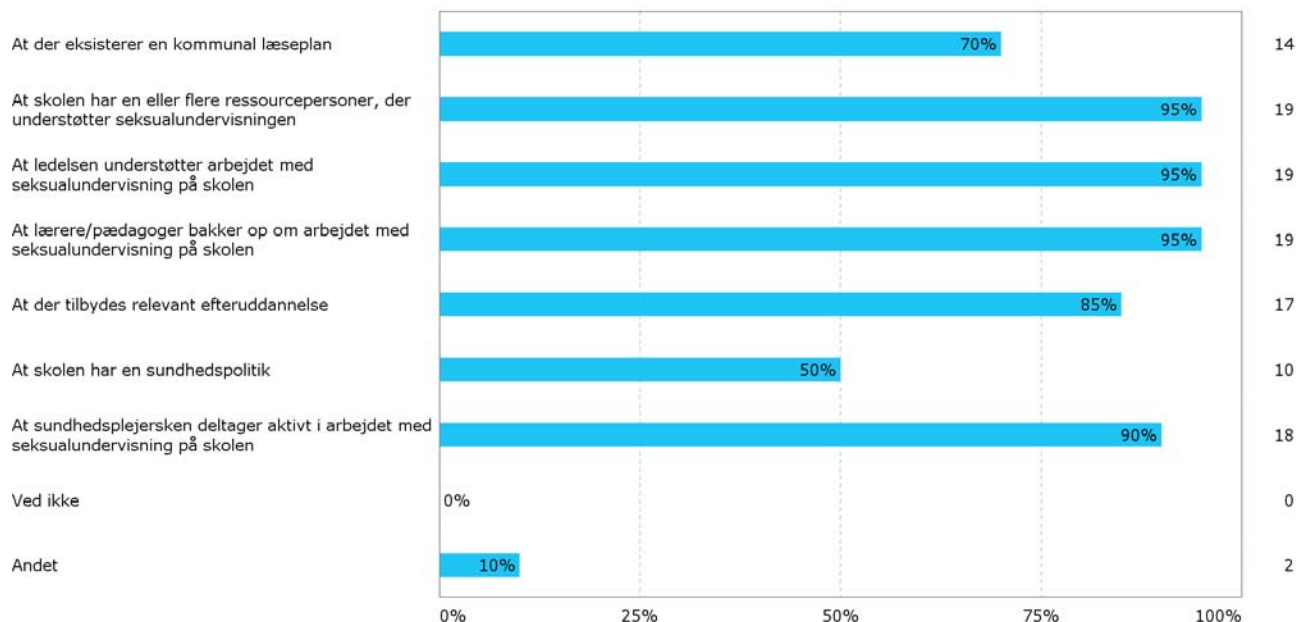
Hvilke faktorer vurderer du er særlig vigtige i forbindelse med kvalitetsudvikling og –sikring af seksualundervisning i skolen? (sæt gerne flere krydser)

Flest nøglesundhedsplejersker mener, at en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen, er særlig vigtig faktor i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen, ligesom ledelsens understøttelse af arbejdet med seksualundervisning på skolen samt at lærere/pædagoger bakker op om arbejdet med seksualundervisning på skolen er særlige vigtige faktorer, idet dette gør sig gældende for 95 procent. Herefter følger faktorer som sundhedsplejerskens aktive deltagelse i arbejdet med seksualundervisning på skolen (90 procent), at der tilbydes relevant efteruddannelse (85 procent), at der eksisterer en kommunal læseplan, (70 procent), og at skolen har en sundhedspolitik (50 procent):

(Sundhedsplejersker:2)

Hvilke faktorer vurderer du er særlig vigtige i forbindelse med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen? (sæt gerne flere krydser)

10 procent af nøglesundhedsplejerskerne skriver i feltet "Andet", at også ledelsens prioritering af sundhedsplejen fremhæves som en vigtig faktor i forbindelse med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen:

"At det prioriteres af ledelsen både skole og sundhedspleje".

En sundhedsplejerske påpeger vigtigheden af, at alle niveauer prioriterer seksualundervisningen, og at der planlægges regelmæssigt:

"At det prioriteres på alle niveauer og planlægges regelmæssigt".

Det fremgår imidlertid ikke, hvilke niveauer hun specifikt tænker på, eller hvad regelmæssig planlægning betyder.

Sammenholdes nøglepersonernes vurdering af centrale faktorer i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen, ses, at de væsentligste faktorer er henholdsvis en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen samt skoleledelsens og skolepersonalets understøttelse/prioritering af arbejdet med seksualundervisning. Sundhedsplejerskens aktive deltagelse i arbejdet med seksualundervisning på skolen er ligeledes en væsentlig faktor.

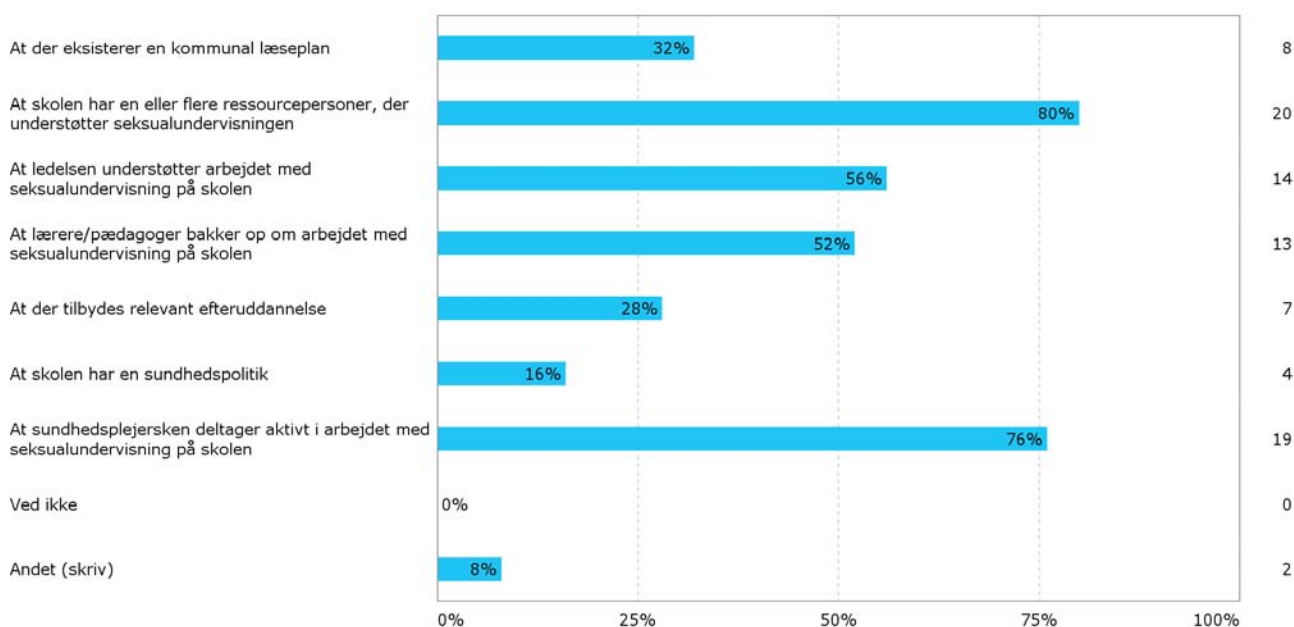
Flere nøglesundhedsplejersker end nøglelærere vurderer, at relevant efteruddannelse og eksistensen af en kommunal læseplan er væsentlige kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktorer, idet henholdsvis 73,5 procent og 66 procent af nøglepersonerne samlet vurderer dette.

Færrest nøglepersonerne (39 procent) vurderer eksistensen af en institutionel sundhedspolitik som en væsentlig faktor for kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen.

Flest skoleledere finder, at en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner med opgaven at understøtte seksualundervisningen er en særlig vigtig faktor i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen, idet dette gør sig gældende for 80 procent. Herefter følger, at sundhedsplejersken deltager aktivt i arbejdet med seksualundervisning på skolen (76 procent), ledelsens understøttelse af arbejdet med seksualundervisning på skolen (56 procent), at lærere/pædagoger bakker op om arbejdet med seksualundervisning på skolen (52 procent), at der eksisterer en kommunal læseplan (32 procent), at der tilbydes relevant efteruddannelse (28 procent), og at skolen har en sundhedspolitik (16 procent):

(Skoleledere:2)

Hvilke faktorer, vurderer du, er særlig vigtige i forbindelse med kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen? (sæt gerne flere krydser)

8 procent af skolelederne angiver "Andet", hvor 'Uge Sex' fremhæves som en vigtig faktor i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen.

Sammenholdes skoledelsens vurdering af centrale kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktorer med nøglepersonernes vurdering ses, at en eller flere nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen, er den faktor, som flest respondenter vurderer som central. Endvidere ses, at flere skoleledere end nøglepersoner finder, at sundhedsplejerskens aktive deltagelse i seksualundervisningen er en vigtig faktor. Nøglelærerne vurderer, at både skoledelsens og -personalets opbakning/prioritering er en særlig vigtig kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktor, hvilket understøttes af skoledelsen, dog i mindre omfang, idet kun lidt mere end halvdelen af skolelederne vurderer disse faktorer som centrale.

Også væsentligt færre skoleledere end nøglepersoner finder, at en kommunal læseplan samt relevant efteruddannelse er en central kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktor, idet dette gør sig gældende for kun ca. 30 procent af skolelederne.

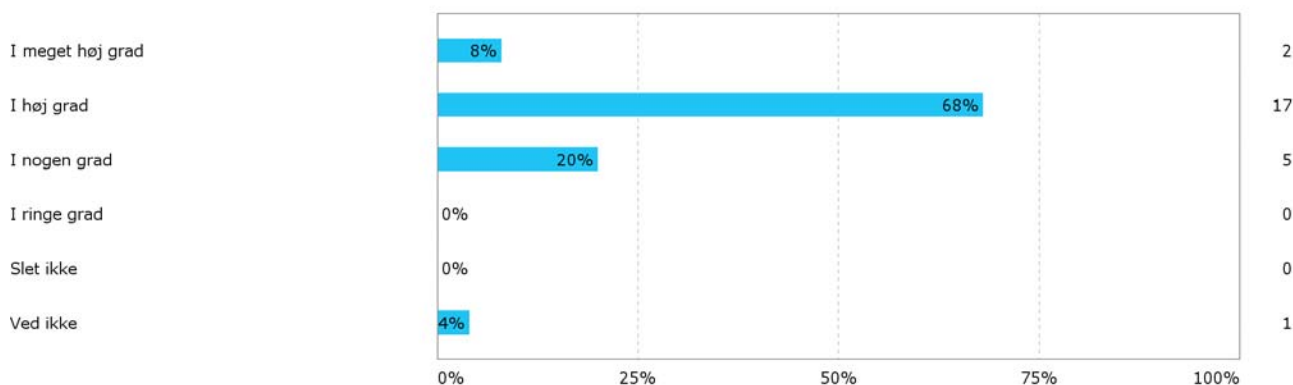
Samlet finder færrest respondenter, at en institutionel sundhedspolitik er en væsentlig kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktor.

6.6. SKOLERNES FREMADRETTEDE KVALITETSUDVIKLING OG -SIKRING

76 procent af skolelederne har en forventning om, at nøglelæreren/-lærerne i meget høj grad eller i høj grad vil blive anvendt på skolen fremadrettet. 20 procent forventer dette i nogen grad, og 4 procent ved det ikke:

(Skoleleder:2)

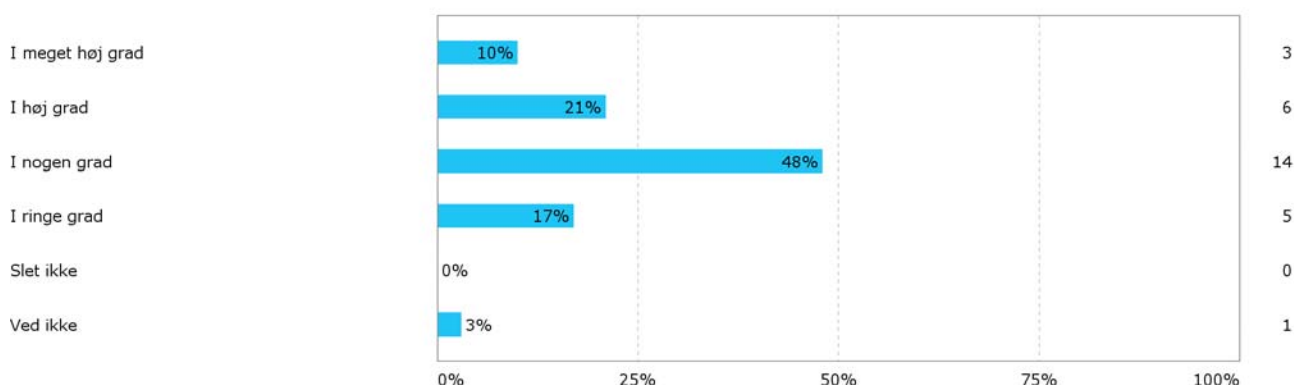
I hvor høj grad forventer du, at nøgleperson / personerne vil blive anvendt på skolen i fremtiden?

Der ses en markant forventningsforskel mellem skoleledernes forventning om nøglelærernes fremadrettede anvendelse på skolen og nøglelærernes egen forventning om samme: Således forventer kun 31 procent af nøglelærerne i meget høj grad eller i høj grad at blive anvendt fremadrettet (mod skoleledernes 76 procent). 48 procent forventer at blive anvendt i nogen grad, og 17 procent forventer at blive anvendt i ringe grad:

(Nøglelærere:2)

I hvor høj grad forventer du, at du som nøgleperson vil blive anvendt på skolen i fremtiden?

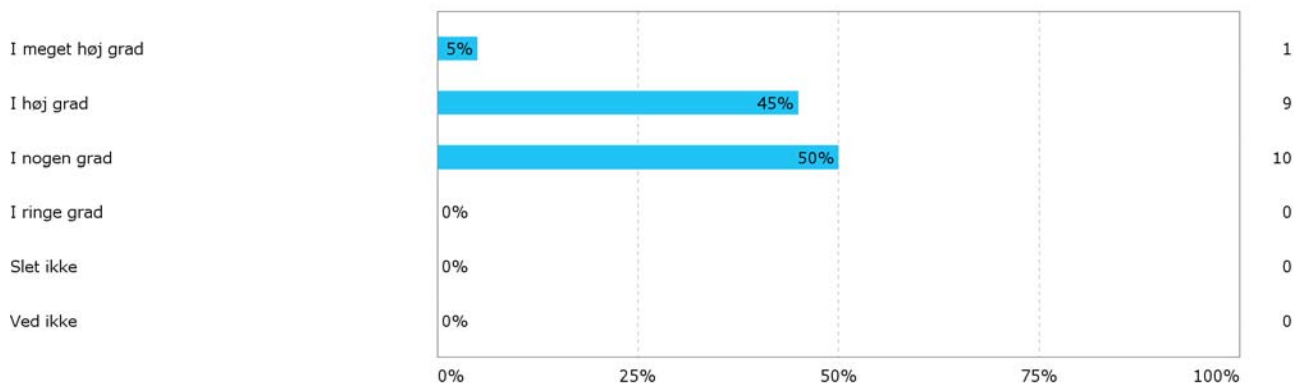
Årsagen til forventningsforskellen mellem skolelederne og nøglelærerne er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis tager nøglelærerne svar afsæt i projekterfaringer, hvor manglende tid og manglende prioritering fra ledelse og kollegaer synes at have været hæmmende faktorer for rollen som nøglelærer, hvilket skoleledelsen ikke i samme omfang har fundet hæmmende²².

Nøglesundhedsplejerskernes forventning til, at de fremadrettet bliver anvendt på skolen, er noget større end nøglelærernes. Således ses, at halvdelen af nøglesundhedsplejerskerne i meget høj grad eller i høj grad forventer at blive anvendt, og halvdelen forventer i nogen grad at blive anvendt:

²² Se afsnit 5.4. Delkonklusion.

(Sundhedsplejersker:2)

I hvor høj grad forventer du, at du som sundhedsplejerske og nøgleperson vil blive anvendt på skolen i fremtiden?

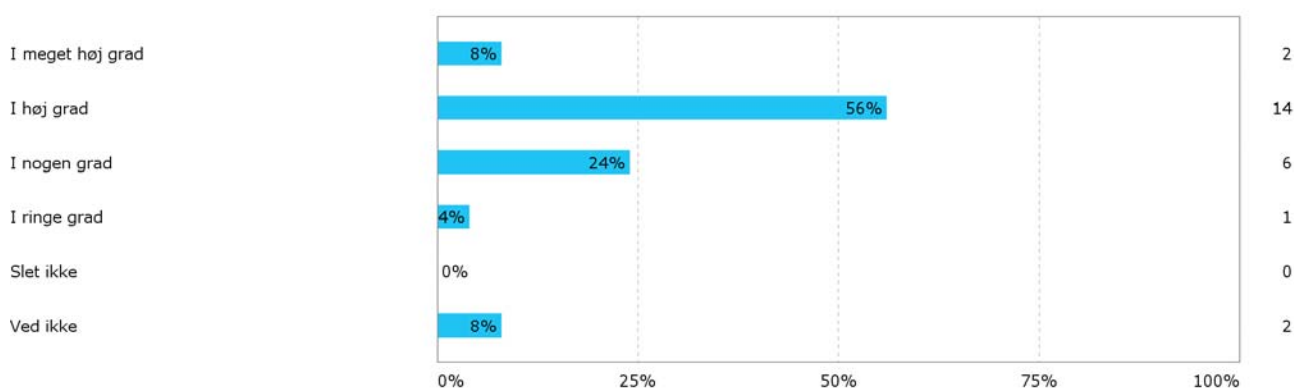

Årsagen til forventningsforskellen mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis skyldes forskellen, at nøglesundhedsplejerskerne ikke har oplevet den tidsmæssige faktor i relation til egen rolle/funktion som en hæmmende faktor²³.

64 procent af skolelederne forventer, at det tværfaglige samarbejde fortsætter efter projektperiodens ophør. 24 procent forventer dette i nogen grad, og 4 procent forventer det i ringe grad. 8 procent ved det ikke:

(Skoleleder:2)

I hvor høj grad forventer du, at det tværfaglige samarbejde fortsætter efter projektperiodens ophør?

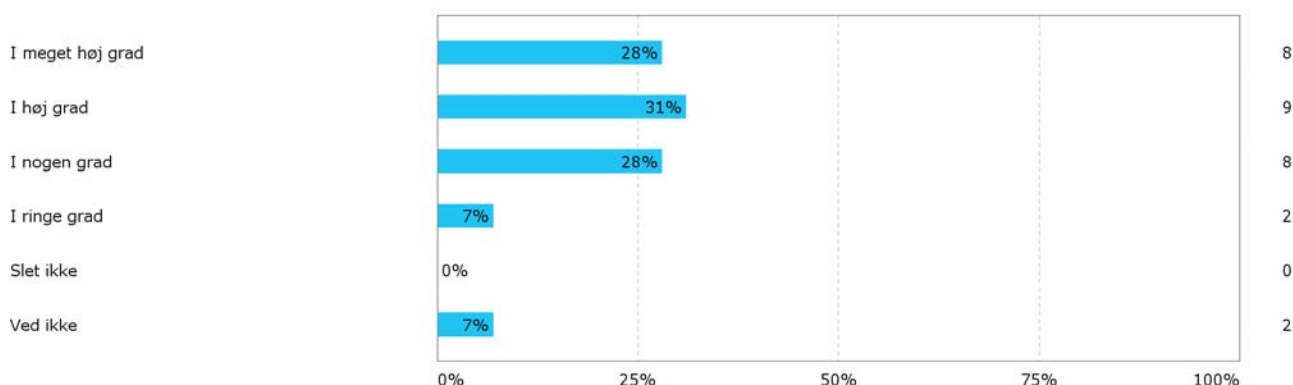

²³ Se afsnit 5.1. Fremmende og hæmmende faktorer for nøglepersonens rolle/funktion.

Nøglelærernes forventning til, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter efter projektperiodens ophør, svarer i store træk til skoleledernes forventning. Således ses, at 59 procent af nøglelærerne i meget høj grad eller i høj grad forventer, at samarbejdet fortsætter. 28 procent forventer dette i nogen grad, og 7 procent forventer i ringe grad, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter. 7 procent ved det ikke:

(Nøglelærere:2)

I hvor høj grad forventer du, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter efter projektperiodens ophør?

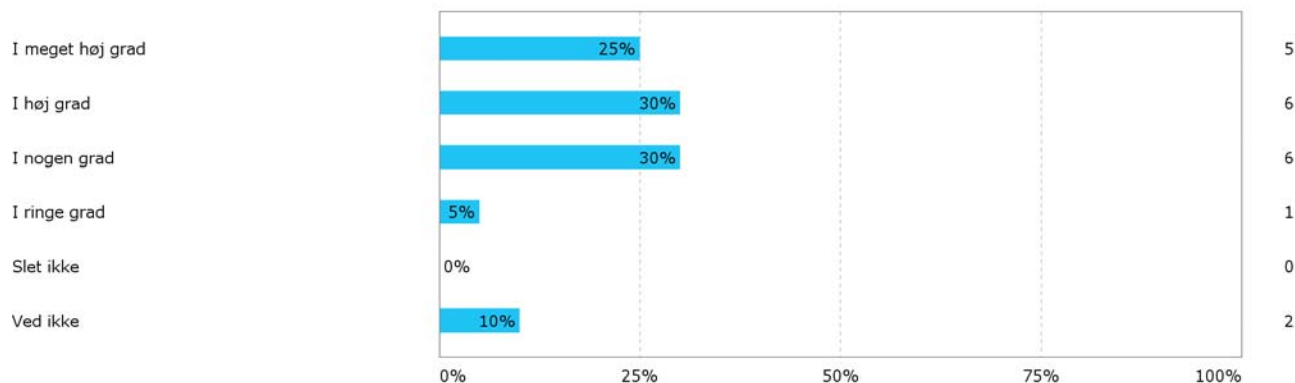

Sammenlignes nøglelærerens forventning om egen fremadrettede anvendelse på skolen med forventningen om, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter efter projektperiodens ophør, ses, at forventningen om fortsættelse af det tværfaglige samarbejde er noget højere end forventningen om egen anvendelse. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål. En forklaring er muligvis, at nøglepersonens anvendelse er organisatorisk båret, hvor det tværfaglige samarbejde også er relationsbåret.

Nøglesundhedsplejerskernes forventning om, at samarbejdet med nøglelæreren/-lærerne fortsætter efter projektperiodens ophør, svarer i store træk til nøglelærernes forventninger. Således ses, at 55 procent af nøglesundhedsplejerskerne forventer, at samarbejdet fortsætter. 30 procent forventer dette i nogen grad, og 5 procent forventer i ringe grad, at samarbejdet fortsætter. 10 procent ved det ikke:

(Nøglesundhedsplejersker:2)

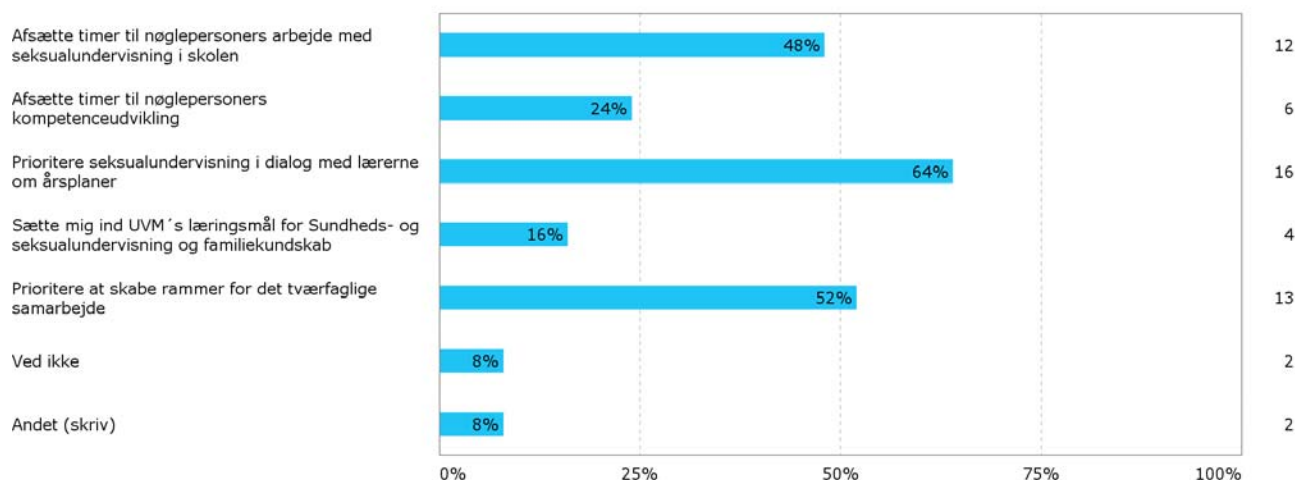
I hvor høj grad forventer du, at samarbejdet med skolens nøgleperson fortsætter efter projektperiodens ophør?

Fremadrettet påtænker flest skoleledere at prioritere seksualundervisningen i dialog med lærerne om årsplaner, idet dette gør sig gældende for 64 procent. Herefter følger prioritering af rammerne for det tværfaglige arbejde (52 procent), afsætte timer til nøglelærerens arbejde med seksualundervisning på skolen (48 procent) og afsætte timer til nøglelærerens kompetenceudvikling (24 procent). 16 procent af skolelederne påtænker at sætte sig ind i Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, og 8 procent ved ikke, hvad de fremtidigt vil gøre for at bidrage til kvalitetsudvikling af feltet:

(Skoleledere:2)

Hvad påtænker du i fremtiden at gøre for at bidrage til kvalitetsudvikling af skolens seksualundervisning? (sæt gerne flere krydser)

8 procent af skolelederne angiver "Andet", hvor en leder skriver:

"Udarbejde en lokal funktionsbeskrivelse for nøglepersonerne".

Nøglelærerne har kun haft mulighed for kvalitativt at redegøre for, hvorledes skolen fremadrettet planlægger at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre seksualundervisningen.

Kategoriseres besvarelsene, er det muligt at identificere følgende tiltag:

Ledelsesopbakning

"Løbende møde med ledelse og nøgleperson".

"Et øget samarbejde med ledelsen".

Seksualundervisningen indarbejdes i lærerens årsplaner:

"Vi udarbejder årshjul for indsatsen, samt ledelsen beder alle tydeligt at skrive i hvilke fag og forløb seksualundervisning foregår".

"Sætter det i årsplanen".

"Seksualundervisning fast punkt på årsplaner".

Tværfagligt samarbejde:

"Fortsat samarbejde med sundhedsplejersken".

"Fast inddragelse af sundhedsplejerske".

"Fortsætte det gode samarbejde med sundhedsplejen".

"Sundhedsplejerske og jeg planlægger projekter, videndeler og informerer løbende kolleger".

Seksualundervisning som punkt på mødedagsorden

"Fast punkt på personalemødet".

"Seksualundervisning som punkt på teammøde".

"Det vil blive diskuteret på et møde, hvordan vi arbejder med emnet, så alle får undervist på de respektive årgange".

"Vi har afsat tid på vores forberedelsesdage, hvor nøglepersonerne gennemgår, hvorfor det er vigtigt at arbejde med seksualundervisningen".

"Der laves en fælles opstart på vores første udviklingsmøde i det nye skoleår, hvor samtlige lærere og pædagoger præsenteres for den kommunale læseplan".

Skolens deltagelse i Uge Sex:

"Uge sex er obligatorisk at arbejde med på alle årgange".

"Skolens to nøglepersoner skal mødes med sundhedsplejersken for at koordinere årets næste uge sex-kampagne".

"Alle afholder emneuge i uge sex".

"Vi lægger op til at alle deltager i uge sex. Det er lykkedes, at alle er meldt til. Der er lavet et arbejdsrum, hvor der er let adgang til undervisningsmaterialer fra uge sex. Vi skal nu sørge for, at folk husker uge sex, og at de bruger uge sex's materialer, da de i sig selv vil kvalificere undervisningen".

"Alle tilmeldes uge 6, og alle får vist den app., vi har udviklet på kurset".

Ansvarsstrukturering

"Vi har aftalt med ledelsen, at det primært er pædagogerne i indskolingen, der i UUV-timerne skal varetage seksualundervisningen".

"Endvidere skal der fra uge 32 udpeges en ansvarlig for hvert team, der skal sikre at seksualundervisningen gennemføres på mellemtrinnet".

"At jeg, som nøgleperson, stiller mine kompetencer til rådighed og derved sikrer, at undervisningen gennemføres på alle klassetrin".

"På sigt at få lavet en plan for samarbejdet med sundhedsplejersken og en plan for seksualundervisning på skolen, der sikrer undervisning på alle niveauer".

Timer til nøglelærerens funktion:

"Der er afsat timer til, at jeg kan vejlede dem i forhold til denne opgave, til læseplanen m.v." "Der er ligeledes afsat timer til, at jeg kan følge op og vejlede disse koordinatore".

Kendskab til og brug af seksualundervisningsapp:

"Vi vil udbrede kendskabet til den app, som er lavet, hvor der ligger undervisningsforløb, som kan bruges, og vi vil sørge for, at app'en videreudvikles, så der vil komme flere undervisningsforløb ind i vores app".

"Bruge App'en".

Videnindsamling- og formidling:

"Løbene opdatering af viden og ny viden indenfor emnet".

Jeg vil henvise mine kolleger til materialet fra Sex og Samfund, og jeg vil selv benytte det på den årgang, hvor jeg har min daglige gang".

"At undervise kolleger i det brede sundhedssyn".

"Formidle ny viden via lærermøder og teammøder".

Også nøglesundhedsplejerskerne har haft mulighed for kvalitativt at redegøre for, hvorledes sundhedsplejen fremadrettet planlægger at bidrage til at kvalitetsudvikle og -sikre seksualundervisning i skolen. Imidlertid forholder mange nøglesundhedsplejersker til skolens bidrag og ikke eget bidrag, hvor nøglesundhedsplejerskernes udsagn understøtter ovenstående kategorier. Kategoriseres besvarelsenerne med afsæt i sundhedsplejens bidrag er det muligt at identificere følgende tiltag:

Intern sparring

"Sparre med sundhedsplejerskekollega/teams".

"Hjælpe de sundhedsplejersker i gang, som er på skoler, der ikke har været med i projektet".

Videnformidling og sparring på skolen

"Støtte lærere/pædagoger i brug af handleplan og materiale, så der fremadrettet er en rød tråd i undervisningen på alle klassetrin".

"Vi tilbyder vores viden og vil gerne deltage på skolerne i deres forløb omkring seksualundervisning".

"Deltagelse i korte uge sex-kurser".

"At være sparringspartner og ressourceperson i samarbejde med lærer for skolens lærere og pædagoger".

Brug af kommunal handleplan

"Bruge handleplanen".

"Der er lavet en fælles kommunal læseplan, og det er min forventning, at det vil sikre, at der både er fælles forståelse og ensartethed i tilbuddet i hele kommunen".

"Udvikling af kommunale læseplaner for de mindste årgange for seksualundervisningen".

Tværfagligt samarbejde

"Mødes i de tværfaglige samarbejdsgrupper".

"Holde møder med nøglepersonerne på skolerne, hvor der planlægges, udføres og evalueres".

"Forsætte det gode samarbejde med lærerne".

"At være aktiv som nøgleperson i samarbejde med lærernøgleperson".

"Gennem samtaler/aftaler med de aktuelle lærere".

"Forsat udvikling af samarbejdet mellem lærer/pædagoger og sundhedsplejerske".

Tværfaglig koordinering

"Har lavet årshjul som skal koordineres med lærens årshjul".

"Ved at deltage i planlægningen af seksualundervisningen på skolerne".

Synliggørelse og tydeliggørelse af sundhedsplejens tilbud og ydelser:

"Vi tydeliggør skriftligt hvert år til alle ansatte/ledere, hvad der er sundhedsplejens tilbud/aktivitet med skoleelever; herunder mulighed for sundhedspædagogisk tilbud på 5. og 8. klassetrin".

"Vi mødes årligt på den enkelte skole med nøglepersonen og drøfter skolens prioritering og tilrettelæggelse af seksualundervisning - herunder hvilken rolle sundhedsplejen kan/skal have lokalt".

"At der kommer mere fokus på, at vi findes, og at vejledningen findes".

Kommunalt tiltag

"Alle skoler skal med (og ikke kun de 15 skoler der var med i projektet), og der bliver en fælles temadag, hvor alle sundhedsplejersker er med".

Specialisering

"Alle sundhedsplejersker har hidtil haft ansvar for sundheds- og seksualundervisning på deres egne skoler. Tre sundhedsplejersker skal fremover fortsat specialisere sig og stå for undervisningen (facilitering) på alle skoler".

6.7. DELKONKLUSION

Den væsentligste faktor i relation til relation kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen er at have en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen, idet flest respondenter vurderer dette. Endvidere er skoleledelsens og skolepersonalets understøttelse/prioritering af arbejdet med seksualundervisning samt sundhedsplejerskens aktive deltagelse i arbejdet med seksualundervisning på skolen væsentligt i en kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsssammenhæng.

Tæt på 3/4 af nøglepersonerne peger på relevant efteruddannelse som en fremmede faktor for kvalitetsudvikling og -sikring, og 1/3 af nøglepersonerne peger på vigtigheden af eksistensen af en kommunal læseplan.

Færrest respondenter finder, at en institutionel sundhedspolitik er en væsentlig kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsfaktor.

Med henblik på kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen forventer ca. 3/4 af skolelederne fremadrettet at anvende nøglepersonen i meget høj eller i høj grad modsat nøglelærerne, hvor kun ca. 1/3 forventer det samme. Årsagen til forventningsforskellen mellem skolelederne og nøglelærerne er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis tager nøglelærerne svar afsæt i projekterfaringer, hvor manglende tid og manglende prioritering fra ledelse og kollegaer synes at have været hæmmende faktorer for rollen som nøglelærer, hvilket skoleledelsen ikke i samme omfang har fundet hæmmende.

Nøglesundhedsplejerskernes forventning til egen fremadrettede anvendelse på skolen er større end nøglelærernes, idet halvdelen af nøglesundhedsplejerskerne i meget høj grad eller i høj grad forventer at blive anvendt. Årsagen til forventningsforskellen mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis skyldes forskellen, at nøglesundhedsplejerskerne ikke har oplevet den tidsmæssige faktor i relation til egen rolle/funktion som en hæmmende faktor.

Skoleledelsens og nøglepersonernes forventning til, at det tværfaglige samarbejde fortsætter efter projektperiodens ophør, er i store træk identiske, idet ca. 3/5 i meget høj grad eller i høj grad forventer dette.

Sammenlignes nøglelærerens forventning om egen fremadrettede anvendelse på skolen med forventningen om, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter efter projektperiodens ophør, ses, at forventningen om fortsættelse af det tværfaglige samarbejde er noget højere end forventningen om egen anvendelse. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål. En forklaring er muligvis, at nøglepersonens anvendelse er organisatorisk båret, hvor det tværfaglige samarbejde også er relationsbåret.

Flest skoleledere påtænker i kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsøjemed fremadrettet at prioritere seksualundervisningen via dialog med lærerne om årsplaner, idet dette gør sig gældende for ca. 3/5 af lederne. Ca. halvdelen af skolelederne påtænker at prioritere rammerne for det tværfaglige arbejde samt afsætte timer til nøglelærerens arbejde med seksualundervisning på skolen. Ca. 1/4 af skolelederne påtænker at afsætte timer nøglelærerens kompetenceudvikling, og en skoleleder påtænker at udarbejde en lokal funktionsbeskrivelse for nøgleperson/-personerne.

Foruden ovenstående påtænkte kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringstiltag oplyser nøglelærerne, at følgende fremadrettet påtænkes at finde sted på skolen²⁴:

- Et øget samarbejde mellem skoleledelse og nøgleperson/-personer.
- Arbejdet med seksualundervisning drøftes i forskellige mødefora på skolen; både løbende og som fast punkt på dagsordenen.
- Arbejdet med seksualundervisning indarbejdes i lærerens årsplaner.
- Fortsættelse af det tværfaglige samarbejde.
- Hele skolen deltager i Uge Sex.

²⁴ Det er væsentligt at være opmærksom på, at de præsenterede tiltag er skabt på baggrund af en kategorisering af samtlige nøglelæreres svar, og tiltagene fordeler sig således enkeltvis på forskellige skoler.

- Der finder en ansvars- og rollestrukturering sted, hvor det fremgår, hvilke lærere/pædagoger, der er ansvarlig for seksualundervisningen.
- Nøglepersonen/-personerne videnindsamler og formidler til kollegaer.
- Udvidelse af kendskab til og brug af seksualundervisningsapp.

Ifølge nøglesundhedsplejerskerne påtænkes følgende kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringstiltag i sundhedsplejen:

- Intern sparring.
- Videnformidling og sparring på skolen.
- Brug af den kommunale handleplan.
- Fortsættelse af det tværfaglige samarbejde.
- Tværfaglig koordinering og planlægning af seksualundervisningen.
- Synliggørelse og tydeliggørelse af sundhedsplejens tilbud og ydelser.
- Specialisering af udvalgte sundhedsplejersker, der skal stå for undervisningen på alle skoler.

Ud over ovenstående oplyser en nøglesundhedsplejerske, at projektet fremadrettet kommer til at involvere alle kommunens skoler, forstået således, at der på alle skoler udpeges en eller flere nøglepersoner, som skal indgå i et tværfagligt samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen.

7. KONKLUSION

Inden den endelige konklusion præsenteres, skal det atter fremhæves, at der tages forbehold for konklusionernes udsigelseskraft, grundet den lave svarprocent i det afsluttende spørgeskema og det forhold, at der undervejs i projektet har fundet en udskiftning af nøglepersoner og skoleledere sted.

Nøglepersonens karakteristika

Evalueringen viser, at 90 procent af nøglepersonerne i skolen har været lærere, og 10 procent har været pædagoger (samlet refereret til som 'nøglelærere'), hvor nøglelærerens primære undervisningsfag på skolen er dansk.

Ca. $\frac{3}{4}$ af nøglelærerne har selv været interesseret i at varetage funktionen, hvor 44 procent af skolerne har udpeget 1 nøglelærer, 41 procent skolerne har udpeget 2 nøglelærere, 10 procent af skolerne har udpeget 3 nøglelærere, og 5 procent af skolerne har udpeget 4 nøglelærere. Ca. $\frac{3}{4}$ af skolerne har afsat timer til nøglelærernes funktion, og det gennemsnitlige antal timer pr. skoleår er 28 pr. nøgleperson.

Tæt på alle nøglesundhedsplejersker varetager i forvejen opgaver på skolen, hvor ca. halvdelen af sundhedsplejerskerne har selv været interesseret i at varetage opgaven som nøglesundhedsplejerske.

Kompetenceudvikling af nøglepersoner

90 procent af nøglelærerne og 95 procent af nøglesundhedsplejerskerne har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet varetaget af Sex & Samfund, og der ses en sammenhæng mellem skoleledelsens prioritering af uddannelsen og antal kursusdage, den enkelte nøglelærer har deltaget i, idet deltagelsen stiger i takt med ledelsens prioritering.

Samtlige nøglepersoner finder, at kompetenceudviklingsforløbet har været særdeles relevant, meget relevant eller relevant for deres funktion som nøgleperson, tæt på alle nøglepersoner finder, at kvaliteten af kompetenceudviklingsforløbet har været særdeles god, meget god eller god set i forhold til deres funktion som nøgleperson, og tæt på alle nøglepersoner finder, at kompetenceudviklingsforløbet i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har øget deres kompetencer til at være nøglepersoner.

Nøglesundhedsplejerskerne vurderer både relevansen, kvaliteten og eget udbytte i form af øgede kompetencer højere end nøglelærerne, og årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål.

Der ses ingen sammenhæng mellem nøglelærernes vurdering af kompetenceudbyttet og antal kursusdage, de har deltaget, hvorimod der ses en sammenhæng mellem nøglesundhedsplejerskernes vurdering af kursusudbyttet og antal dage, de har deltaget i kursusforløbet, idet vurderingsgraden af kompetenceudbyttet stiger i takt med antal deltagelsesdage. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål.

"Det trygge rum i seksualundervisningen" er det element/værktøj, som flest nøglelærere finder anvendeligt, efterfulgt af "Det brede, positive sundhedsbegreb" og "Principper for god seksualundervisning".

"Metoder og øvelser til seksualundervisning" er det element/værktøj, som flest nøglesundhedsplejersker finder anvendeligt, efterfulgt af "Materialer til seksualundervisning" og "Samarbejde mellem skole og sundhedspleje".

Således ses en forskel de to faggrupper imellem i forhold til, hvilke elementer/værktøjer fra kompetenceudviklingsforløbet, der har været mest brugbart. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål, men kan skyldes de to faggruppers forskellige faglige forudsætninger.

Tværfagligt samarbejde

Der er i løbet af projektperioden sket en væsentlig øgning af samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske, hvor samarbejdet primært vedrører planlægning og gennemførelse af seksualundervisning i skolen samt deling af viden. Ligeledes er der sket en kvalificering af samarbejdet.

Der ses en tydelig sammenhæng mellem ledelsens prioritering af det tværfaglige samarbejde og graden af samarbejde mellem nøglelærere og nøglesundhedsplejerske, idet samarbejdsgraden stiger i takt med ledelsens prioritering.

Nøglepersonernes anvendelse på skolen

Flest nøglelærere har varetaget seksualundervisningsopgaver på mellemtrinnet, hvor nøglelærerne især er blevet anvendt i forbindelse med planlægning og gennemførelse af seksualundervisning på skolen. Nøglesundhedsplejerskerne er især blevet anvendt i forbindelse med gennemførelse af seksualundervisning.

Ud over planlægning og gennemførelse af seksualundervisning er nøglepersonerne især blevet anvendt til at skabe øget fokus på vigtigheden af seksualundervisning samt til at formidle ny viden og rådgive skolens personale i forbindelse med seksualundervisning. Flere nøglesundhedsplejersker har tillige deltaget i "Uge Sex".

Ca. 1/5 af nøglepersonerne er ikke blevet anvendt; bl.a. fordi nøglelæreren fik nyt job, fordi nøglesundhedsplejersken havde forladt sin rolle som nøgleperson, og fordi nøglesundhedsplejersken først fik tildelt sin rolle i projektets afsluttende fase.

Undervisningsministeriets læringsmål

Evalueringen viser, at der har fundet en stigning sted i relation til nøglepersonernes anvendelse af Undervisningsministeriets læringsmål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, hvor læringsmålene både anvendes i det tværfaglige samarbejde og i relation

til seksualundervisningen på skolen, hvor den mest markante stigning har fundet sted i indskolingen og på mellemtrinnet.

Kommunal læseplan

Det er uklart, om der i Odder og Odsherred Kommune er udviklet en kommunal læseplan i løbet af projektperioden. Data peger på, at der i Silkeborg Kommune er udviklet en kommunal læseplan, samt at kendskabet til den læseplan, der fandtes i Københavns Kommune ved projektstart, er øget i løbet af projektperioden.

Evalueringen peger på, at den kommunale læseplan i højere grad anvendes i Silkeborg Kommune end i Københavns Kommune. Hvorvidt den kommunale læseplan anvendes i tilfredsstillende grad, er et åbent empirisk spørgsmål, idet der ikke er opstillet succeskriterier herfor.

Graden af seksualundervisning på skolen

Der er i løbet af projektperioden sket en fremgang i omfanget af elevernes seksualundervisning, hvor den største fremgang har fundet sted i Odder Kommune.

Involverede fag

Dansk, naturfag og idræt er de fag, der er mest involveret i seksualundervisningen på skolen, men der har i løbet af projektperioden fundet en udvikling sted, hvor matematik, sprogfag og hjemkundskab i højere grad er involveret i seksualundervisningen ved projektets slutning end ved dets start.

Kvalificering af seksualundervisning og påvirkende faktorer i forhold til samme

Ifølge nøglepersonerne er der sket en kvalificering af seksualundervisningen i løbet af projektperioden, hvor særligt kvaliteten af seksualundervisningen i indskolingen er blevet bedre.

Evalueringen giver ikke mulighed for gennem førsteordensagttagelse at vurdere hvilken betydning, de tre overordnede elementer i Holstebromodellen har haft for kvaliteten af seksualundervisning i skolen. Imidlertid mener tæt på alle nøglepersoner, at kompetenceudviklingsforløbet og samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske har bidraget til at kvalificere seksualundervisningen i skolen.

Ca. 4/5 af nøglepersonerne og samtlige skoleledere i henholdsvis Silkeborg og Københavns Kommune mener, at den kommunale læseplan grad har bidraget til at kvalificere

seksualundervisningen på skolen. Imidlertid er det vanskeligt at udsige på denne baggrund, om der er en sammenhæng mellem udvikling og implementering af en kommunal læseplan og kvalificering af seksualundervisning i skolen, hvilket skal ses i lyset af, at kvaliteten af seksualundervisning vurderes lige så godt og i nogle tilfælde bedre i de to kommuner, der ifølge evalueringen ikke har udviklet og implementeret en kommunal læseplan. Om og i hvilket omfang udvikling og implementering af en kommunal læseplan har bidraget til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisningen i skolen er derfor et åbent empirisk spørgsmål.

Fremmende og hæmmende faktorer i relation til nøglepersonens rolle/funktion

Evalueringsen viser, at kompetenceudviklingsforløbet, varetaget af Sex & Samfund, er den faktor, som har været mest fremmende for nøglepersonernes rolle/funktion, ligesom forekomsten af et godt samarbejde mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske, at projektet var et fælles kommunalt projekt samt en fælles forståelse blandt skolens personale for seksualundervisning er særligt fremmende faktorer for nøglepersonernes rolle/funktion. For nøglelærernes vedkommende ses endvidere, at sparring med nøglelærere fra andre skoler er en vigtig faktor for rollen/funktionen.

Særligt hæmmende faktorer for nøglepersonens rolle/funktion er manglende prioritering af seksualundervisningen blandt skolens personale, manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning og manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen. Mange nøglepersoner fremhæver endvidere nøglelærernes manglende tid som en væsentligt hæmmende faktor for nøglepersonens rolle/funktion.

Fremmende og hæmmende faktorer i relation til det tværfaglige samarbejde

I relation til samarbejdet mellem lærer/pædagog og sundhedsplejerske viser evalueringen, at de mest fremmende faktorer er ledelsens prioritering af seksualundervisningen, løbende dialog mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagogers holdning til væsentligheden af samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske, lærere/pædagoger og sundhedsplejerskes fælles forståelse for arbejdet med seksualundervisning og en klar opgavebeskrivelse for samarbejdet mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske.

Det mest hæmmende for det tværfaglige samarbejde er planlægningsmæssige faktorer knyttet til arbejdstid samt skoleledelsens manglende prioritering af seksualundervisningen og herunder det tværfaglige samarbejde. For nøglelærernes vedkommende ses også, at en stor arbejdsbyrde hæmmer det tværfaglige samarbejde.

Fremmende og hæmmende faktorer i relation til planlægning, gennemførelse og evaluering af seksualundervisning

Hvad selve seksualundervisningen på skolen angår, er kollegaers positive prioritering af seksualundervisning samt samarbejde med kollegaer om seksualundervisningen de faktorer, som flest nøglelærere finder særligt fremmende, hvor flest nøglesundhedsplejersker finder, at samarbejde mellem lærere/pædagoger og sundhedsplejerske er den mest fremmende faktor. Ledelsens prioritering af og holdning til væsentligheden af seksualundervisning samt en klar opgavebeskrivelse vurderes af nøglepersonerne også som væsentlige fremmende faktorer. Flere nøglesundhedsplejersker end lærere mener, at gode kompetencer til at varetage seksualundervisningen er et væsentligt element. Årsagen til dette er et åbent empirisk spørgsmål, idet underviserens kompetencer som udgangspunkt må anses som en central kvalitetsfaktor i relation til seksualundervisning i skolen. En forklaring på den vurderingsmæssige forskel skal muligvis findes i det forhold, at nøglelærernes afsæt for vurdering af fremmende faktorer i høj grad vedrører organisatorisk vilje og opbakning, hvor nøglesundhedsplejerskerne ikke i samme omfang er orienteret mod skolen som organisation.

Faktorer knyttet til prioritering og holdning er det, som flest nøglepersoner finder hæmmende for seksualundervisning på skolen. Det drejer sig om både skoleledelsens og skolepersonalets manglende prioritering af seksualundervisningen, om skoleledelsens og skolepersonalets holdning til seksualundervisningen som værende uvæsentlig samt om manglende dialog med og opbakning fra skoleledelsen. Mange nøglepersoner fremhæver endvidere nøglelærernes manglende tid som en væsentligt hæmmende faktor for seksualundervisning på skolen. Både nøglepersoner og skoleledelse peger på en manglende/uklar opgavebeskrivelse for arbejdet med seksualundervisning som en væsentlig hæmmende faktor. Endvidere peger både nøglesundhedsplejersker og skoleledelse på, at manglende kompetence generelt på skolen er en hæmmende faktor i relation til varetagelse af seksualundervisningen.

Generelle kvalitetsudvikling og -sikringsfaktorer i relation til seksualundervisning

Evalueringen viser, at den væsentligste faktor i relation til kvalitetsudvikling og -sikring af seksualundervisning i skolen er at have en eller flere ressourcepersoner/nøglepersoner, der kan understøtte seksualundervisningen. Endvidere er skoleledelsens og -personalets understøttelse/prioritering af arbejdet med seksualundervisning samt sundhedsplejerskens aktive deltagelse i arbejdet med seksualundervisning på skolen væsentligt i en kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsammenhæng.

Tæt på 3/4 af nøglepersonerne peger endvidere på relevant efteruddannelse som en faktor, der fremmer udvikling og sikring af kvaliteten, og 1/3 af nøglepersonerne peger eksistensen af en kommunal læseplan som værende væsentlig.

Projektskolernes kvalitetsudvikling og -sikring i et fremadrettet perspektiv

Ca. 3/4 af skolelederne forventer fremadrettet at anvende nøglepersonen i meget høj eller i høj grad modsat nøglelærerne, hvor kun ca. 1/3 forventer det samme. Årsagen til forventningsforskellen mellem skolelederne og nøglelærerne er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis tager nøglelærerne svar afsæt i projekterfaringer, hvor manglende tid og manglende prioritering fra ledelse og kollegaer synes at have været hæmmende faktorer for rollen som nøglelærer.

Nøglesundhedsplejerskernes forventning til egen fremadrettede anvendelse på skolen er større end nøglelærernes, idet halvdelen af nøglesundhedsplejerskerne i meget høj grad eller i høj grad forventer at blive anvendt. Årsagen til forventningsforskellen mellem nøglelærer og nøglesundhedsplejerske er et åbent empirisk spørgsmål. Muligvis skyldes forskellen, at nøglesundhedsplejerskerne ikke har oplevet den tidsmæssige faktor i relation til egen rolle/funktion som en hæmmende faktor.

Ca. 3/5 af respondenterne forventer i meget høj grad eller i høj grad, at det tværfaglige samarbejde fortsætter efter projektperiodens ophør.

Sammenlignes nøglelærerens forventning om egen fremadrettede anvendelse på skolen med forventningen om, at samarbejdet med sundhedsplejersken fortsætter efter projektperiodens ophør, ses, at forventningen om fortsættelse af det tværfaglige samarbejde er noget højere end forventningen om egen anvendelse. Årsagen hertil er et åbent empirisk spørgsmål. En forklaring er muligvis, at nøglepersonens anvendelse er organisatorisk båret, hvor det tværfaglige samarbejde også er relationsbåret.

Flest skoleledere påtænker i kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsøjemed fremadrettet at prioritere seksualundervisningen via dialog med lærerne om årsplaner, idet dette gør sig gældende for ca. 3/5 af lederne. Ca. halvdelen af skolelederne påtænker at prioritere rammerne for det tværfaglige arbejde samt afsætte timer til nøglelærerens arbejde med seksualundervisning på skolen. Ca. 1/4 af skolelederne påtænker at afsætte timer nøglelærerens kompetenceudvikling, og en skoleleder påtænker at udarbejde en lokal funktionsbeskrivelse for nøgleperson/-personerne.

Foruden ovenstående påtænkte kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringstiltag oplyser nøglelærerne, at følgende fremadrettet påtænkes at finde sted på skolen:

- Et øget samarbejde mellem skoleledelse og nøgleperson/-personer.
- Arbejdet med seksualundervisning drøftes i forskellige mødefora på skolen; både løbende og som fast punkt på dagsordenen.
- Arbejdet med seksualundervisning indarbejdes i lærerens årsplaner.
- Fortsættelse af det tværfaglige samarbejde.
- Hele skolen deltager i Uge Sex.
- Der finder en ansvars- og rollestrukturering sted, hvor det fremgår, hvilke lærere/pædagoger, der er ansvarlig for seksualundervisningen.
- Nøglepersonen/-personerne videnindsamler og formidler til kollegaer.
- Udvidelse af kendskab til og brug af seksualundervisningsapp.

Ifølge nøglesundhedsplejerskerne påtænkes følgende kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringstiltag i sundhedsplejen:

- Intern sparring.
- Videnformidling og sparring på skolen.
- Brug af den kommunale handleplan.
- Fortsættelse af det tværfaglige samarbejde.
- Tværfaglig koordinering og planlægning af seksualundervisningen.
- Synliggørelse og tydeliggørelse af sundhedsplejens tilbud og ydelser.
- Specialisering af udvalgte sundhedsplejersker, der skal stå for undervisningen på alle skoler.

Ud over ovenstående oplyser en nøglesundhedsplejerske, at projektet fremadrettet kommer til at involvere alle kommunens skoler forstået således, at der på alle skoler udpeges en eller flere nøglepersoner, som skal indgå i et tværfagligt samarbejde med sundhedsplejersken om seksualundervisning på skolen.